

DIAGNOZA

PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW DZIAŁDOWA

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Charakterystyka Gminy-Miasta Działdowo.....	5
3.	Sfera społeczna	6
3.1.	Sytuacja demograficzna	6
3.2.	Mieszkalnictwo	14
3.3.	Problemy, pomoc, opieka i prewencja społeczna.....	17
3.4.	Kultura	22
3.5.	Sport i rekreacja.....	24
3.6.	Opieka zdrowotna	26
3.7.	Opieka żłobkowa, edukacja przedszkolna, szkolnictwo podstawowe, ponadpodstawowe.....	31
3.8.	Aktywność społeczna i obywatelska.....	34
3.9.	Potencjał instytucjonalny	41
3.10.	Bezpieczeństwo.....	45
3.11.	Najważniejsze wnioski dotyczące sfery społecznej.....	56
4.	Sfera gospodarcza	59
4.1.	Działalność gospodarcza	59
4.2.	Rynek pracy i bezrobocie	65
4.3.	Turystyka.....	71
4.4.	Najważniejsze wnioski dotyczące sfery gospodarczej	73
5.	Sfera przestrzenna	74
5.1.	Środowisko i jego ochrona	74
5.2.	Tereny zielone	78
5.3.	Gospodarka wodna i ściekowa	81
5.4.	Gospodarka odpadami.....	83
5.5.	Gazownictwo, ciepłownictwo i energetyka	87
5.6.	Transport i komunikacja	89
5.7.	Obszar rewitalizacji	93
5.8.	Strefy funkcjonalne w mieście	95
5.9.	Najważniejsze wnioski dotyczące sfery przestrzennej.....	97
6.	Analiza uwarunkowań zewnętrznych	99
7.	Wnioski z diagnozy.....	101
7.1.	Identyfikacja najważniejszych wyzwań, problemów i ich przyczyn.....	101

7.2.	Przewidywane skutki zaniechania działań zmierzających do rozwiązania problemów	103
7.3.	Istniejące potencjały Gminy- Miasto.....	104
7.4.	Cele projektu i ich powiązanie z celami Programu	105
8.	Podsumowanie	111
9.	Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu.....	121
10.	Spis rysunków, tabel i wykresów	124
	Rysunki.....	124

1. Wstęp

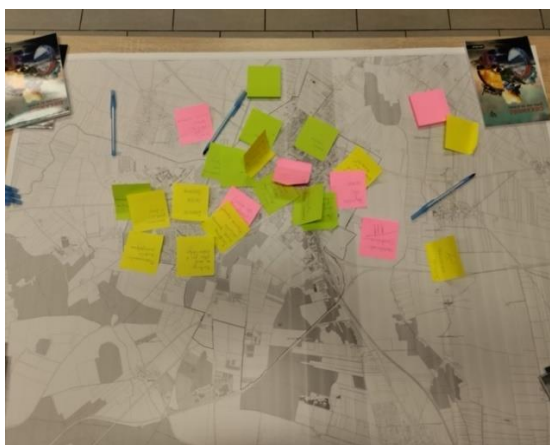
Niniejsze opracowanie stanowi diagnozę społeczno-gospodarczą miasta Działdowo, wskazanego na imiennej liście 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze jako miasto stagnujące (umiarkowane powiększanie niekorzystnego dystansu, zła sytuacja społeczno-gospodarcza). W prezentowanej analizie dokonano pogłębionej, szerokiej diagnozy wskazanej jednostki terytorialnej w wymiarze gospodarczym, społecznym oraz przestrzennym, odpowiadające celom szczegółowym i przypisanym im obszarom tematycznym w Polsko-Szwajcarskim Programie Rozwoju Miast. W celu przedstawienia sytuacji miasta w wskazanych obszarach, wykorzystano dane zastane z różnych źródeł, przeprowadzono także badania ilościowe oraz jakościowe wśród działdowskiej społeczności przy wykorzystaniu różnych technik badawczych.

Prezentowana diagnoza Gminy-Miasta Działdowo została opracowana w oparciu o następujące metody badawcze:

1. Analizę danych zastanych (z ang. Desk research) – polegającą na analizie dostępnych już materiałów, publikacji, dokumentów, projektów, źródeł prawnych oraz najbardziej aktualnych dostępnych danych statystycznych. Do analizy danych zastanych wykorzystano dane oraz materiały pozyskane m.in. z: Monitora Rozwoju Lokalny (MRL), Banku Danych Lokalnych GUS, Urzędu Gminy-Miasta w Działdowie oraz innych raportów, analiz, źródeł internetowych.
2. Computer Assisted Web Interview (CAWI) - badania ilościowe polegające na samodzielnym wypełnieniu przez respondenta arkusza za pomocą strony internetowej. Badanie ilościowe metodą CAWI zostało przeprowadzone wśród:
 - mieszkańców Działdowa (ankietę wypełniło 1126 respondentów), których pytano o ocenę jakości życia w Działdowie w kontekście rynku pracy, poziomu szkolnictwa, poczucia bezpieczeństwa, estetyki przestrzeni, rozwoju transportu publicznego, dostępu do ochrony zdrowia.
 - uczniów działdowskich szkół (ankietę wypełniło 290 respondentów), których zapytano o ocenę Działdowa jako miejsca do życia, oceny poziomu edukacji w mieście, ich aspiracje zawodowe.
3. Benchmarking – metoda polegająca na porównaniu wybranych jednostek, elementów według określonych zmiennych w celu określenia lepszej lub słabszej pozycji. Analiza, celem porównania rzeczywistych wyników, jest zrealizowana w oparciu o grupę referencyjną analogicznie funkcjonujących obszarów miejskich, do której należały: Aleksandrów Kujawski, Bartoszyce, Białogard, Bielawa, Bielsk Podlaski, Biłgoraj, Bochnia, Bolesławiec, Braniewo, Brodnica, Brzeg, Chełmno, Chełmża, Chojnice, Chojnów, Cieszyn, Czarnków, Dębica, Dęblin, Dzierżoniów, Garwolin, Głowno, Gorlice, Grajewo, Dzierżoń, Gubin, Hajnówka, Hrubieszów, Iława, Jarosław, Jasło, Jawor, Kamienna Góra, Kętrzyn, Kłodzko, Kolno, Koło, Kostrzyn nad Odrą, Kościan, Kościerzyna, Krasnystaw, Kraśnik, Kutno, Kwidzyn, Leżajsk, Lębork, Limanowa, Lubaczów, Lubań, Lubawa, Lubliniec, Łęczyca, Łowicz, Łuków, Maków Mazowiecki, Malbork, Międzyrzec Podlaski, Mława, Myszków, Nowa Ruda, Nowa Sól, Nowe Miasto Lubawskie, Nowy Targ, Oława, Ostrów Mazowiecka, Oświęcim, Ozorków, Pionki, Płońsk, Puławy, Radomsko, Radzyń Podlaski, Rypin, Sanok, Siemiatycze, Sierpc, Skarżysko-Kamienna, Sławno, Słupca, Sochaczew, Sokołów Podlaski, Starogard Gdański, Sulmierzyce, Szczecinek, Szczytno, Świdwin, Tomaszów Lubelski, Turek, Wałcz, Wąbrzeźno, Wągrowiec, Węgrów, Włodawa, Zambrów, Zgorzelec, Złotoryja, Złotów, Żagań, Żary

W ramach prac nad diagnozą przeprowadzono również spotkania konsultacyjne z mieszkańcami Działdowa, które dobieły się 20-21 listopada 2024 r. W trakcie spotkań zaprezentowano mieszkańcom wnioski z analizy danych zastanych, dyskutowano nad problemami i wyzwaniami miasta. W spotkaniu 20 listopada 2024 uczestniczyło 27 osób, w tym przedstawiciele mieszkańców, władz miasta i lokalnych liderów. Podczas konsultacji zidentyfikowano szeroki wachlarz potencjalnych projektów mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury, bezpieczeństwo oraz promocję miasta. W spotkaniu uczestniczył również burmistrz Gminy-Miasta Działdowa Pan Grzegorz Mrowiński, a jego aktywny udział w konsultacjach został pozytywnie odebrany przez uczestników, którzy docenili otwartość władz na dialog i zaangażowanie w kwestie związane z rozwojem miasta.

Spotkanie 21 listopada 2024 odbyło się w Klubie Seniora. Konsultacje z seniorami pokazały, że ich potrzeby obejmują zarówno aspekty zdrowotne, jak i społeczne, kulturalne oraz infrastrukturalne. Seniorzy wykazali duże zaangażowanie w rozmowy, co świadczy o ich chęci aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności, a w spotkaniu wzięło udział 21 osób.

Skonfrontowanie danych statystycznych z odczuciami mieszkańców wyrażonymi w ankietach i na spotkaniach bezpośrednich pozwoliło kompleksowo zdiagnozować sytuację w Działdowie, lepiej zrozumieć potrzeby lokalnej społeczności.

Analiza wielu źródeł danych, w tym danych dostępnych w statystykach publicznych, dokumentów strategicznych i branżowych, raportów o stanie gminy, wyników ankiet oraz wniosków ze spotkań konsultacyjnych pozwoliła zidentyfikować obszary problemowe wymagające podjęcia interwencji oraz zaprojektować odpowiednie działania.

Zdiagnozowane problemy powiązano w poniższym dokumencie z istniejącymi potencjałami tak, by interwencje zaplanowane w ramach proponowanych projektów były jak najbardziej skuteczne, a cele tych projektów były osiągalne i zgodne z założeniami długoterminowej polityki rozwoju Działdowa.

2. Charakterystyka Gminy-Miasta Działdowo

Działdowo to ponad 670-letnie miasto leżące na szlaku grunwaldzkim, w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Miasto ulokowane w obszarze zalewowym rzeki Nidy – Działdówki – Wkry. Z racji swojego granicznego położenia, między Mazowszem a Warmią i Mazurami, miasto nazywane jest bramą wjazdową do Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Działdowo jest oddalone o 130 km od Warszawy, 80 km od Olsztyna, 190 km od Gdańska i 120 km od Torunia.

Do Działdowa można dojechać drogami wojewódzkimi: Mława – Brodnica (nr 544), Ostróda – Działdowo (nr 542) oraz Nidzica – Działdowo (nr 545). W odległości 20 km od Gminy- Miasto przebiega droga międzynarodowa E-77 (droga krajowa nr 7 z Warszawy do Gdańska). Ponadto na terenie miasta znajduje się węzeł kolejowy, który umożliwia bezpośrednią komunikację z Warszawą, Trójmiastem i Olsztynem.

Działdowo stanowi centrum gospodarcze powiatu. O jego znaczeniu decyduje rozwój usług i przemysłu o niewielkiej uciążliwości. Do głównych branż gospodarki należą handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi. Ważnymi dziedzinami gospodarki działdowskiej są także produkcja i transport. Na terenie Gminy- Miasto swoją działalność prowadzi znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw. Najbardziej rozwiniętą gałęzią jest szklarstwo użytkowe oraz dekoracyjne (w Działdowie od 1946 r. funkcjonuje huta szkła). W mieście funkcjonują również: zakład produkujący meble, mleczarnia, drukarnia, zakład produkujący szafy pancerne, zakłady produkujące opakowania z tworzyw sztucznych i inne). Ważną rolę w rozwoju gospodarczym Gminy- Miasto pełni Działdowska Agencja Rozwoju S.A (DAR S.A.), do której zadań należy kompleksowa obsługa sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz wspieranie rozwoju gospodarczego, kulturalnego i społecznego ziemi działdowskiej. DAR S.A. organizuje współpracę z instytucjami państwowymi, instytucjami samorządu terytorialnego i gospodarczego w zakresie kształtowania i realizowania polityki regionalnej. Do zadań agencji należy także poręczanie kredytów bankowych, inwestorstwo bezpośrednie, zastępstwo inwestycyjne dla gmin, doradztwo i organizacja szkoleń. W Działdowie funkcjonuje również Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” sp. z o.o. oferujący lokalnym przedsiębiorcom wsparcie w ich rozwoju. Na terenie Działdowa swoją siedzibę mają najważniejsze urzędy i instytucje powiatu działdowskiego. Są to: Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy- Miasto Działdowo, Urząd Gminy Działdowo, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, ZUS oraz KRUS. Infrastruktura techniczna Gminy- Miasto składa się z sieci energetycznej, sieci wodno-kanalizacyjnej, sieci gazowej, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków, Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), kompostowni a także łączności oraz komunikacji.

Gmina-Miasto Działdowo posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący cały obszar Gminy - Miasto. W roku 2023 zostały uchwalone dwa miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: mpzp m. Działdowo w rejonie ulicy Osiedleńczej przyjęty Uchwałą Nr LX/498/23 Rady Gminy - Miasto Działdowo z dnia 10 października 2023 r. (Dziennik Urzędowy Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2023 r. poz. 6372z dnia 15 grudnia 2023 r.) oraz mpzp m. Działdowo- 13 terenów przyjęty Uchwałą Nr LXII/512/23 Rady Gminy- Miasto Działdowo z dnia 21 grudnia 2023 r. (Dziennik Urzędowy Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2024 r. poz. 1458 z dnia 7 marca 2024 r.).

Działdowo według Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju (SOR) zostało zakwalifikowane do grupy miast średnich i w województwie warmińsko-mazurskim do takich miast zaliczono również Bartoszyce, Braniewo, Elbląg, Ełk, Giżycko, Iława, Kętrzyn, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Olecko, Ostróda, Pisz i Szczytno. W mieście zachodzą procesy suburbanizacji.

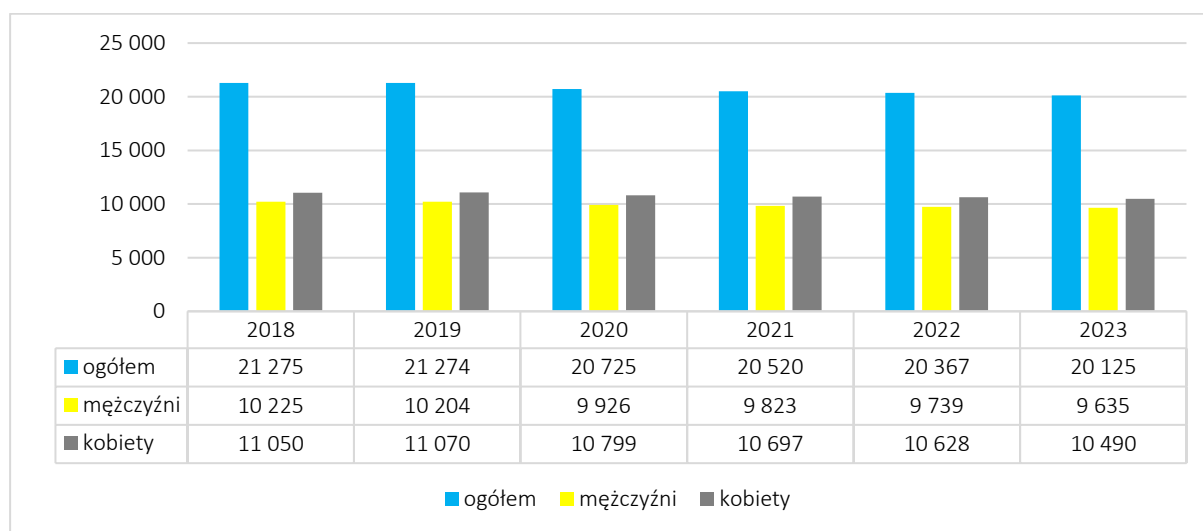
3. Sfera społeczna

3.1. Sytuacja demograficzna

Działdowo jest największym miastem powiatu działdowskiego i znajduje się w regionie o wysokim natężeniu negatywnych zjawisk demograficznych. Wpływ na to mają przede wszystkim: tendencje migracji, w tym zarobkowych, niski przyrost naturalny, odpływ z regionu młodych, wykwalifikowanych osób.

W roku 2023 Działdowo zamieszkiwało 20 125 osób. Na przestrzeni lat 2018-2023 liczba mieszkańców z roku na rok nieznacznie spadała, a w porównaniu do roku 2018 spadła o 5,41%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

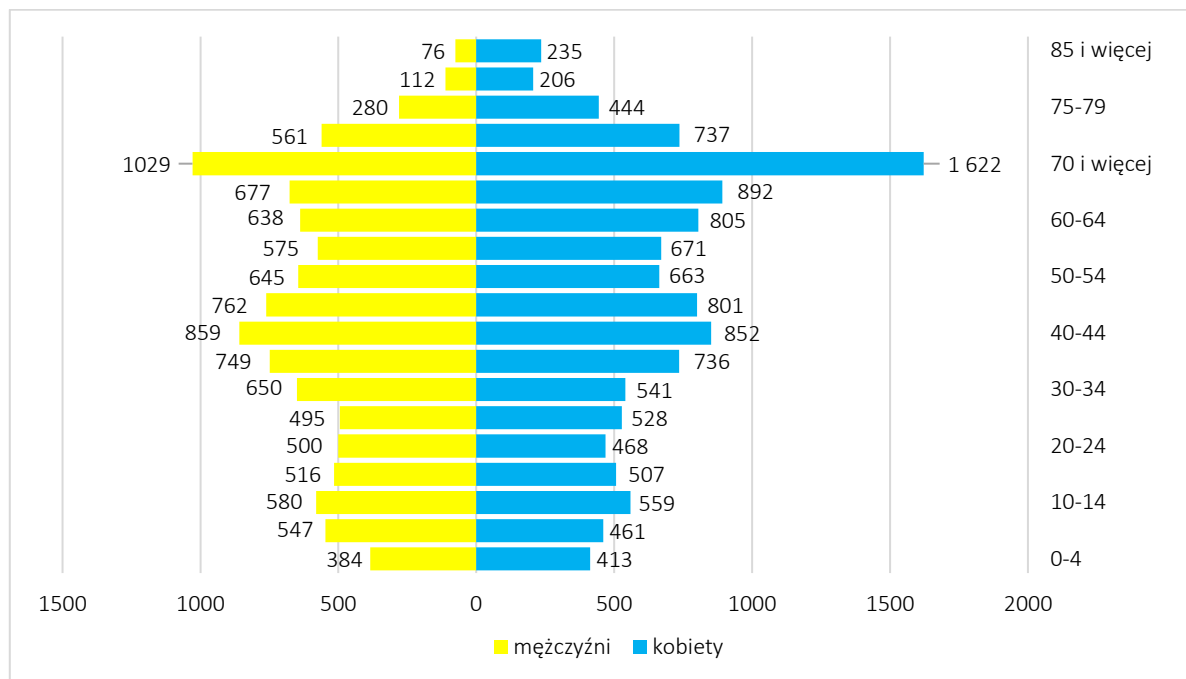

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Nieco ponad połowę mieszkańców Działdowa stanowią kobiety – w roku 2023 było to 52%. Piramida wieku przedstawiona poniżej pokazuje problem starzejącego się społeczeństwa. Zdecydowanie przeważają osoby w wieku 70 i więcej, a dzieci w wieku 0-4 jest najmniej spośród wszystkich grup wiekowych. Zjawisko to w dłuższej perspektywie będzie prowadziło do braku zastępowalności pokoleń.

Wykres 2. Piramida wieku w Gminie- Miasto Działdowo w 2023 roku.

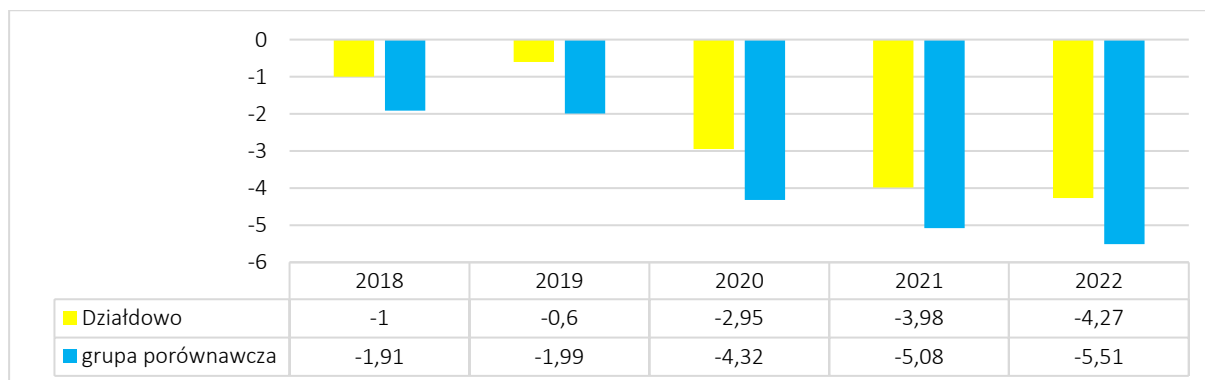

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Diagnoza społeczna Gminy-Miasta objęła analizę porównawczą opartą o dane pochodzące z Monitora Rozwoju Lokalnego (MRL) – narzędzia pozwalającego na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego miasta/gminy w czasie i w relacji do innych ośrodków o podobnej funkcji w strukturze osiedleńczej kraju. Grupę porównawczą stanowiły pozostałe gminy miejskie.

W całym analizowanym okresie, zarówno Działdowo, jak i gminy z grupy porównawczej, notowały spadek liczby mieszkańców. Od 2020 roku widoczny był wpływ pandemii COVID-19, którego skutkiem były liczne zgony. Niemniej dane odnoszące się do zmiany liczby mieszkańców w grupie porównawczej potwierdzają, iż niekorzystne zjawiska demograficzne dotyczą różnych obszarów funkcjonalnych na terenie całego kraju.

Wykres 3. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2018-2022 jako % ludności w roku bazowym¹

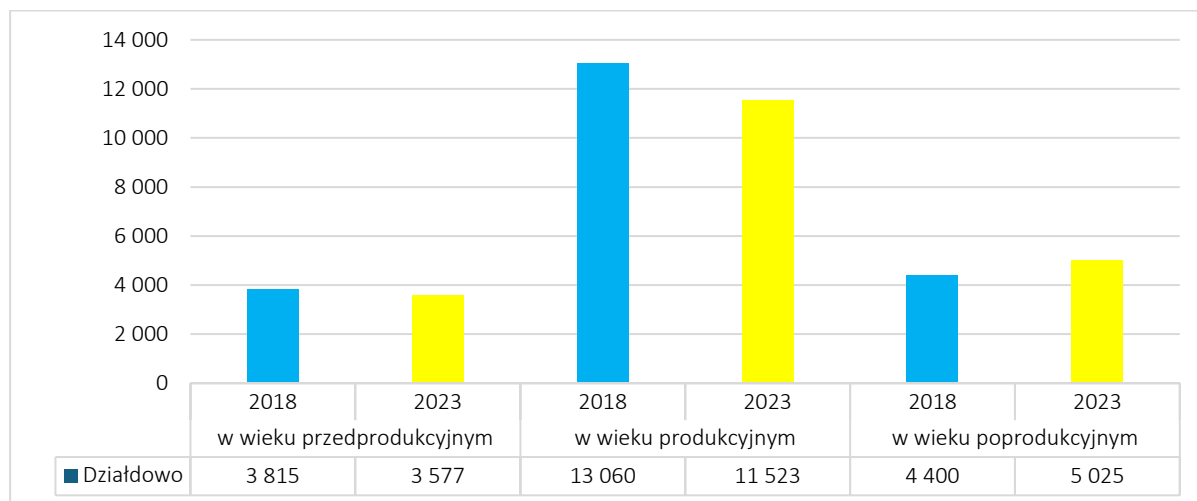

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

W analizowanym okresie doszło do istotnych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności, – porównując rok 2023 z rokiem 2018 można zauważyć, że liczba ludności w wieku produkcyjnym spadła o 11,77% (-1537 osób), natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrosła o 14,20% (+625 osób).

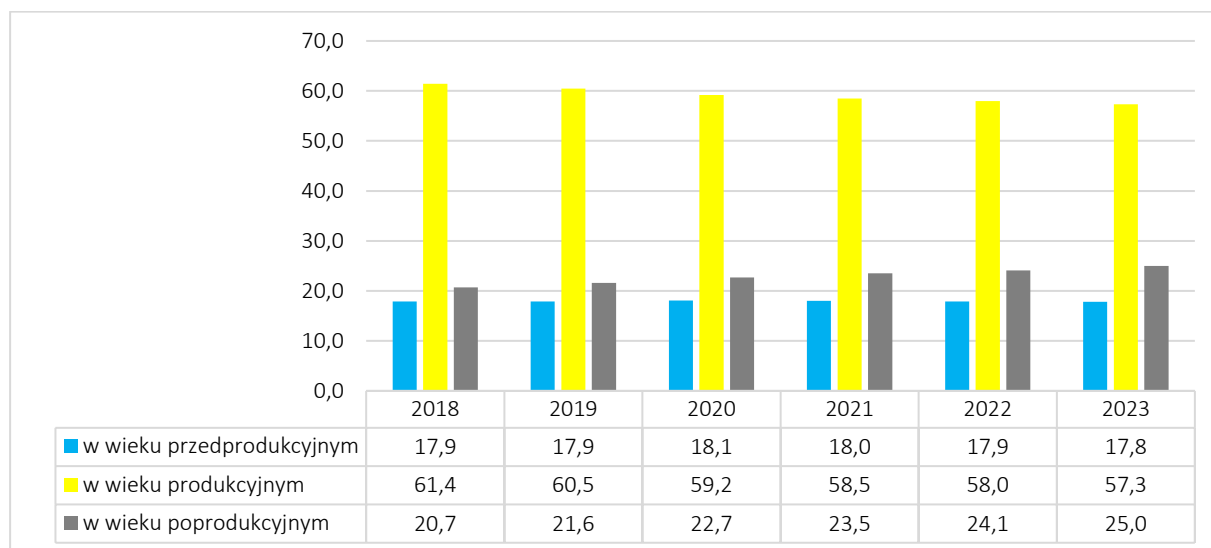
Wykres 4. Liczba mieszkańców Gminy- Miasto Działdowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2018 i 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zachodzące zmiany demograficzne w pewnym zakresie zmieniły strukturę ludności według grup ekonomicznych. Wspomniany spadek ludności w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy wzrost liczby ludności, która opuściła już rynek pracy sprawił, że w roku 2023 w Działdowie, udział pierwszej z wymienionych grup w ogóle mieszkańców miasta wynosił 57,3%, zaś drugiej- 25%.

Wykres 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023 roku

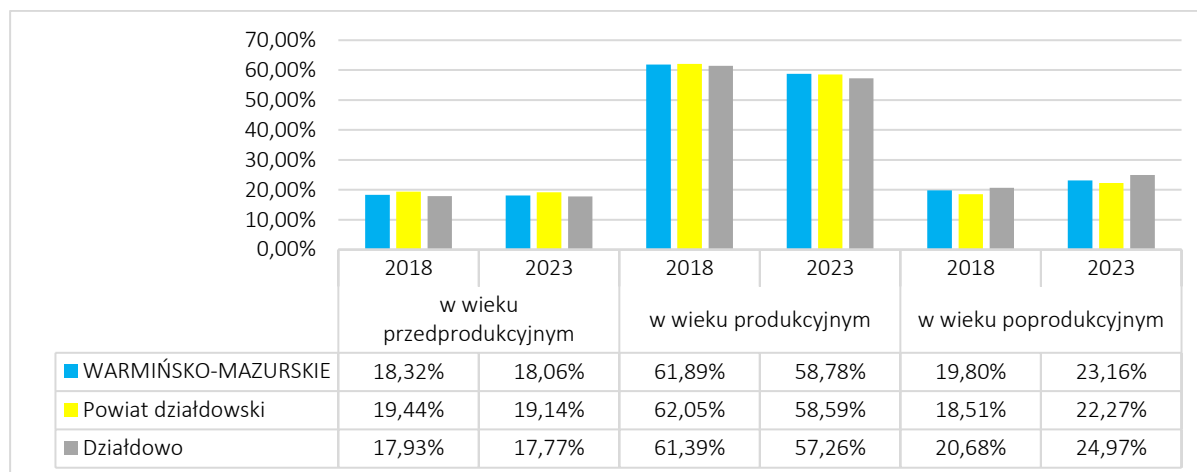

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Sytuacja w Działdowie jest nieznacznie mniej korzystna niż w powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim, jednak należy stwierdzić, że trendy demograficzne związane ze starzeniem się ludności oddziałują na strukturę mieszkańców tych jednostek terytorialnych w podobnym stopniu.

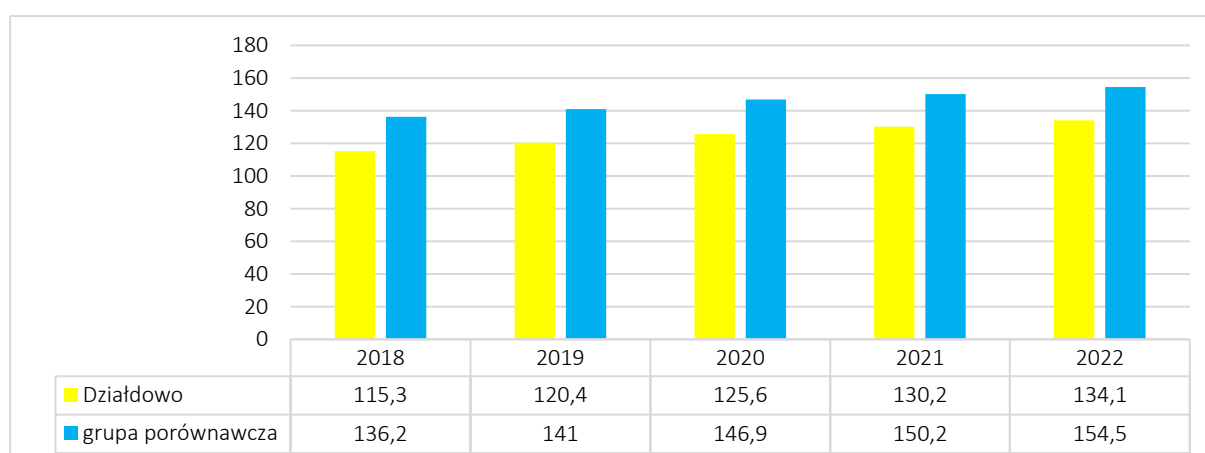
Wykres 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminy- Miasto Działdowo, powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim w 2018 i 2023 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Działdowo na tle innych gmin miejskich z grupy porównawczej charakteryzowało się niższymi wskaźnikami obciążenia demograficznego. Jednym z takich wskaźników jest udział ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Wskaźnik ten wskazuje na niekorzystną sytuację demograficzną w Działdowie w odniesieniu do zastępowalności zasobów ludzkich. W okresie od końca grudnia 2018 do końca grudnia 2023 roku wskaźnik ten systematycznie się zwiększał z poziomu 115,3 w 2018 roku do poziomu 134,1 w 2023 roku. Oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu grudnia 2018 roku przypadało 11 530 osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w końcu grudnia 2023 roku było to już 13 410 osób.

Wykres 7. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2018-2022

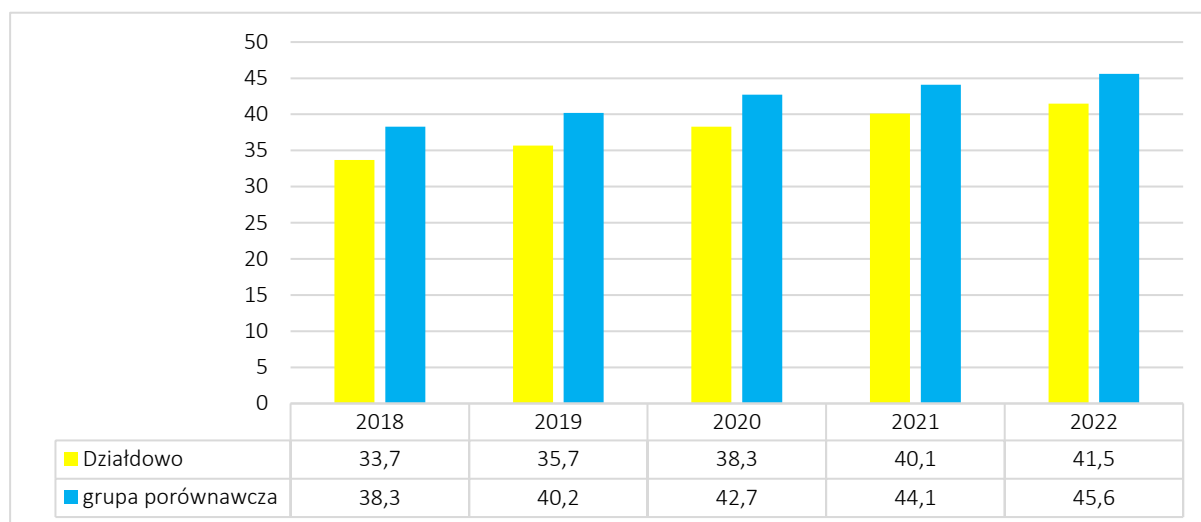

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Niekorzystną sytuację demograficzną Gminy-Miasta potwierdza również liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Chociaż Działdowo wypada na tle grupy porównawczej nieco korzystniej, to notuje dość dużą dynamikę wzrostu wartości tego wskaźnika (z 33,7 do 41,4). Duża dynamika zmian demograficznych wpływa na sposób w jaki różne sektory, czy to gospodarki, czy też usług publicznych, przystosowują się do tych zmian.

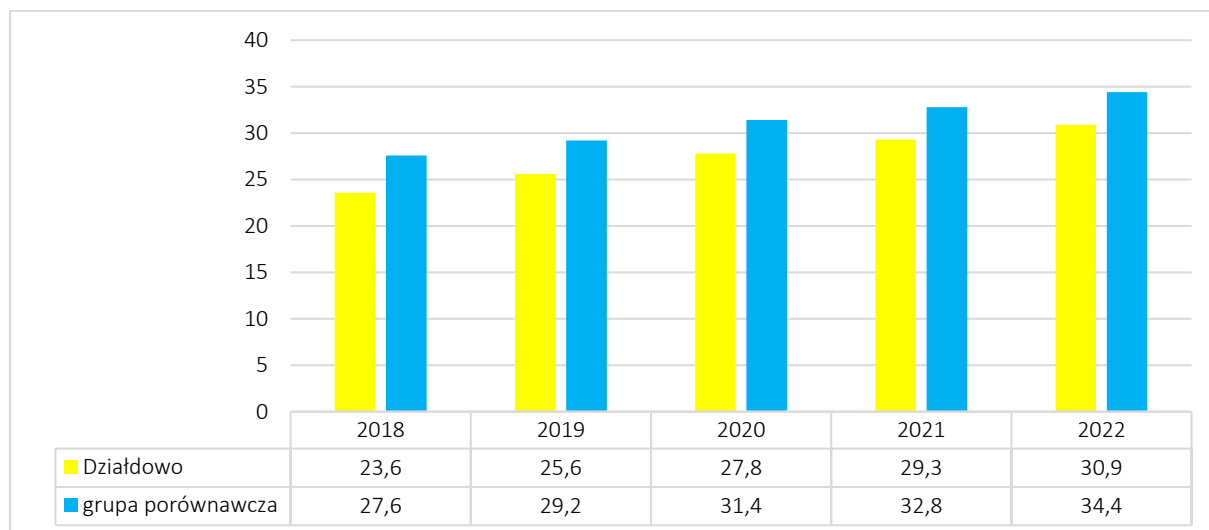
Wykres 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

W Działdowie, na tle grupy porównawczej, notowano niższą wartość wskaźnika liczby osób w wieku 65 lat i więcej, która przypadała na 100 osób w wieku 15-64 lata. Wartość ta natomiast stale rośnie (z 23,6 do 30,9), co wskazuje, że w najbliższej perspektywie wzrośnie skala potrzeb opieki nad osobami starszymi.

Wykres 9. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata w latach 2018-2022

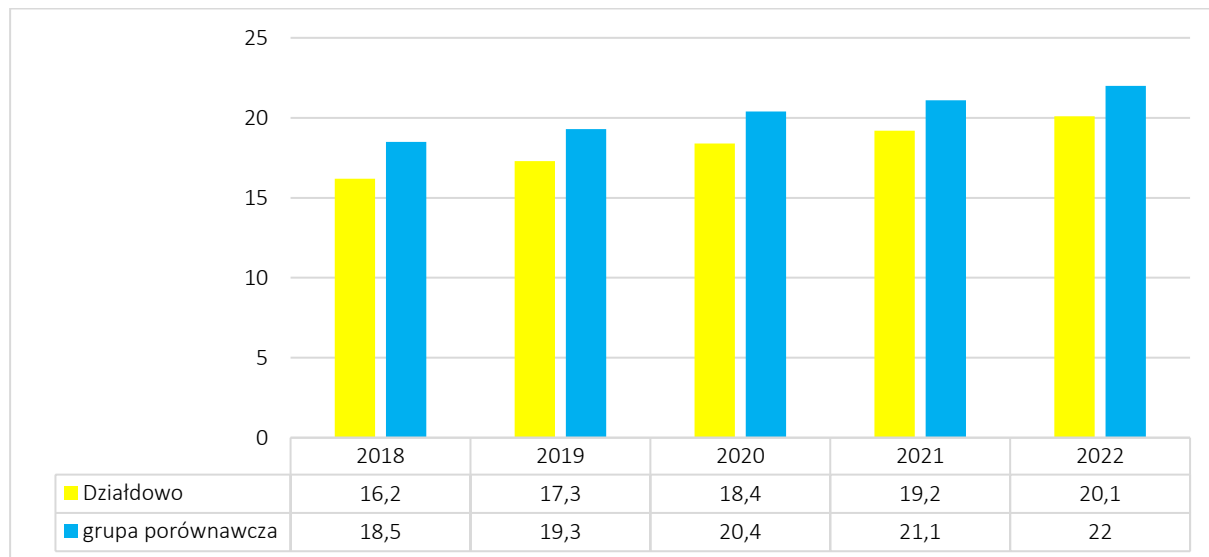

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Potwierdza to również kolejny wskaźnik, przedstawiony na poniższym wykresie. Zarówno miasto Działdowo, jak i pozostałe obszary z grupy porównawczej, charakteryzuje rosnący udział liczby osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej ludności – na obszarze miasta: z 16,2 do 20,1 osób w okresie 2018-2022. Zmiana ta również obrazuje skalę wzrostu potrzeb związanych z opieką senioralną.

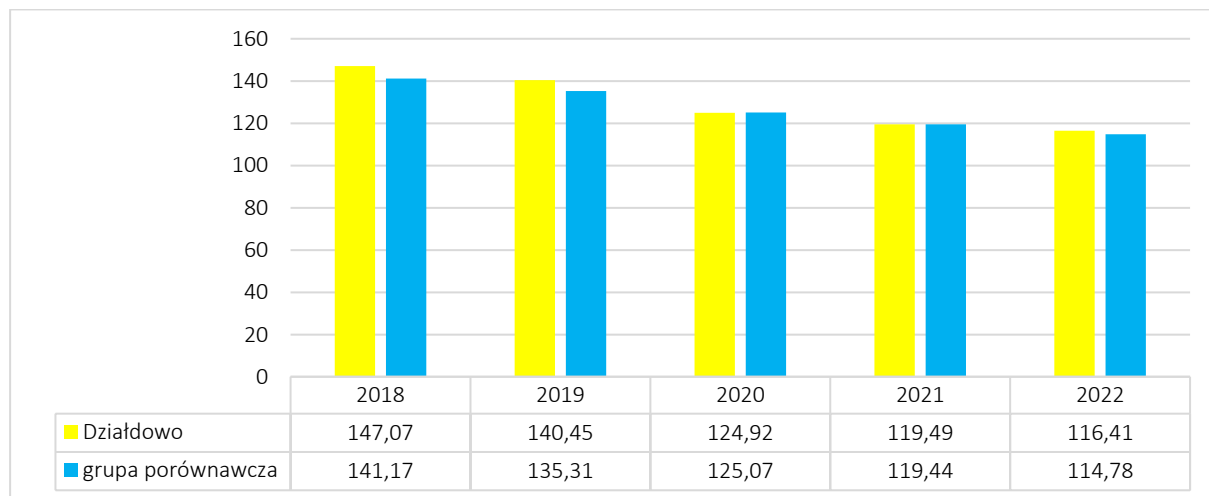
Wykres 10. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej ludności w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Niekorzystna sytuacja demograficzna miasta związana jest również między innymi z malejącą liczbą osób młodych. Na zjawisko to wpływ ma nie tylko struktura wiekowa, ale także odpływ migracyjny osób młodych. Sytuacja w Gminie-Miasto Działdowo jest gorsza do średniej w całej grupie porównawczej. Dane dotyczące udziału liczby ludności w wieku 25-34 na 1000 mieszkańców wskazują na znaczący spadek wartości tego wskaźnika, a także dość dużą dynamikę tego zjawiska (z 147,07 do 116,41 w okresie 2018-2022).

Wykres 11. Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lat na 1000 ludności w latach 2018-2022

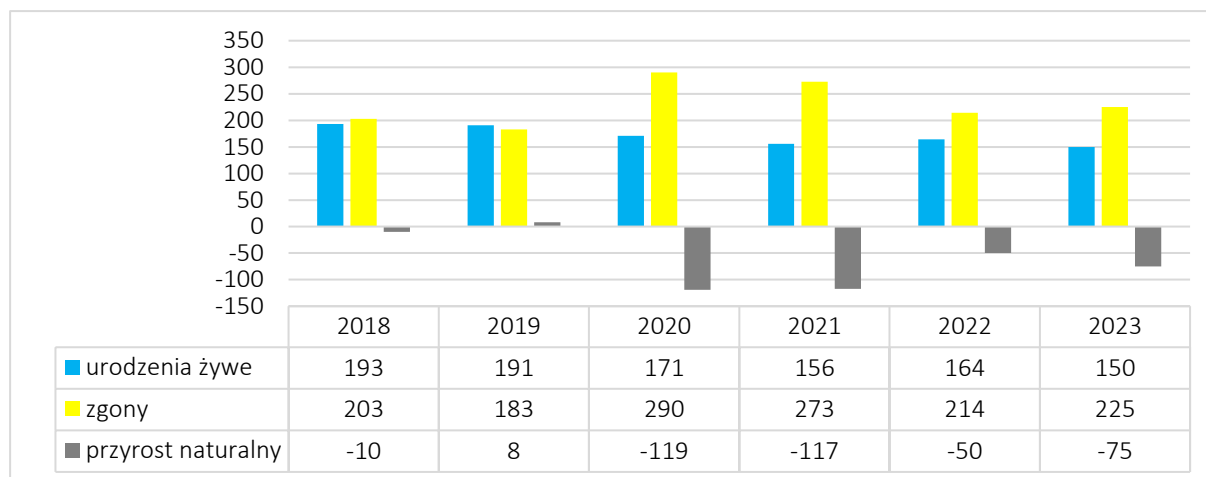

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Praktycznie w całym analizowanym okresie w Działdowie odnotowywano ujemny przyrost naturalny (wyjątkiem był rok 2019, w którym przyrost naturalny wyniósł 8). Oznacza to, że liczba zgonów w danym roku była większa od liczby urodzeń żywych, przy czym najwyższą wartość ujemną odnotowano w roku 2020. Dane odnoszące się do ruchu naturalnego wskazują na malejącą liczbę urodzeń. Ogółem w wyniku przewagi zgonów nad urodzeniami w Działdowie ubyły w okresie od 2018 do 2023 roku 363 osoby. Dla porównania, w wyniku ujemnego salda migracji w Gminie- Miasto w tym samym okresie ubyły 474 osoby.

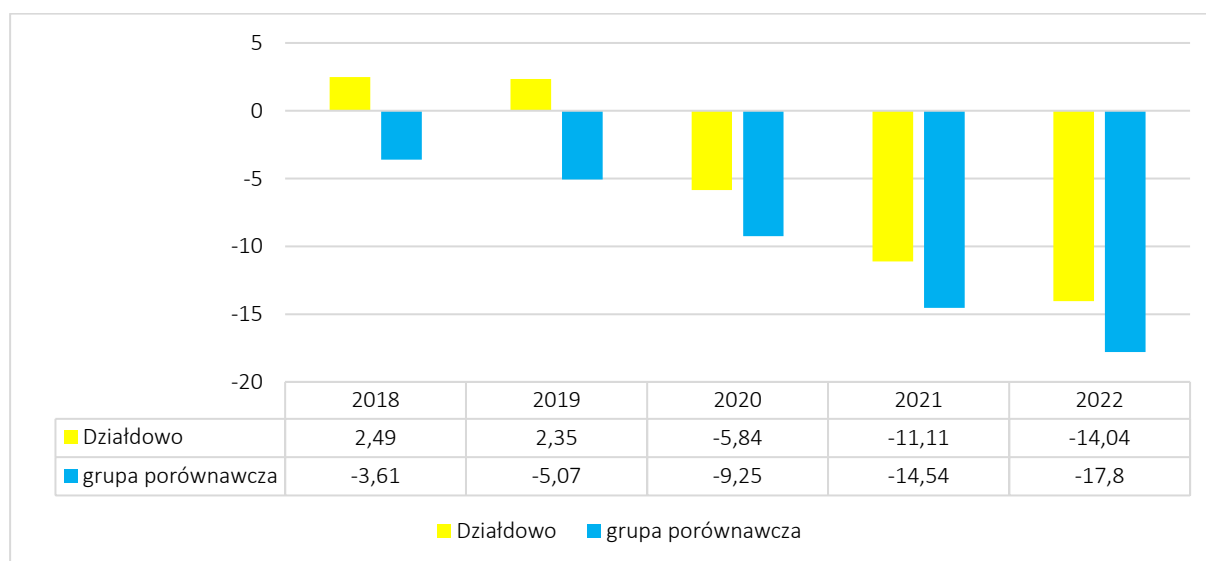
Wykres 12. Ruch naturalny w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na tle grupy porównawczej Działdowo nieznacznie wyróżnia się pod względem wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 ludności. W latach 2018-2019 odnotowano dodatni przyrost naturalny, podczas gdy w grupie porównawczej jednostki traciły wyraźnie więcej mieszkańców wskutek przewagi zgonów nad urodzeniami.

Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2018-2022

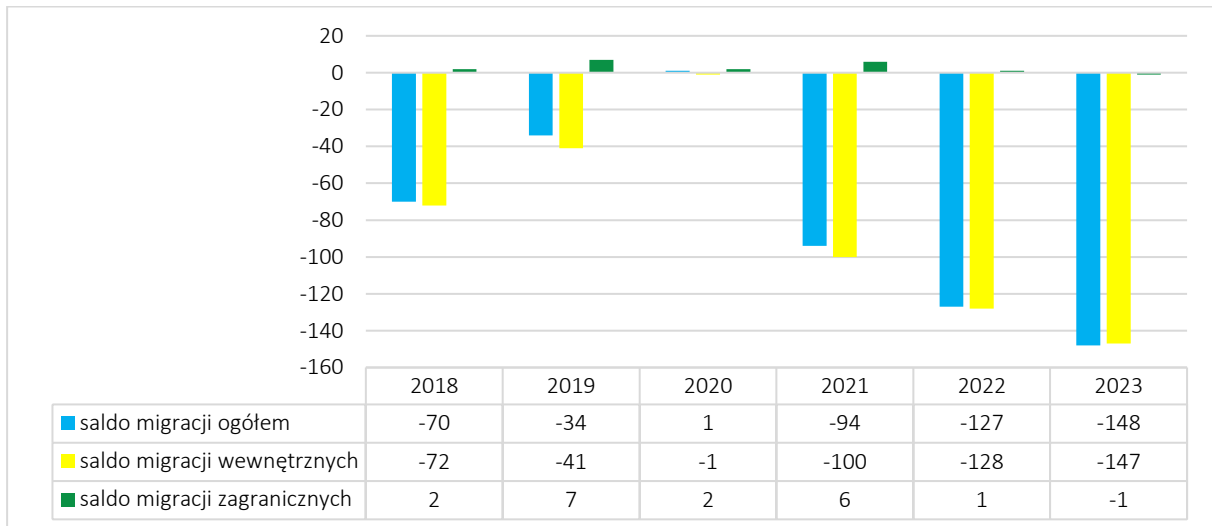

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

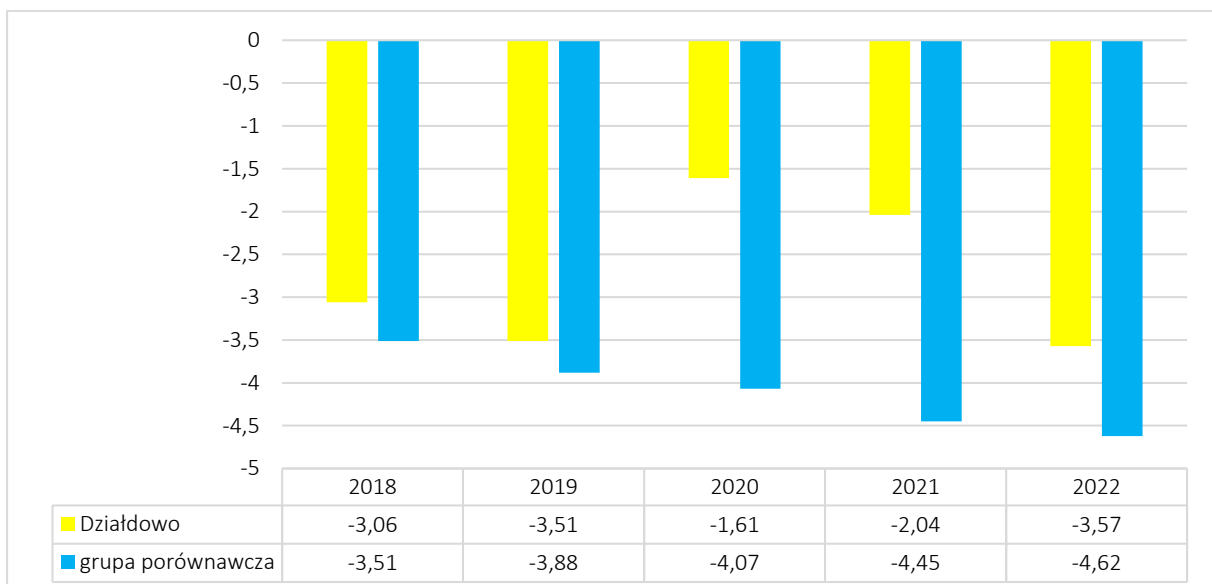
Na kurczenie się Działdowa w ujęciu ludnościowym wskazuje między innymi również niekorzystne ogólne saldo migracji. W analizowanym czasie utrzymywało wartość ujemną – oznacza to, że mieszkańcy opuszczają układ funkcjonalno-przestrzenny, poszukując możliwości zaspokajania swoich potrzeb poza jego granicami.

Wykres 14. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Działdowie w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 15. Saldo migracji na 1000 osób (średnia 3-letnia) w latach 2018-2022

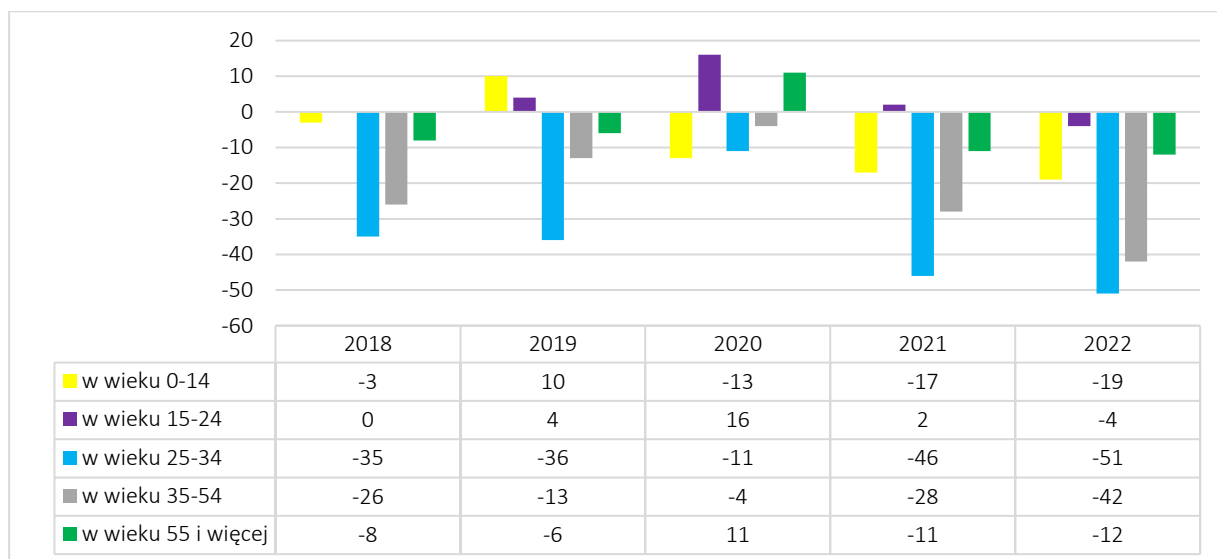

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Struktura migracji wewnętrznych według grup wieku wskazuje, że największy odpływ migracyjny dotyczył osób w przedziale wieku od 25 do 34 oraz od 35 do 54 roku życia.

Wykres 16. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Działdowie w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Związku Miast Polskich: <https://wsparciemiast.pl/baza-wiedzy/dane-i-badania/raporty/dzialdowo/>, dostęp 30.10.2024

Liczba ludności w analizowanym okresie 2018-2023 skurczyła się o 837 osoby. Wskutek wyjazdów migracyjnych w ruchu wewnętrznym w latach 2018- 2023 Działdowo straciło 489 mieszkańców.

3.2. Mieszkalnictwo

Gmina-Miasto Działdowo na dzień 31.12.2023 r. posiadała 385 mieszkań w skład których wchodziły: 371 lokali komunalnych, 10 lokali socjalnych, 2 pomieszczenia tymczasowe oraz 2 mieszkania chronione.

Analiza sektora mieszkalnictwa na przestrzeni lat 2018-2023 wskazuje, że sytuacja mieszkaniowa na terenie Działdowa systematycznie ulega poprawie. Pomiędzy 2018 a 2023 rokiem zwiększyła się liczba budynków mieszkalnych, mieszkań i izb, odpowiednio o 2,26%, 6,11% i 3,23%.

Tabela 1. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana %
Budynki mieszkalne	2 793	2 836	2 798	2 830	2 840	2 856	2,26
Mieszkania	7 932	8 047	8 231	8 264	8 400	8 417	6,11
Izby	30 721	31 048	31 156	31 239	31 622	31 714	3,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dostępność mieszkań na terenie Działdowa jest nieco większa niż średnio w województwie warmińsko-mazurskim. W roku 2023 na 1000 mieszkańców przypadało bowiem 418 mieszkań, podczas gdy w regionie były to 403 mieszkania. W każdym przypadku dostępność z roku na rok rośnie.

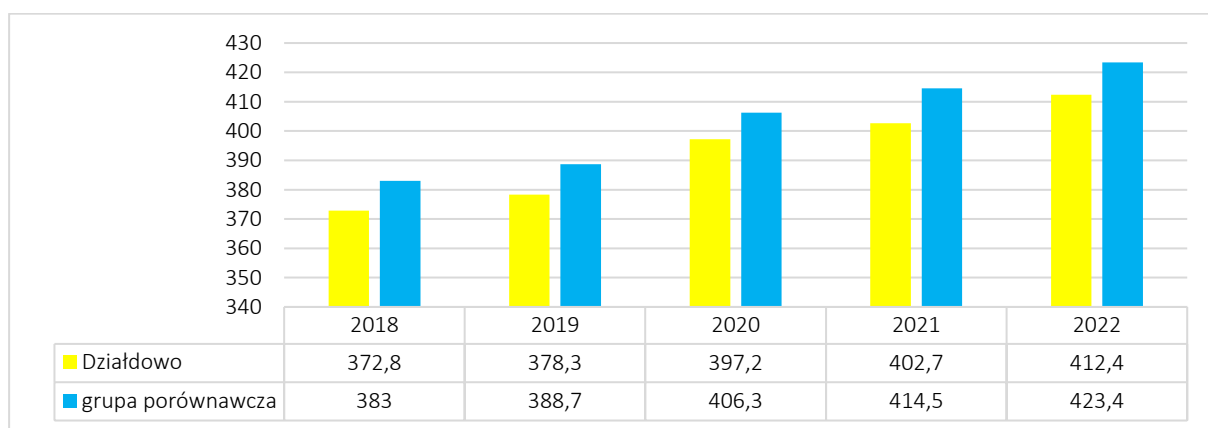
Tabela 2. Mieszkania na 1000 ludności w latach 2018-2023

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ROK						Zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	363,4	369,0	382,8	388,9	396,5	403,1	+39,7
Powiat działdowski	336,3	341,1	350,5	357,1	364,7	371,7	+35,4
Działdowo	372,8	378,3	397,2	402,7	412,4	418,2	+45,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na tle gmin z grupy porównawczej w latach 2018-2022 Działdowo charakteryzowało się nieznacznie mniejszą dostępnością mieszkań.

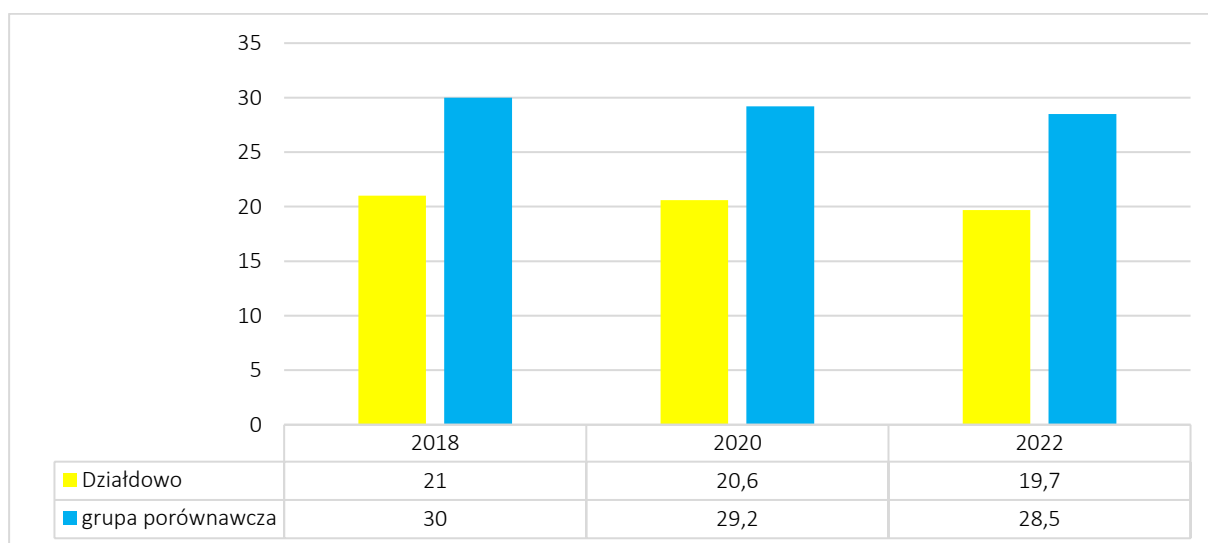
Wykres 17. Liczba mieszkań na 1000 ludności w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Sytuacja wygląda podobnie w przypadku mieszkań komunalnych. Zarówno w roku 2018, 2020 jak i 2022 wskaźnik dla Działdowa był niższy niż średnia w grupie porównawczej.

Wykres 18. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 ludności w roku 2018, 2020 i 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Działdowie w roku 2023 wynosiła 70,1 m² i była mniejsza od średniej wojewódzkiej, ale nieco większa od średniej powiatowej, a w okresie od 2018 do 2023 zmalała o metr.

Tabela 3. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2018-2023 (m2)

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ROK						Zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	68,7	68,9	69,2	69,4	69,6	69,8	1,1
Powiat działdowski	76,3	76,2	75,7	75,7	75,8	76,0	-0,3
Działdowo	71,1	70,9	70,1	70,0	69,9	70,1	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowana mieszkania przypadająca na 1 osobę w Działdowie w 2023 roku (29,3 m²) była nieco wyższa niż średnia w powiecie i w województwie warmińsko-mazurskim, a między rokiem 2018 a 2023 wzrosła w Działdowie o 2,8 m².

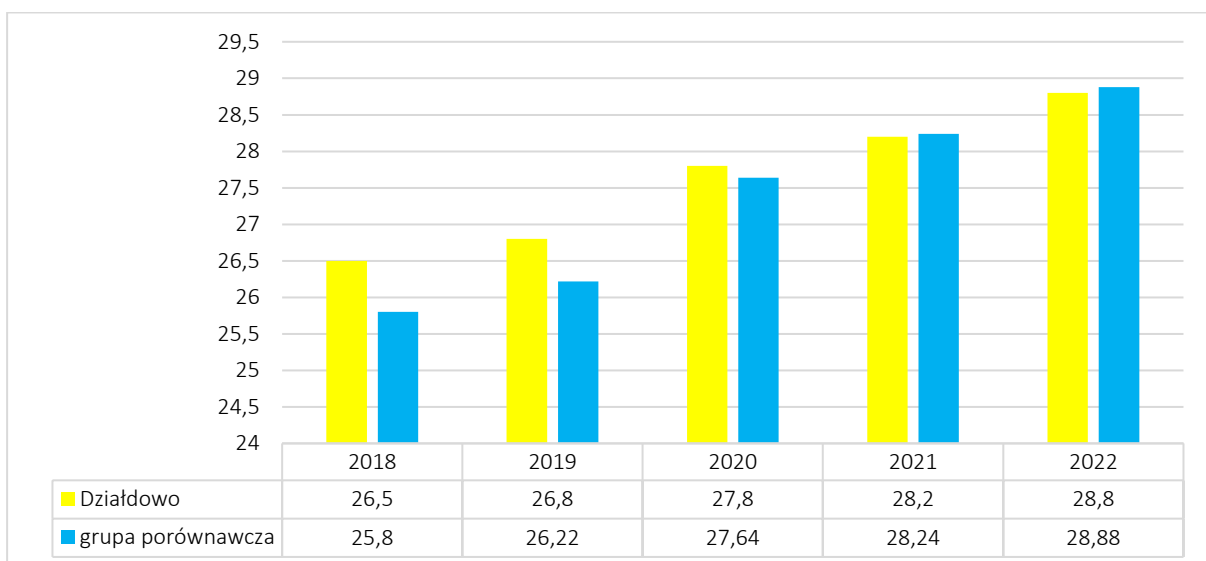
Tabela 4. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2018-2023 (m2)

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ROK						Zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	25,0	25,4	26,5	27,0	27,6	28,1	3,1
Powiat działdowski	25,6	26,0	26,5	27,0	27,6	28,2	2,6
Działdowo	26,5	26,8	27,8	28,2	28,8	29,3	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Działdowie, w latach 2018-2023, była zbliżona do przeciętnego metrażu mieszkania w gminach grupy porównawczej.

Wykres 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2018-2022 (m2)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Powierzchnia mieszkania jaką można kupić za miesięczne wynagrodzenie w Działdowie jest identyczna jak wartość wskaźnika dla grupy porównawczej – 1,31 m². W obu przypadkach powierzchnia ta (nieznacznie) zmalała w stosunku do roku 2018. Widoczne jest jednak, że w okresie 2018-2021 liczba mieszkań sprzedanych w ramach transakcji rynkowych na 1000 mieszkańców była w Działdowie wyższa niż w grupie porównawczej.

Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do dostępności zasobów mieszkaniowych w latach 2018-2022 (dane powiatowe)

jednostka terytorialna	ROK					zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	
powierzchnia mieszkania jaką można kupić za miesięczne wynagrodzenie (m ²)						
Działdowo	1,36	1,43	1,41	1,43	1,31	-0,05
grupa porównawcza (średnia)	1,46	1,44	1,4	1,38	1,31	-0,15
liczba mieszkań sprzedanych w ramach transakcji rynkowych na 1000 ludności						
Działdowo	4,17	5,04	4,49	3,84	5,3	1,13
grupa porównawcza (średnia)	2,64	2,85	2,78	3,4	3,23	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

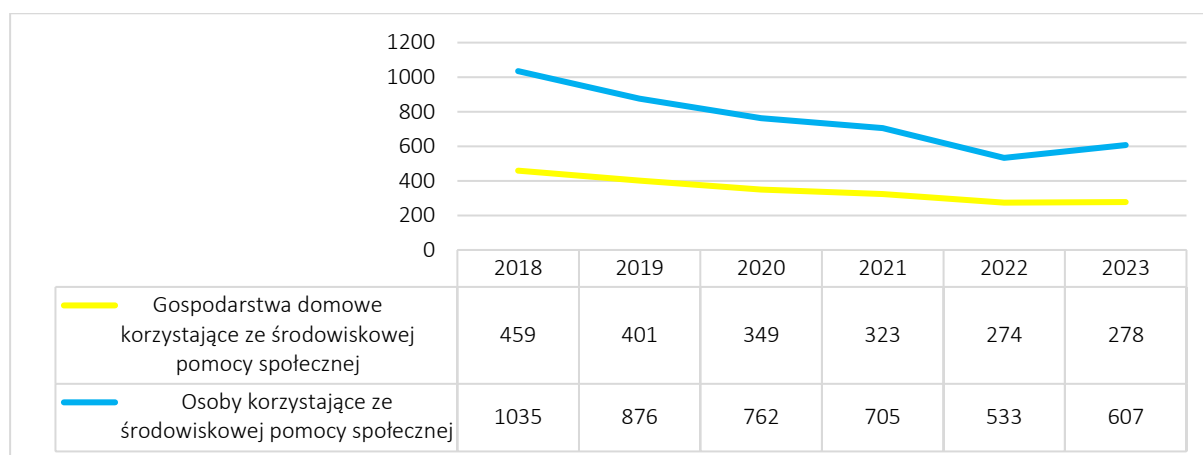
3.3. Problemy, pomoc, opieka i prewencja społeczna

Zagadnienia polityki społecznej obejmują zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych. Są one realizowane zarówno przez władzę publiczną, jak i organizacje pozarządowe. W poniższym rozdziale przeanalizowano najważniejsze aspekty prowadzenia polityki społecznej w Gminie- Miasto Działdowo. Publiczne zasoby instytucjonalne pomocy społecznej w Działdowie tworzy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Działdowie, mieszczący się przy ulicy Władysława Jagiełły 30.

W latach 2018-2023 w Działdowie zauważalny był znaczny spadek liczby osób i gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. Był to trend widoczny również szerzej w całym kraju. Na spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej wpływ miała niewątpliwie poprawa sytuacji ekonomicznej mieszkańców, która była z kolei wynikiem wzrostu aktywności gospodarczej. Jednocześnie zmieniały się zasady przyznawania pomocy społecznej, a ciężar pomocy społecznej w coraz większej skali kierunkował się na pomoc niematerialną. Widoczne były przy tym zmiany w strukturze problemów społecznych, coraz mocniej powiązanych ze stanem zdrowia, wiekiem i samotnością. Poniższy wykres potwierdza między innymi, iż większą dynamikę spadku obserwowano w przypadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej (-41%) niż w przypadku liczby gospodarstw (-39,1%). Wskazuje to, iż w strukturze korzystających z pomocy społecznej przybywa jednoosobowych gospodarstw domowych. Ma to związek z problemem starzejącego się społeczeństwa i zjawiskiem określanym mianem singularyzacji starości. Oznacza ono samotne zamieszkiwanie osób starszych. Dostrzegana jest także feminizacja starości. Charakteryzuje ją fakt, iż wśród populacji osób w starszym wieku większość stanowią kobiety, co wskazano prezentując piramidę wieku w poprzednim rozdziale. Należy więc wziąć powyższe uwarunkowania pod uwagę przy projektowaniu działań zapobiegających wykluczeniu i pomagających w integracji społecznej. Należy ukierunkować działania pomocowe na samotne osoby.

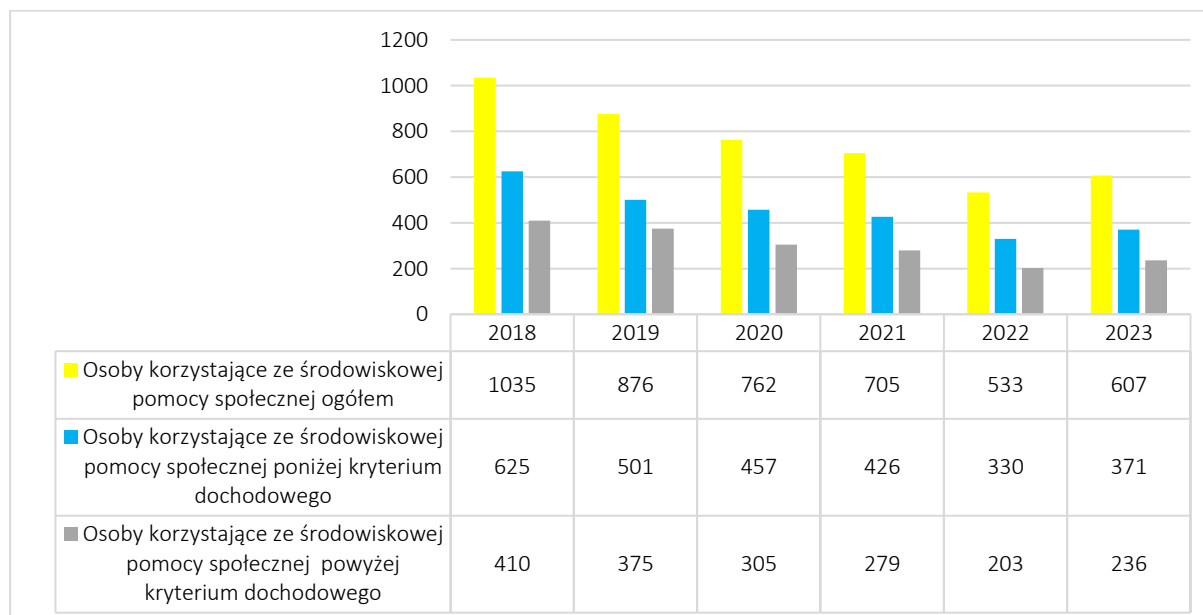
Wykres 20. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie- Miasto Działdowo, w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Między rokiem 2018 a 2022 widoczny był znaczący spadek liczby osób, którym przyznano świadczenia, zarówno spełniających kryterium dochodowe jak i powyżej kryterium dochodowego. Od roku 2018 obydwie te wskaźniki systematycznie malały (wyjątkiem jest rok 2023, kiedy to liczba osób, którym przyznano świadczenia ponownie wzrosła). W przypadku liczby osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego na przestrzeni lat 2018-2023 odnotowano spadek na poziomie 40%. Natomiast liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego zmniejszyła się w analogicznym okresie o 42%.

Wykres 21. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie- Miasto Działdowie w okresie od 2018 do 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym przedziale czasowym Działdowo charakteryzował niski odsetek osób objętych pomocą społeczną. W 2023 roku było to 3% ludności miasta. W tym czasie w kraju odsetek ten był nieznacznie

wyższy i wynosił 3,4%, natomiast znacznie wyższy w województwie warmińsko-mazurskim – 5,8%. W całym okresie 2018-2023 odsetek osób objętych pomocą społeczną zmniejszył się o 1,8%.

Tabela 6. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2023 (%)

Jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	5,1	4,6	4,2	3,7	3,4	3,4
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	8,7	8	7,4	6,5	6	5,8
Powiat działdowski	8,5	7	6,4	5,5	4,8	4,6
Działdowo	4,8	4,1	3,7	3,4	2,6	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dane odnoszące się do przyczyn przyznawania pomocy społecznej potwierdzają istotny wpływ wieku mieszkańców na strukturę problemów społecznych. Dane za lata 2018-2023 wskazują na (ponad 40-procentowy) spadek liczby świadczeń przyznawanych z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa. Długotrwała lub ciężka choroba, obok bezrobocia, jest obecnie jedną z głównych przyczyn przyznawania pomocy społecznej. Niepełnosprawność zajmuje pod tym względem czwarte miejsce.

Tabela 7. Wybrane przyczyny przyznania pomocy społecznej w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

Przyczyny przyznania pomocy społecznej	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ubóstwo	1 156	1 083	923	628	506	474
długotrwała lub ciężka choroba	674	560	437	480	367	414
bezrobocie	1 068	860	735	685	521	552
niepełnosprawność	652	580	470	456	365	370
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	339	298	279	189	165	175
alkoholizm	157	140	95	109	96	92
potrzeba ochrony macierzyństwa	292	265	259	252	180	166
bezdolność	58	57	46	59	45	49
przemoc w rodzinie	48	41	21	21	29	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Warto dodać, iż wybrane problemy społeczne współwystępują ze sobą. Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia przełożył się na spadek skali ubóstwa. Niemniej przyczyną ubóstwa jest również stan zdrowia, który uniemożliwia aktywność zawodową. Problem ten dotyczy także osób z niepełnosprawnością oraz ich opiekunów.

Według wstępnych danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2021, w Działdowie mieszkało 2868 osób z niepełnosprawnościami. Według definicji stosowanej w statystyce publicznej osoba z niepełnosprawnościami to nie tylko osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, ale także osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. Można zauważyć, że około 14%

mieszkańców Działdowa borykało się z różnego rodzaju ograniczeniami sprawności. Wynik ten jest podobny do analogicznej wartości dla powiatu działdowskiego (13,9%), województwa warmińsko-mazurskiego (15,2%) i kraju (14,3%).

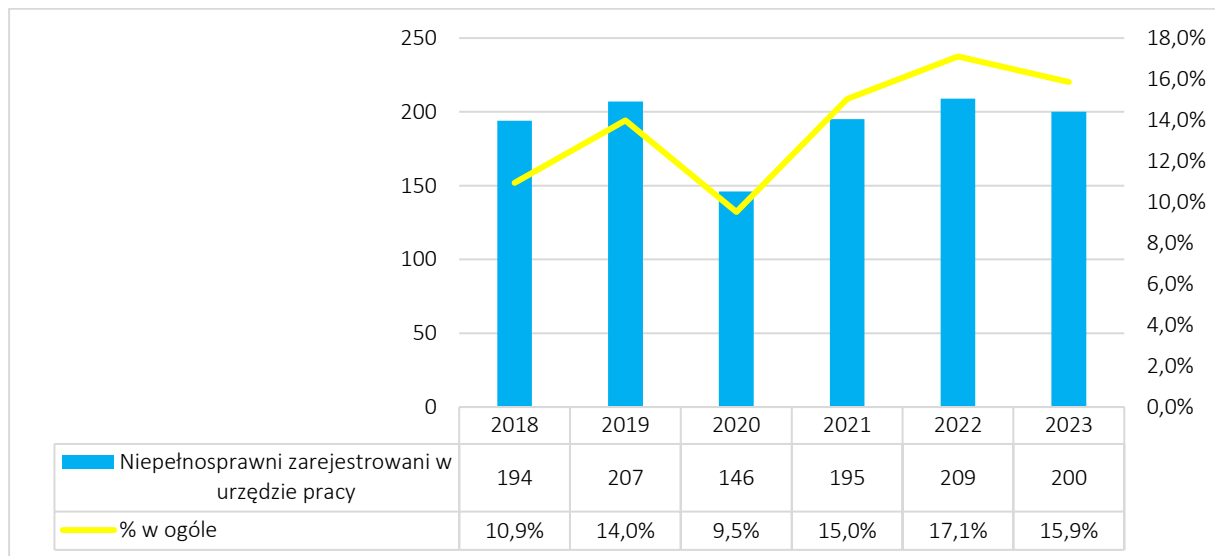
Tabela 8. Liczba osób z niepełnosprawnościami (prawną i biologiczną łącznie), rok 2021

Jednostka terytorialna	Liczba OzN – ogółem	% wśród ludności
POLSKA	5 431 741	14,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	208 459	15,2
Powiat działdowski	8 641	13,9
Działdowo	2 868	14,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2021

Praca zawodowa jest nie tylko źródłem dochodów, ale również formą terapii, rehabilitacji zawodowej i socjalizacji i może być jednym z najistotniejszych narzędzi wspierania osób z niepełnosprawnościami. Powiatowy Urząd Pracy w Działdowie wskazuje, że na koniec 2023 roku liczba niepełnosprawnych osób bezrobotnych na terenie powiatu wynosiła 200. Ich udział w ogóle bezrobotnych zarejestrowanych wynosił w 2023 roku 15,9%. Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami wzrosła zauważalnie po 2020 roku, czyli w okresie pandemii COVID-19.

Wykres 22. Bezrobotni niepełnosprawni w powiecie działdowskim w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie miasta od 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje pilotażowy program realizowany wspólnie z Samorządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego, którego celem jest włączenie Działdowa do Krajowego Systemu Powszechniej Samorządowej Teleopieki Domowej. Osoba potrzebująca wyposażona zostaje w terminal telefoniczny oraz brelok, wisiorek, lub bransoletkę z przyciskiem SOS, który w razie zagrożenia życia, czy zdrowia, po naciśnięciu powoduje automatyczne

uruchomienie połączenia z centrum monitoringu². W ramach działalności MOPS są również realizowane takie projekty jak: dofinansowanie posiłku w szkole i w domu, „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego- edycja 2025, Dzienny Dom "Senior+" Edycja 2024, Klub "Senior +" Edycja 2024, dofinansowanie opieki 75+ 2024, Dzienny Dom "Senior+" Edycja 2023.

Ponieważ problemy mieszkańców dotyczą wielu bardzo różnych aspektów ich życia jak zdrowie, życie zawodowe, ubóstwo, niepełnosprawność, izolacja i samotność, działania podejmowane przez instytucje miasta powinny być bardzo dobrze skoordynowane, a pomoc łatwo dostępna zarówno pod względem formalnym jak i lokalizacyjnym. Działdowo aktywnie poszukuje i stosuje różnorodne rozwiązania służące wsparciu mieszkańców w wielu obszarach ich życia angażując się w projekty i przedsięwzięcia, które realizuje samodzielnie lub w partnerstwie. Usługi świadczone przez miasto powinny być łatwo dostępne dla wszystkich mieszkańców i zapewniać im kompleksową obsługę i opiekę. Dobrym rozwiązaniem jest tworzenie takich miejsc, w których wszystkie takie usługi byłyby zlokalizowane w jednym miejscu. Obecnie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej nie spełnia należytych standardów obsługi mieszkańców. Brakuje osobnych pomieszczeń do indywidualnej obsługi mieszkańców, pracownicy socjalni nie mają wystarczającego miejsca do pracy z klientami. Działalność wspomagająca seniorów jak Dzienny Dom Seniora znajduje się w innej części miasta niż większość pracowników socjalnych. Rozwiązaniem tych problemów mogłoby być utworzenie Centrum Usług Społecznych, w budynku którego mieszkańcy w każdym wieku otrzymaliby kompleksową pomoc i opiekę.

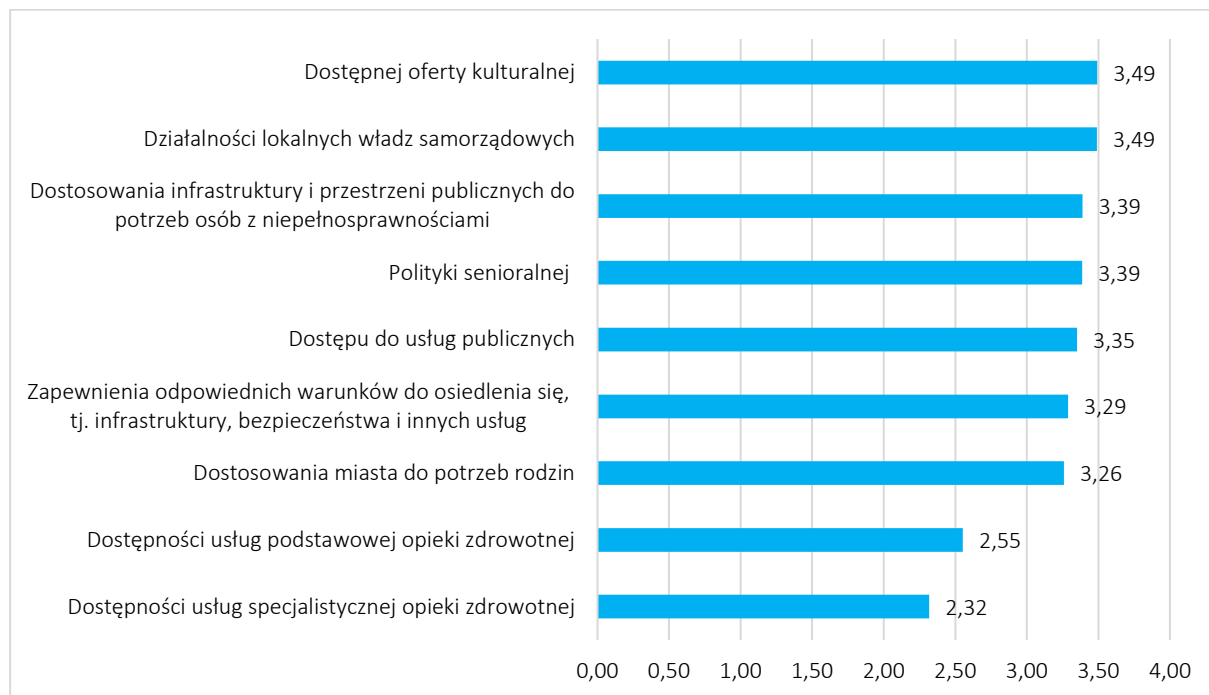
W trakcie spotkań konsultacyjnych mieszkańcy pozytywnie ocenili pomysł utworzenia w mieście Centrum Usług Społecznych- miejsca integrującego różnorodne usługi społeczne, które mogą wspierać osoby potrzebujące oraz promować inkluzję społeczną.

Powyższe aspekty sfery społecznej zostały również poddane ocenie mieszkańców Działdowa, którzy w badaniu ankietowym na skali ocen 1-5 (1 – oznaczało bardzo źle oceniam, a 5 – bardzo dobrze oceniam) raczej źle ocenili dostęp do specjalistycznych usług medycznych (średnia ocen 2,32) oraz dostępność usług podstawowej opieki zdrowotnej (średnia ocen to 2,55). Dostosowania miasta do potrzeb rodzin, zapewnienia odpowiednich warunków do osiedlenia się, tj. infrastruktury, bezpieczeństwa i innych usług, dostępu do usług publicznych, polityki senioralnej, dostosowania infrastruktury i przestrzeni publicznych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, działalności lokalnych władz samorządowych, dostępnej oferty kulturalnej, dostępnej oferty edukacyjnej uzyskały oceny od 3,26 do 3,49.

² <https://dzialdowo-mops.bip.net.pl/kategorie/67-teleopieka/artykuly/223-teleopieka?lang=PL>, dostęp 29.10.2024

Wykres 23. Ocena społecznych aspektów funkcjonowania Działdowa przez mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo

3.4. Kultura

Działalność kulturalna prowadzona jest przez jednostki organizacyjne: Miejską Bibliotekę Publiczną w Działdowie, Miejski Dom Kultury w Działdowie, Muzeum Pogranicza w Działdowie. Do podstawowych zadań jednostek należy prowadzenie edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych, popularyzacja i promocja twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki, prowadzenie i wspieranie zespołów artystycznych, promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, nawiązanie, rozwijanie i aktywne prowadzenie międzynarodowych kontaktów w zakresie wymiany kulturalnej oraz wymiany dzieci, młodzieży i dorosłych. Wszystkie te działania skierowane są do mieszkańców Działdowa. Według danych przedstawionych w Raporcie o stanie Gminy-Miasto Działdowo za rok 2023 mieszkańcy chętnie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych przez instytucje kultury, a frekwencja osiągała nawet 70%.

W mieście działają również liczne grupy nieformalne oraz organizacje pozarządowe o profilu literackim, muzycznym, historycznym oraz patriotycznym, m.in.: Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej, Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie Działdowska Kuźnia Słowa, Działdowskie Bractwo Rycerskie, Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość”, Stowarzyszenie Muzyczne Chór „Concentus”, Chór Our Voice.

W poniższej tabeli przedstawiono wybrane dane wskaźnikowe obrazujące dostępność do publicznych instytucji kultury, oraz aktywność kulturalną mieszkańców. Działdowo wyróżnia się wysoką liczbą uczestników imprez (wydarzeń kulturalnych) organizowanych przez teatry i instytucje muzyczne, muzea, galerie sztuki, kina oraz centra, ośrodki kultury, domy kultury, kluby i świetlice, w przeliczeniu na 1000 ludności (w 2022 roku były to 3 209 osoby).

Na jedną instytucję kultury (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub i świetlicę) w roku 2022, przypadało 20 367 mieszkańców Działdowa (spadek między rokiem 2018 a 2022 o 0,98%), podczas gdy wartość wskaźnika dla powiatu działdowskiego wynosiła 3 642 osoby (spadek między rokiem 2018 a 2022 o 1,51%) , a dla województwa warmińsko-mazurskiego 9 830 osób (wzrost między rokiem 2018 a 2022 o 0,97%).

Tabela 9. Wskaźniki dla publicznych instytucji kultury

ROK	2020	2021	2022	2023
Jednostka terytorialna biblioteki publiczne na 10 000 ludności				
POLSKA	2,0	2,0	2,0	2,0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2,1	2,1	2,1	2,1
Powiat działdowski	3,7	3,7	3,7	3,7
Działdowo	1,0	1,0	1,0	1,0
Jednostka terytorialna czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności				
POLSKA	129	127	135	141
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	115	108	117	113
Powiat działdowski	121	111	116	122
Działdowo	180	141	158	161
Jednostka terytorialna uczestnicy zajęć prowadzonych przez teatry i instytucje muzyczne, muzea oraz centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 ludności				
POLSKA	113	43	78	-
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	23	33	51	-
Powiat działdowski	13	16	14	-
Działdowo	19	16	18	-
Jednostka terytorialna ludność przypadająca na jedną instytucję kultury - centrum, dom, ośrodek kultury, klub i świetlicę				
POLSKA	10 141	10 284	10 240	-
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	9 056	9 352	9 830	-
Powiat działdowski	3 698	3 664	3 642	-
Działdowo	20 725	20 520	20 367	-
Jednostka terytorialna uczestnicy imprez (wydarzeń kulturalnych) organizowanych przez teatry i instytucje muzyczne, muzea, galerie sztuki, kina oraz centra, ośrodki kultury, domy kultury, kluby i świetlice na 1 000 ludności				
POLSKA	676	782	1 230	-
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	664	1 083	1 597	-
Powiat działdowski	334	665	2 075	-
Działdowo	569	1 511	3 209	-
Jednostka terytorialna uczestnicy masowych imprez artystyczno-rozrywkowych na 1 000 ludności				
POLSKA	31	74	251	272
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	32	84	319	337
Powiat działdowski	0	13	335	111
Działdowo	0	40	774	189
Jednostka terytorialna zwiedzający wystawy w muzeach i galeriach sztuki na 10 000 ludności				
POLSKA	4 641	7 166	10 065	-
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2 537	3 710	4 485	-
Powiat działdowski	1 138	1 390	4 100	-

ROK	2020	2021	2022	2023
Działdowo	3 449	4 220	12 447	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.5. Sport i rekreacja

Aby utrzymać i rozwijać wzrastający trend do podejmowania aktywności ruchowej wśród mieszkańców, należy szczególnie dbać o rozwój wychowania fizycznego wśród dzieci i młodzieży w szkołach, organizować imprezy rekreacyjno-sportowe mobilizujące do aktywności, współdziałać z lokalnymi organizacjami społecznymi, a także dbać o dostęp i stan infrastruktury sportowej. Warto nadmienić, że uczestnikami wielu rozgrywek i zmagani sportowych są nie tylko sportowcy, ale także widzowie i kibice, dla których także należy przygotować odpowiednią ofertę i warunki.

Działdowo posiada szereg obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych, dzięki czemu tworzone są dogodne warunki dla mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu i uprawiania sportu. Poza podstawową funkcją, infrastruktura sportowa przyczynia się także do zwiększenia atrakcyjności turystycznej Gminy-Miasta. Należy mieć na uwadze, że część obiektów sportowych powstawała już jakiś czas temu, stąd też część z nich wymaga modernizacji, przebudowy lub dostosowania do obecnych potrzeb i wymogów.

Działalność sportowo-rekreacyjną na terenie Gminy-Miasto Działdowo prowadzi Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który w 2023 roku zorganizował łącznie 56 imprez sportowych, w których uczestniczyło 3750 osób. Działdowo posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową. Obiekty rekreacyjne i sportowe znajdujące się na terenie Działdowa to m.in. hale sportowe przy szkołach, lodowisko, skatepark, ścieżki rowerowe, siłownie zewnętrzne, korty tenisowe, boisko do baseballa, boiska do siatkówki plażowej, boisko do badmintonu, cztery kompleksy ORLIK, pumphuck, place zabaw, street workout i stadion lekkoatletyczny oraz boisko na stadionie do gry w piłkę nożną.

Według danych GUS za rok 2022, na terenie Działdowa dostępne były:

- jeden stadion (dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – zarówno ćwiczących, jak i widzów),
- boisko sportowe,
- korty tenisowe,
- siłownie zewnętrzne.

W obrębie Działdowa brakuje wielofunkcyjnego całorocznego obiektu sportowo-rekreacyjnego, w tym wodno-sportowego.

Według najnowszych dostępnych danych, w Działdowie działa 12 klubów sportowych zrzeszających 528 członków. Liczba ćwiczących ogółem wyniosła 506, z czego większość (364) to osoby do lat 18. W Działdowie można było uprawiać sport m.in. w klubach: tenisa stołowego (KS Dekorglass), piłki nożnej (DKS „Wkra”, UKS „Sokół”, MKS „Działdowo”), lekkoatletyki (UKS MOSiR, UKS „Trójka”), baseballa (UKS Yankees”), taekwondo (Działdowski Klub Taekwondo), koszykówki (UKS „Dwójka”, UKS „Sokół”, UKS „Trójka”), hokeja (KS „Stalowe Rekiny”).

Tabela 10. Kluby i sekcje sportowe oraz liczba ćwiczących w Gminie-Miasto Działdowo w roku 2022

jednostka terytorialna	ROK 2022
kluby	
Działdowo	12
członkowie	
Działdowo	528
ćwiczący ogółem	
Działdowo	506
ćwiczący do lat 18 ogółem	
Działdowo	364

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według najnowszych dostępnych danych liczba członków klubów sportowych w Działdowie na tle grupy porównawczej wskazuje na nieco niższą aktywność mieszkańców Działdowa w tym zakresie. W 2022 roku na 1000 jej mieszkańców ćwiczyło 25,9 osób, a więc o osiem mniej niż średnio w pozostałych gminach miejskich. Wartość wskaźnika wzrosła w porównaniu do roku 2018 (+2,7).

Wykres 24. Liczba członków klubów sportowych na 1000 ludności

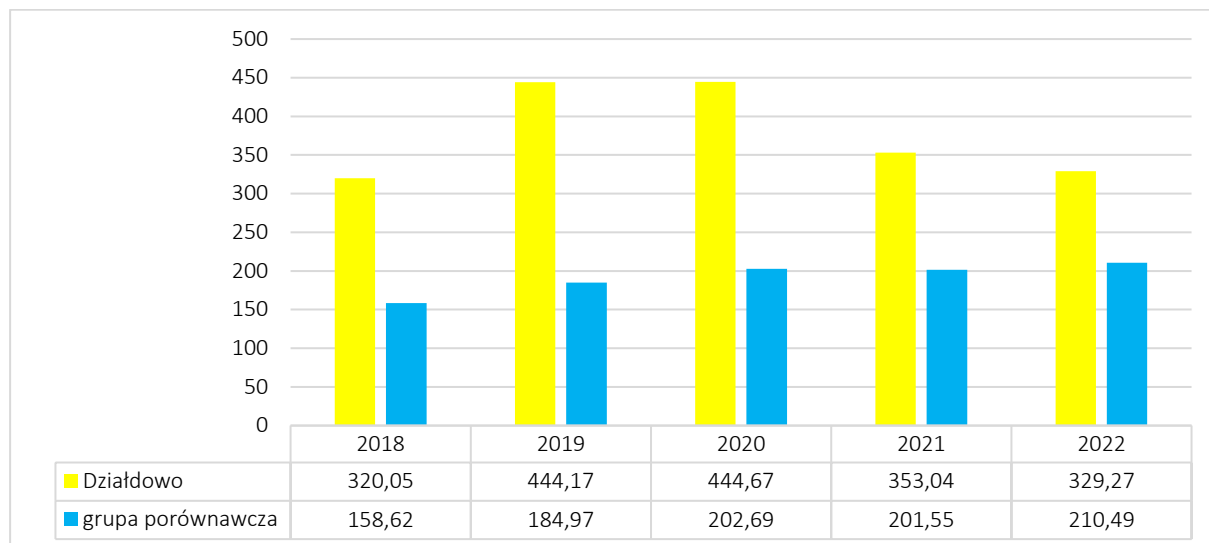

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Na tle grupy porównawczej Działdowo w okresie od 2018 do 2022 roku przeznaczało znacznie wyższe środki na kulturę fizyczną, sport i rekreację w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Podane dane obejmują zarówno kwoty przeznaczone na wsparcie działalności klubów sportowych, jak też wydatki inwestycyjne. Rekordową kwotę odnotowano w roku 2020 – 444,67 zł, podczas gdy średnia w pozostałych gminach miejskich wynosiła 202,69 zł.

Wykres 25. Wydatki JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

3.6. Opieka zdrowotna

Na terenie Działdowa funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. W Działdowie działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, w którym funkcjonuje szpitalny oddział ratunkowy, stacja dializ oraz oddziały: dziecięcy, chorób wewnętrznych, rehabilitacyjny, neurologiczny i udarowy, położniczo-ginekologiczny, noworodków i wcześniaków, chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedyczny, anestezjologii i intensywnej terapii, psychiatryczny, medycyny paliatywnej. Działalność na rzecz zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców prowadzą także stowarzyszenia m.in.: Polski Czerwony Krzyż, Działdowskie Stowarzyszenie „Amazonki”, Działdowskie Centrum CARITAS oraz Stowarzyszenie „Wolność od Strachu” w Działdowie.

W 2023 roku według danych GUS na terenie miasta funkcjonowały 22 przychodnie. W porównaniu do roku 2018 liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej spadła o 3,2%. Uwagę zwraca rok 2020, kiedy to liczba porad spadła do 164,7 tys. Takie samo zjawisko miało miejsce w przypadku porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – w roku 2020 udzielono 109,2 tys. porad, podczas gdy rok wcześniej było to 130,2 tys. porad.

Tabela 11. Liczba przychodni i porad udzielonych w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023

	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
liczba przychodni	20	20	20	19	20	22
ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	203 737	202 856	164 798	176 374	185 419	197 103
podstawowa opieka zdrowotna - porady lekarskie	130 014	130 228	109 218	115 749	122 820	126 373

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dostępność przychodni, rozumiana jako liczba przychodni w przeliczeniu na 10 tys. ludności, jest w przypadku miasta Działdowo większa, aniżeli w województwie warmińsko-mazurskim oraz powiecie działdowskim. W roku 2023 na 10 tys. mieszkańców przypadało 11 przychodni, podczas gdy w powiecie tych przychodni było 7.

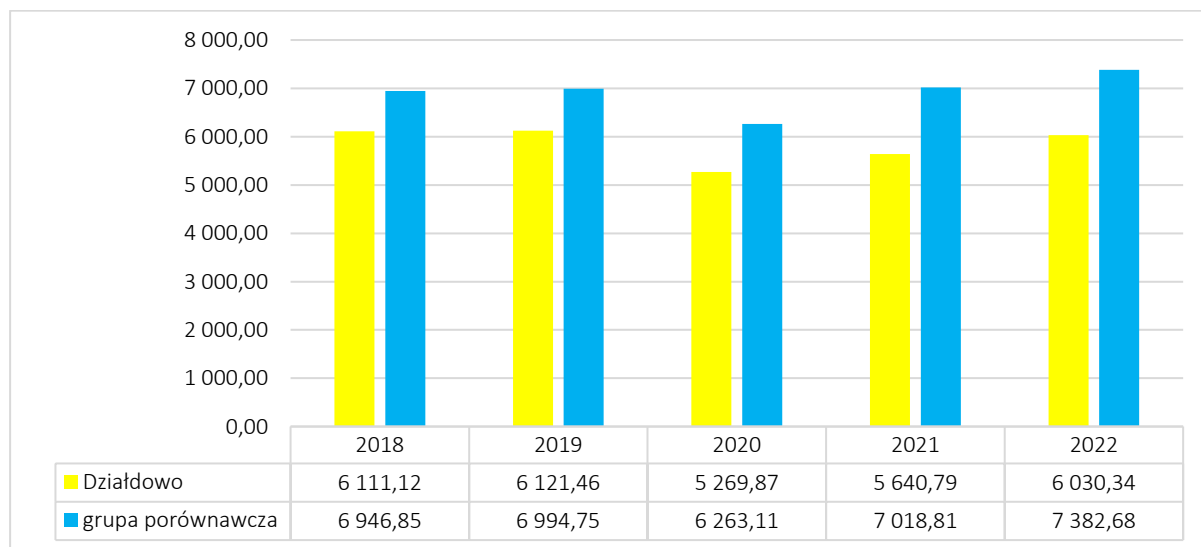
Tabela 12. Przychodnie na 10 tys. ludności w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	6	6	6	6	6	7
Powiat działdowski	6	6	6	6	6	7
Działdowo	9	9	10	9	10	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W całym okresie od 2018 do 2022 roku, na tle grupy porównawczej, Działdowo charakteryzowało się niższym wskaźnikiem liczby udzielonych porad lekarskich na 1000 mieszkańców. Najniższą wartość, w obu przypadkach, odnotowano w roku 2020.

Wykres 26. Liczba udzielonych porad lekarskich na 1000 ludności w latach 2018-2022

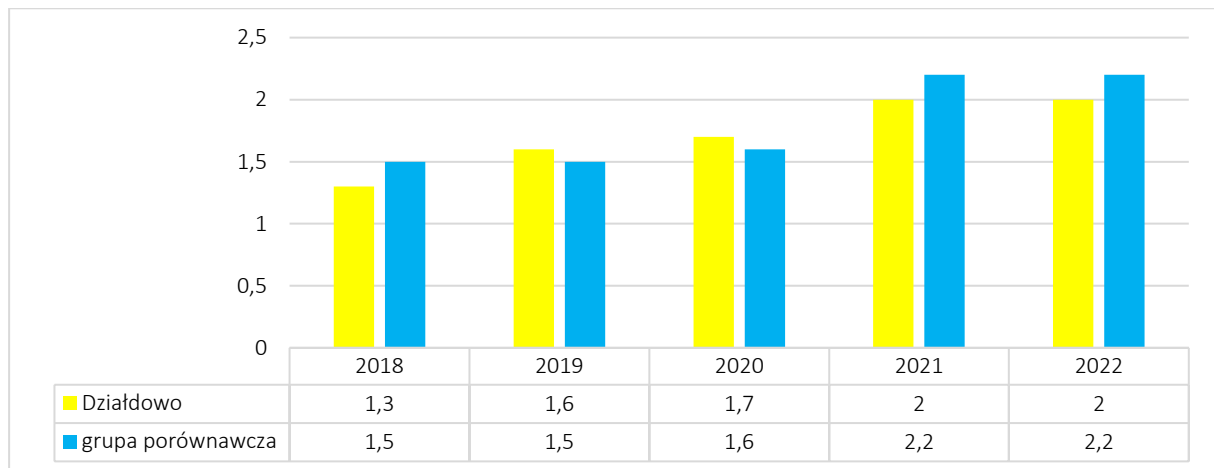

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Pomimo, że dostępność personelu medycznego (rozumiana jako liczba lekarzy i lekarzy dentystów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) rosła, to w Działdowie pozostawała na niższym poziomie niż miało to miejsce w grupie porównawczej. Niemniej warto zauważyć, że porównując rok 2022 z rokiem 2018 omawiany wskaźnik wzrósł – z 1,3 do 2.

Wykres 27. Liczba lekarzy i lekarzy dentystów wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022 (dane powiatowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Według informacji przedstawionych w Mapie Potrzeb Zdrowotnych w powiecie działdowskim w 2022 roku działało 9 aparatów RTG, 15 aparatów do USG, 1 rezonans i 1 tomograf. Niektóre sprzęty działają już ponad 10 lat, w tym czasie technologia medyczna zdecydowanie poszła do przodu, w związku z czym należy dążyć do sukcesywnej wymiany starszych sprzętów poprzez zakupy nowych, lepszych technologicznie. Zakup nowoczesnego ultrasonografu do badań jamy brzusznej, układu naczyniowego i układu płciowego na potrzeby pracowni ultrasonograficznej może stanowić strategiczną inwestycję, która przyniesie wiele korzyści zarówno dla placówki medycznej, jak i dla pacjentów, którzy swoje potrzeby medyczne będą mogli zaspokoić w swoim najbliższym otoczeniu.

Niestety w powiecie działdowskim nie funkcjonował ani jeden mammograf wykorzystywany do diagnozowania raka piersi.

Tabela 13. Stan zasobów sprzętowych w powiecie działdowskim w latach 2017-2022.

Rok	Sprzęt	Liczba sprzętów	Średni wiek sprzętów	Średnia liczba procedur
2017	RTG	8	9	1209
	USG	14	12	1169
	tomograf	1	2	4867
2018	RTG	9	10	1085
	USG	14	11	1169
	tomograf	1	3	5071
2019	RTG	10	10	1041
	USG	15	12	1312
	tomograf	1	4	6998
2020	RTG	10	10	780
	USG	14	13	1117
	tomograf	1	5	4972
2021	RTG	11	11	825
	USG	15	13	1147

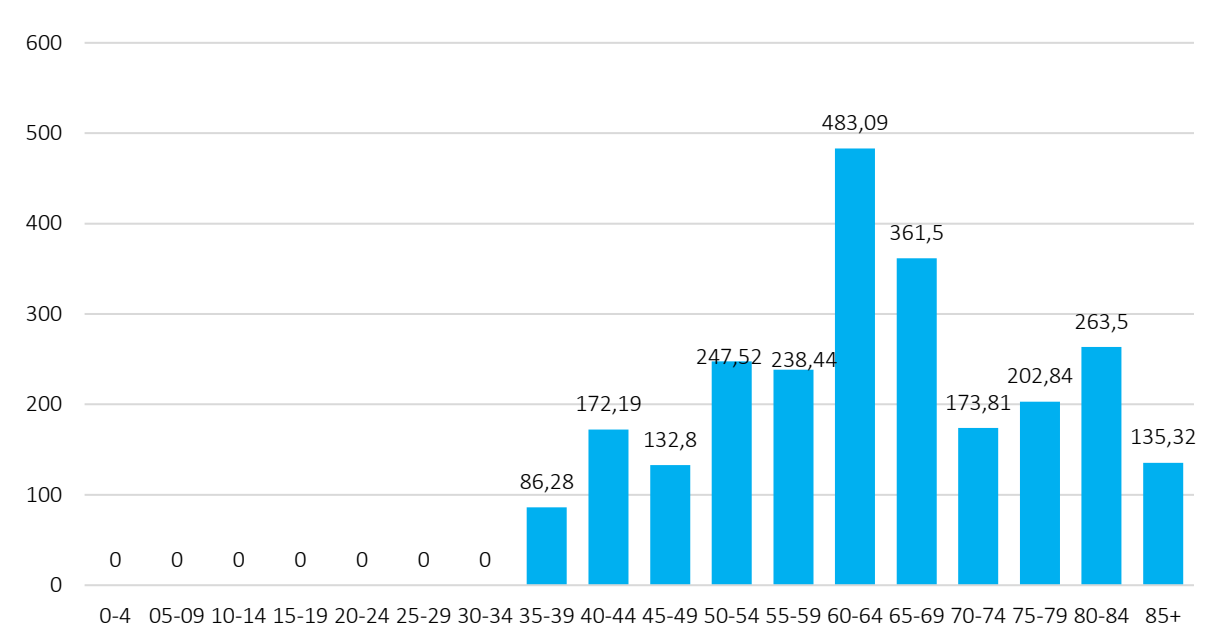

	tomograf	1	6	6138
2022	RTG	9	11	987
	USG	15	12	1334
	rezonans	1	1	5771
	tomograf	1	7	6712

Źródło: <https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/analizy/sprzet-medyczny/>

Krajowy Rejestr Nowotworów zawiera dane dotyczące zachorowalności i umieralności na nowotwory w podziale na płeć, wiek, rodzaj nowotworu, region i powiat. W powiecie działdowskim w 2022 roku na 100 tys ludności, najczęściej kobiet chorowało na raka piersi w przedziale wiekowym 60-64 (483,09 zachorowań) i w grupie 65-69 (361,5 zachorowań). Ten problem dotyka jednak również młode kobiety w wieku 35-39, tym bardziej więc kluczowe jest wykrycie niepokojących zmian na wczesnym etapie w ramach profilaktyki.

Wykres 28. Zachorowalność kobiet na raka piersi w powiecie działdowskim w roku 2022.

Źródło: <https://onkologia.org.pl/pl/raporty>, dostęp 19.12.2024

Według danych z Krajowego Rejestru Nowotworów liczba osób chorujących na nowotwory była największa w przedziale wiekowym 60-85+, a najwyższe wartości odnotowano w wieku 70-74 - 2107,65 osób. Na przestrzeni lat 2020-2021 znacząco wzrosła zachorowalność wśród osób w przedziale wiekowym 20-44, należy więc kierować akcje informacyjno-profilaktyczne również do osób młodych tak by zwiększyć ich świadomość i wpłynąć na wzorce zachowań.

Tabela 14. Zachorowalność na nowotwory w powiecie działdowskim na 100 tys ludności w latach 2020-2022

Wiek	Zachorowalność		
	2020	2021	2022
0-4	0	0	0
05-09	0	0	0
10-14	0	25,97	0
15-19	0	29,51	0

20-24	73,84	28,48	57,37
25-29	21,18	27,37	28,71
30-34	42,83	94,14	121,54
35-39	39,43	60,95	125,29
40-44	83,06	84,48	231,24
45-49	158,51	316,89	312,43
50-54	371,75	518,26	486,74
55-59	592,93	404,28	660,31
60-64	936,21	1 121,08	1 218,67
65-69	1 139,82	1 448,56	1 471,65
70-74	2 229,65	2 026,79	2 107,65
75-79	1 176,47	1 837,99	1 761,01
80-84	1 730,10	1 774,62	1 351,35
85+	1 051,63	980,39	1 197,60

Źródło: <https://onkologia.org.pl/pl/raporty>, dostęp 19.12.2024

Analizując czynniki ryzyka zachorowalności na choroby nowotworowe i cywilizacyjne, należy podkreślić, że istotne jest podjęcie odpowiednich działań mających na celu ograniczenie udziału czynników behawioralnych. Działania te powinny obejmować m.in. propagowanie zdrowego stylu życia, poprawę sposobu odżywiania, zwiększenie aktywności fizycznej, a także profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z uzależnieniami. Ważnym elementem jest efektywna edukacja zdrowotna skierowana do zróżnicowanych grup wiekowych.

W badaniach ankietowych mieszkańcy negatywnie ocenili dostępność usług podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w mieście.

Tabela 15. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście w zakresie ochrony zdrowia przez mieszkańców Działdowa w badaniach ankietowych.

	1 - bardzo źle	2	3	4	5 - bardzo dobrze	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Dostępność usług podstawowej opieki zdrowotnej	20%	31%	27%	17%	5%	51%	22%
Dostępność usług specjalistycznej opieki zdrowotnej	27%	35%	24%	11%	4%	61%	16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

Ponad 90% ankietowanych mieszkańców uznało za zasadne doposażenie służb publicznych i medycznych w niezbędny sprzęt co w zestawieniu z deficytami wynikającymi z danych statystycznych jednoznacznie wskazuje na konieczność podjęcia przez władze miasta działań w tym zakresie.

Tabela 16. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia według mieszkańców Działdowa wyrażona w badaniach ankietowych z mieszkańcami miasta.

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
Doposażenie służb publicznych i medycznych w niezbędny sprzęt	65%	27%	4%	1%	3%	92%	5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

W trakcie spotkań konsultacyjnych, również seniorzy zgłaszali potrzebę poprawy dostępności do lekarzy specjalistów, szczególnie w zakresie geriatry, konieczność skrócenia czasu oczekiwania na wizyty i wprowadzenia dodatkowych programów profilaktycznych.

3.7. Opieka żłobkowa, edukacja przedszkolna, szkolnictwo podstawowe, ponadpodstawowe

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 w Działdowie funkcjonują trzy placówki – żłobki, które oferują łącznie 111 miejsc i są to:

- Żłobek „Krasnoludek”,
- Sensoryczna Akademia Malucha,
- Klub Przyjaciół Myszki Miki.

Tabela 17. Liczba żłobków, miejsc i dzieci w latach 2018-2023

	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
żłobki	1	1	1	1	3	3
miejsca w żłobkach	20	20	40	40	99	111
dzieci w żłobkach stan w dniu 31 grudnia	19	19	40	40	96	108

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poniższa tabela zawiera dane wskaźnikowe na temat liczby dzieci w wieku do lat 3 przypadających na liczbę dostępnych miejsc opieki żłobkowej oraz liczbę dzieci z tych miejsc korzystających w poszczególnych latach od 2018 do 2021. Zarówno wartość wskaźnika liczby miejsc, jak i wartość wskaźnika dzieci objętych opieką, systematycznie wzrastała na przestrzeni ostatnich lat.

Opisując kwestię dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 należy zwrócić uwagę na fakt, iż zainteresowanie tą usługą społeczną wśród młodych rodziców jest z roku na rok coraz większe. Wiąże się to z aktywizacją zawodową kobiet – z jednej strony młode matki chcą i potrzebują pracować zawodowo, a z drugiej w coraz mniejszym stopniu mogą polegać na nieodpłatnej opiece nad swoimi dziećmi. Babcie tych dzieci często także są kobietami aktywnymi zawodowo lub z innych względów nie mogą podjąć opieki nad wnukami (np. przez odległe miejsce zamieszkania lub opiekę nad starszymi członkami rodziny wymagającymi pomocy w codziennych czynnościach).

Na tle średniej krajowej i wojewódzkiej dostępność opieki żłobkowej jest w Działdowie na dość niskim poziomie.

Tabela 18. Opieka żłobkowa w latach 2018-2021

jednostka terytorialna	ROK			
	2018	2019	2020	2021
dzieci w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3				
POLSKA	105	124	128	155
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	69	86	91	106
Powiat działdowski	31	33	48	54
Działdowo	56	55	92	83
miejsca w żłobkach, oddziałach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3				
POLSKA	118	138	156	182
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	76	93	101	122
Powiat działdowski	34	46	60	56
Działdowo	57	57	106	83

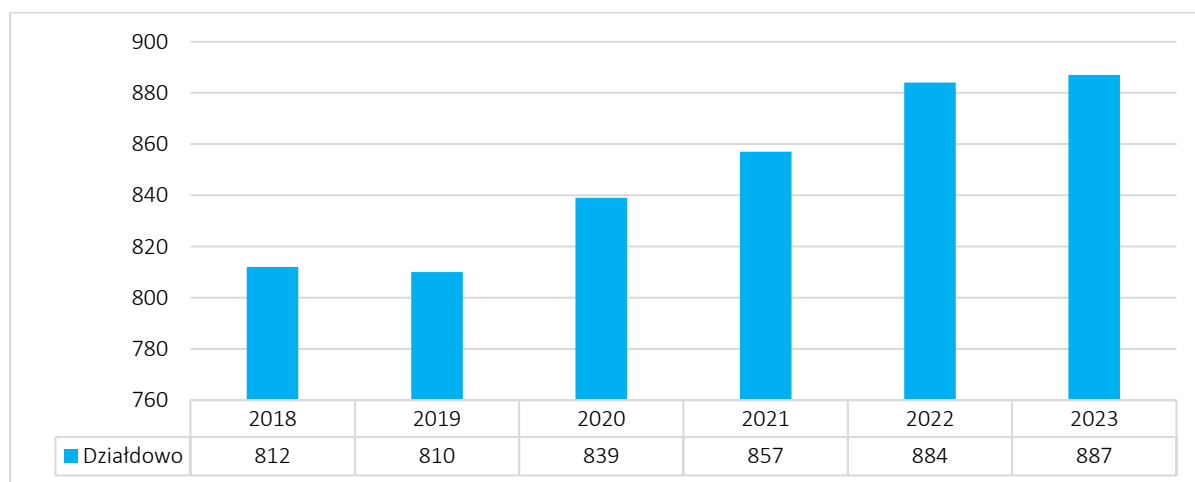
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Działdowa funkcjonuje 6 placówek oferujących edukację przedszkolną i jeden punkt przedszkolny:

- Przedszkole nr 1 im. Jana Brzechwy w Działdowie,
- Przedszkole nr 3 w Działdowie,
- Przedszkole nr 4 w Działdowie,
- Przedszkole nr 5 w Działdowie,
- Przedszkole Niepubliczne "Krasnoludek",
- Przedszkole Niepubliczne "Umisia",
- Punkt Przedszkolny „Zielony Balonik”.

W Działdowie łącznie, we wszystkich formach wychowania przedszkolnego, w roku 2023 było 887 dzieci. W porównaniu do roku 2018 oznacza to wzrost o 16,2%.

Wykres 29. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dostępność miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego na terenie Działdowa zasadniczo zaspokaja potrzeby mieszkańców. W mieście liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest większa od liczby dzieci w wieku przedszkolnym (751 dzieci), które zamieszkują Działdowo co oznacza, że przedszkola na terenie Gminy-Miasta zapewniają wychowanie przedszkolne także dzieciom z obszaru innych gmin. Również w porównaniu do powiatu działdowskiego i województwa warmińsko-mazurskiego liczba dzieci objętych opieką w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. mieszkańców jest znacznie wyższa.

Tabela 19. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat w latach 2020-2023

jednostka terytorialna	ROK			
	2020	2021	2022	2023
POLSKA	878,3	904,4	948,6	961,0
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	821,8	850,3	888,3	905,0
Powiat działdowski	775,2	801,4	845,2	868,3
Działdowo	1 017,0	1 042,6	1 110,6	1 181,1

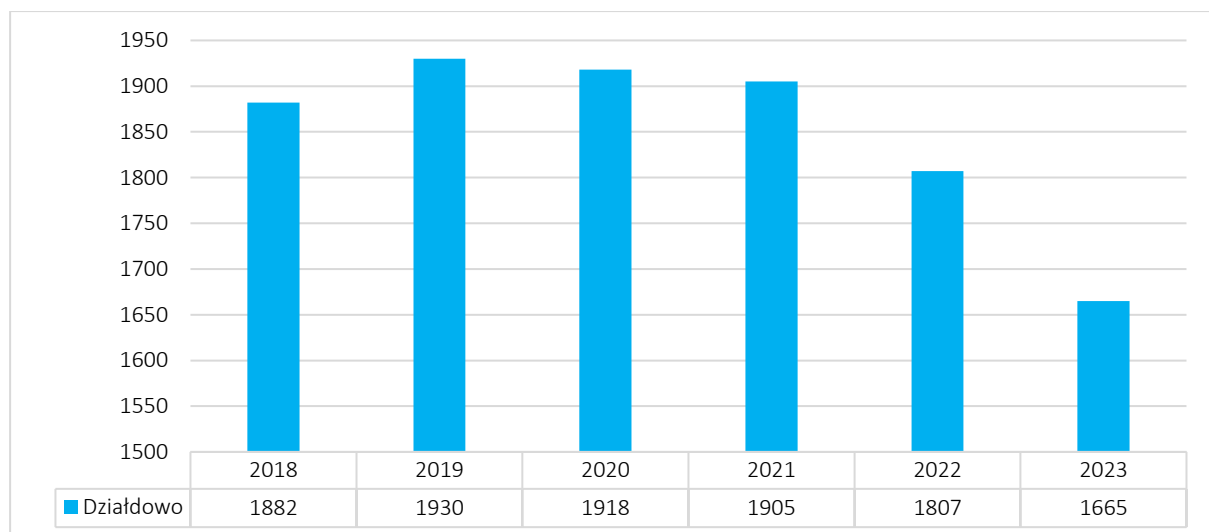
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Działdowa funkcjonują 4 szkoły podstawowe:

- Zespół Placówek Oświatowych nr 1 im. Króla Władysława Jagiełły w Działdowie,
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 2 Szkoła Podstawowa Nr 2 Im. Królowej Jadwigi w Działdowie,
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 3 Szkoła Podstawowa Nr 3 Im. Bronisława Malinowskiego w Działdowie,
- Zespół Placówek Oświatowych Nr 4 Szkoła Podstawowa Nr 4 Im. Jana Pawła II w Działdowie.

W liczbie uczniów uczęszczających do szkół podstawowych widoczny jest niż demograficzny. W okresie 2018-2023 nastąpił spadek ich liczby o 11,5%.

Wykres 30. Uczniowie szkół podstawowych w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

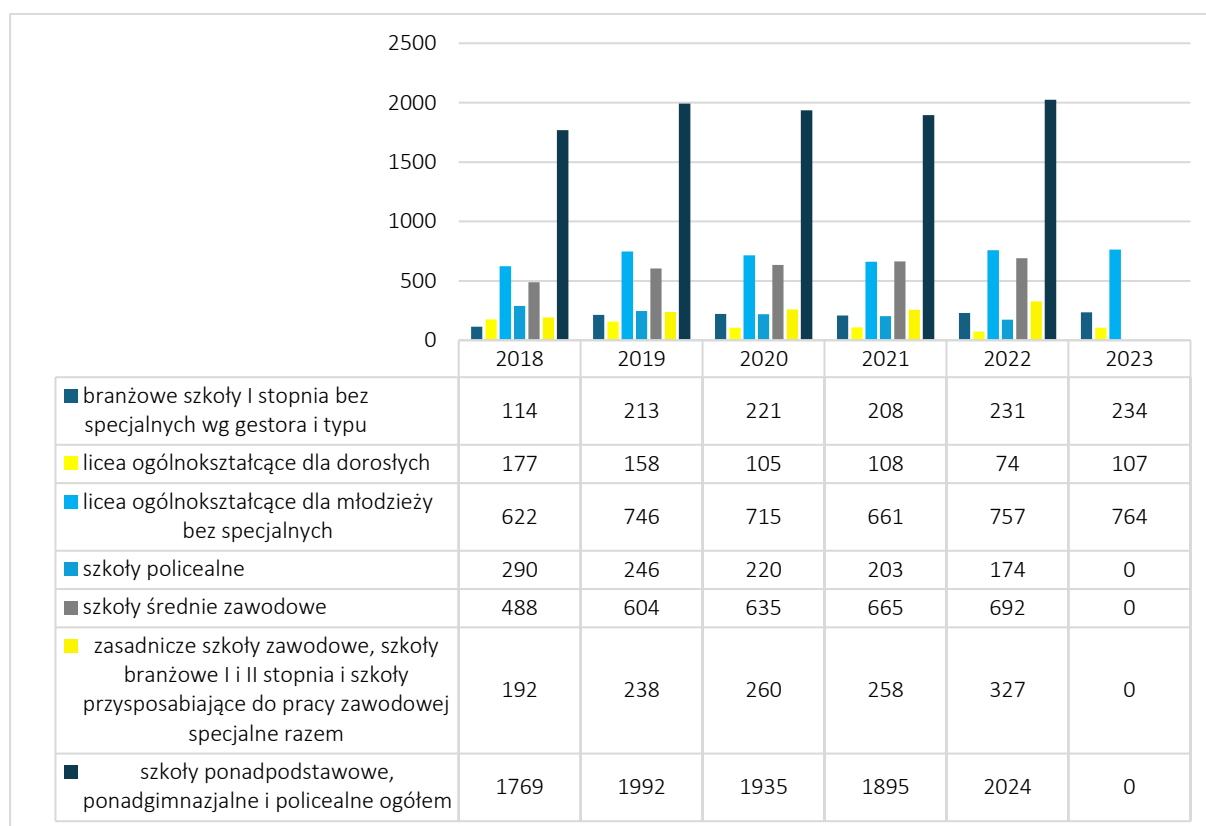

W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego na terenie Działdowa działają jednostki oświatowe prowadzące edukację na poziomie ponadpodstawowym:

- I liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Żeromskiego,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Pawła II w Działdowie,
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- Zespół Szkół Zawodowych nr 1 im. gen. Sylwestra Kaliskiego.

W analizowanym okresie 2018-2023 przyrost uczniów odnotowano w branżowych szkołach I stopnia – o 105%, oraz w liceach ogólnokształcących dla młodzieży – o 22%. Zmalała natomiast liczba uczniów w liceach ogólnokształcących dla dorosłych: ze 177 uczniów w 2018 roku do 107 w roku 2023.

Wykres 31. Uczniowie szkół ponadpodstawowych w gminie Działdowo w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.8. Aktywność społeczna i obywatelska

Według danych GUS za rok 2023 w Działdowie działało 5 fundacji (18 w całym powiecie) oraz 71 stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (208 w całym powiecie). W porównaniu do sytuacji sprzed 5 lat, liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji nieznacznie wzrosła, a liczba fundacji utrzymała się na takim samym poziomie jak w 2018 roku.

Tabela 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023 (dane na koniec pierwszego półrocza)

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
fundacje						
Powiat działdowski	11	13	16	16	17	18
Działdowo	5	5	7	5	5	5
stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne						
Powiat działdowski	193	187	188	193	196	208
Działdowo	62	60	61	63	64	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Współpraca Działdowa z organizacjami odbywa się na mocy rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Celem nadrzędnym programów jest budowanie partnerstwa pomiędzy Gminą-Miasto, a organizacjami pozarządowymi, podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez realizację zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Na realizację programu w roku budżetowym 2023 przeznaczono środki finansowe w wysokości ponad 1,1 mln zł, a na rok 2024 prognozowano ponad 1,6 mln. Program określa obszary i priorytety współpracy, oraz jej formy.³

W roku 2023 miasto Działdowo zrealizowało z organizacjami pozarządowym 45 umów z czego 16 umów z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, 12 umów z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, 8 umów z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, 7 umów z zakresu ochrony i promocji zdrowia, po jednej umowie z zakresu ochrony zwierząt, i z zakresu pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Tabela 21. Realizacja Rocznej Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2023

	2023
łącznie przekazanych środków finansowych (zł), w tym:	1 186 498,30
Pomoc społeczna	452 352,00
Profilaktyka uzależnień	294 146,30
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	56 000,00
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	350 000,00
Ochrona zwierząt	15 000,00
Ochrona i promocja zdrowia	19 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Gminy - Miasto 2023

Na tle średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej Działdowo charakteryzuje się mniejszą liczbą organizacji pozarządowych. W 2023 roku na 10 tys. mieszkańców przypadało w mieście 39 organizacji, przy średniej krajowej wynoszącej 46, wojewódzkiej 49 i powiatowej 37. W przypadku każdej jednostki terytorialnej wartość wskaźnika wzrosła względem roku 2018.

³ Roczny Program współpracy Gminy-Miasto Działdowo z organizacjami pozarządowymi na rok 2023 i 2024

Również pod względem udziału fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej, wskaźnik odnotowany w mieście w roku 2023 był niższy niż w powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim. Był natomiast wyższy od średniej dla kraju.

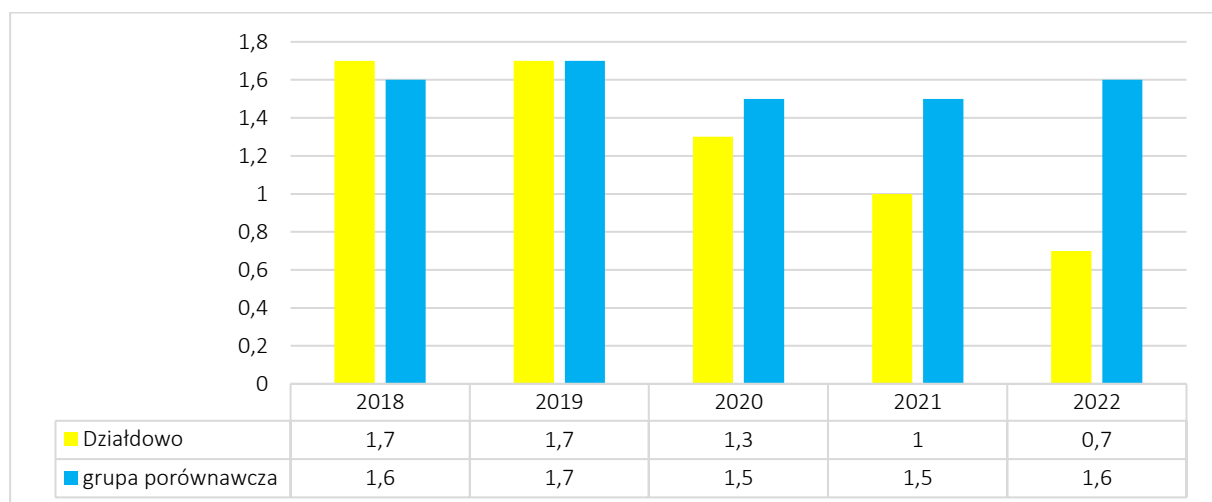
Tabela 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności oraz udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców						
POLSKA	37	38	40	41	43	46
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40	41	43	44	45	49
Powiat działdowski	30	31	32	34	35	37
Działdowo	30	31	32	34	34	39
udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej						
POLSKA	3,2	3,3	3,2	3,2	3,2	3,3
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	4,5	4,4	4,4	4,3	4,3	4,5
Powiat działdowski	4,6	4,5	4,4	4,4	4,4	4,6
Działdowo	3,5	3,6	3,5	3,5	3,5	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W okresie 2018-2019 liczba nowo zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców była w Działdowie wyższa lub równa liczbie organizacji w gminach grupy porównawczej. Sytuacja zmieniła się w kolejnych trzech latach, a w roku 2022 wartość wskaźnika wynosiła w Działdowie 0,7, podczas gdy średnia w grupie porównawczej wynosiła 1,6.

Wykres 32. Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Organizacje pozarządowe borykają się z wieloma problemami, takimi jak finansowanie, czy utrzymanie członków, ale również z problemami lokalowymi jak brak odpowiedniego wyposażenia. Ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 Miasto otrzymało dofinansowanie na projekt „Stworzenie centrum aktywności organizacji pozarządowych przy ul. Zamkowej 6”, w którego budynku swoje siedziby mają takie organizacje jak: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Kościół Chrystusowy w Polsce, ParkRun, Polski Związek Niewidomych, Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Działdowskiego, Stowarzyszenie Działdowska Kuźnia Słowa, Stowarzyszenie Muzyczne Chór „Contentus,,, Stowarzyszenie Wolność od strachu, Działdowskie Centrum Caritas, Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość”, Towarzystwo Miłośników Ziemi Działdowskiej, Regionalne Stowarzyszenie „Zdrowie”, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Działdowskie Stowarzyszenie „Amazonki”, Działdowskie Bractwo Rycerskie, Związek Harcerstwa Polskiego, Polski Czerwony Krzyż, Towarzystwo Wędkarskie, Polskie Towarzystwo Wędkarskie, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejsko-Powiatowe, OP, Uczniowski Klub Sportowy Yankees”, Uczniowski Klub Sportowy MOSIR, Uczniowski Klub Sportowy Sokół, Klub Sportowy „Działdowianka”, Klub Sportowy Dekorglass, Klub Sportowy Białe Orły”, Dziecięcy Klub Sportowy Wkra”, Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Inicjatyw Kulturalnych, Klub Sportowy Oldboys”, Klub Sportowy Kowalkowski Fight Club, Działdowskie Stowarzyszenie Piłki Nożnej Start” Działdowo, Miejski Klub Sportowy Działdowo, Działdowski Klub Taekwon-do, Stowarzyszenie chóru Our Voice”. Obecnie budynek wymaga jeszcze doposażenia zaplecza kuchennego, tak by zwiększyć jego funkcjonalność i pozwolić realizować w nim więcej zadań i doprowadzić do ciągłości realizacji zadań zakładanych w ramach wspomnianego projektu. Centrum Aktywności Organizacji Pozarządowych jest miejscem aktywności obywatelskiej, stanowi punkt animacji i edukacji obywatelskiej oraz przestrzeni coworkingowej dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych. Rozwijanie działalności centrum zostało uwzględnione w Strategii rozwoju Miasta w celu strategicznym 1. Zintegrowana wspólnota lokalna, celu operacyjnym 2.4 Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego i kierunku działania 2. Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców.

Oceniając aktywność obywatelską warto przyrzeć się również frekwencji wyborczej. Frekwencja w Działdowie pozostaje na nieco wyższym poziomie (poza rokiem 2024) niż frekwencja w skali województwa i powiatu. W wyborach do Sejmu, które odbyły się w październiku 2023 roku, udział wzięło 70,75 % mieszkańców Działdowa, przy frekwencji w powiecie wynoszącej 67,29%.

Tabela 23. Frekwencja w wyborach do sejmiku, samorządu i w wyborach na Prezydenta od 2019 do 2024 roku

	2019 (do Sejmu)	2020 (prezydenckie)	2023 (do Sejmu)	2024 (samorządowe)
POLSKA	61,74	68,18	74,38	51,94
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	53,61	62,14	67,90	49,42
Powiat działdowski	51,41	61,09	67,29	53,93
Działdowo	56,75	64,52	70,75	49,25

Źródło: <https://wybory.gov.pl/>

Mieszkańcy swoją aktywność wykazywali również poprzez uczestnictwo w głosowaniu nad projektami w budżecie obywatelskim, który jako narzędzie partycypacji mieszkańców w zarządzaniu miastem funkcjonował od 2015 r. W pierwszym roku w głosowaniu oddano osiemset głosów, a w ostatnim roku, w którym budżet funkcjonował, czyli 2019, aż 2 tys. mieszkańców. W latach 2020-2023 z powodu

epidemii Covid-19, odstąpiono od przeprowadzenia edycji Budżetu Obywatelskiego, ale planuje się powrót do niego w najbliższych latach.

Na terenie miasta funkcjonuje również Rada Seniorów, która rozpoczęła działalność w 2017 roku. W skład Rady może wejść maksymalnie 12 osób, a członków wybiera się spośród przedstawicieli klubów seniora, działających przy instytucjach publicznych, spółdzielniach mieszkaniowych i zakładach pracy, przedstawicieli organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie Dziadowa na rzecz seniorów, oraz przedstawicieli Rady Gminy- Miasto Dziadowo i Burmistrza Gminy- Miasto Dziadowo.

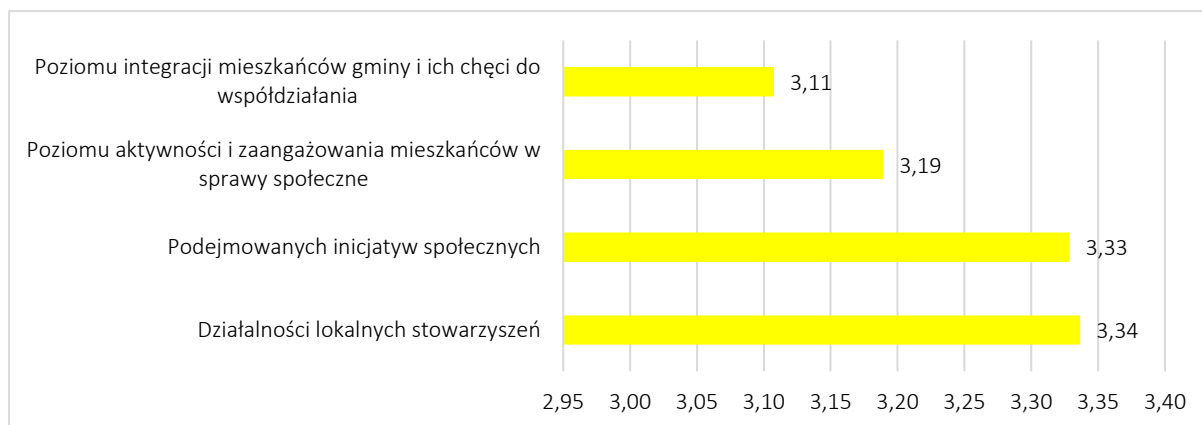
W Dziadowie działa Młodzieżowa Rada Miasta, która jest reprezentacją młodzieży zamieszkałej na terenie miasta i składa się z radnych wybieranych w szkołach. Radnym może być każdy uczeń w wieku 13 lat, a który nie ukończył 21 lat w dniu wyborów. Celem działania Młodzieżowej Rady jest: upowszechnianie idei samorządowej wśród młodzieży oraz wspieranie aktywności młodych ludzi w mieście, reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji samorządowych, rządowych i organizacji pozarządowych, zapewnienie możliwości uczestnictwa młodzieży w procesie podejmowania decyzji bezpośrednio wpływających na sposób i jakość jej życia, kształtowanie postaw obywatelskich i patriotycznych, promocja kultury, w szczególności adresowanej do młodzieży, wspieranie działalności charytatywnej i wolontariatu ludzi młodych, prowadzenie działalności informacyjnej i doradczej, organizacja aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym. Jednym z przykładów takiej działalności było nawiązanie współpracy między Młodzieżowym Parlamentem Miasta Truskawiec (miasta partnerskiego Dziadowa), a Młodzieżową Radą Miasta Dziadowa oraz przedstawicielami samorządów uczniowskich miejskich szkół. Ponieważ postawy obywatelskie i nawyk zaangażowania w sprawy publiczne powinny się kształtować od najmłodszych lat władze samorządowe powinny inwestować w rozwój kompetencji młodych liderów, tak by wzmacniać w nich poczucie sprawczości. Szkolenia, wyjazdy studyjne, międzynarodowe współprace bez wątpienia rozwiną umiejętności liderowania, komunikacji oraz rozwiązywania problemów.

W zakresie aktywności społecznej istnieje jeszcze w mieście duży niewykorzystany potencjał wśród mieszkańców. Spadająca frekwencja wyborcza, mała liczba zakładanych fundacji i stowarzyszeń stanowią o niskim kapitale społecznym w mieście. Zaangażowanie społeczne można pobudzić wzmacnianiem kompetencji mieszkańców z zakresu prowadzenia organizacji pozarządowych, wyłanianiem liderów lokalnych, zwiększeniem integracji międzypokoleniowej, aktywizacji seniorów i osób młodych. Zagadnienia te zostały również uwzględnione w ramach Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Dziadowo w **Celu operacyjnym 2.4**. Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego, kierunku działań 2. Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców. Przewidziano w tym zakresie działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości mieszkańców Dziadowa, wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego: rozwijanie systemów grantowych oraz outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym, wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i solidarnej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy, animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym, rozwijanie mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne, również w procesach inwestycyjnych i projektowych, funkcjonowanie Centrum Aktywności Organizacji Pozarządowych jako miejsca aktywności obywatelskiej, stanowiącego punkt animacji i edukacji obywatelskiej oraz przestrzeni coworkingowej dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, rozwój działań finansowanych w ramach budżetu obywatelskiego Dziadowa.

W badaniu ankietowym z Mieszkańcami poproszono ich o ocenę kilku aspektów związanych z poziomem zaangażowania mieszkańców w funkcjonowanie miasta. Stosunkowo słabo oceniono poziom integracji mieszkańców i ich chęć do współdziałania (średnia ocen 3,11), oraz poziom aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne (średnia ocen 3,19). Również aspekt podejmowania inicjatyw społecznych jak i działalności lokalnych stowarzyszeń został oceniony nieco powyżej oceny 3. Widać więc, że mieszkańcy nie czują w pełni integracji społecznej i aspekt ten wymaga zdecydowanie zaadresowania ze strony miasta.

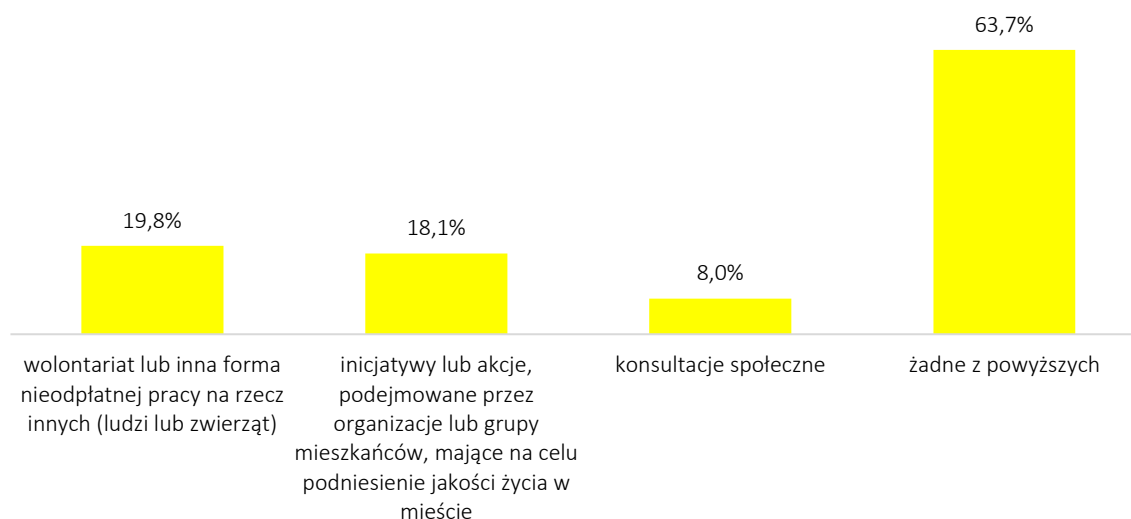
Wykres 33. Ocena aktywności społecznej mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

W badaniu ankietowym zapytano mieszkańców również o to w jakiej formie aktywności społecznej uczestniczyli w przeciągu ostatnich 12 miesięcy. Aż 63,7% mieszkańców odpowiedziało, że nie brało udziału w żadnych aktywnościach, 19,8% brało udział w wolontariacie lub innej nieodpłatnej pracy, 18,1% uczestniczyło w inicjatywach i akcjach społecznych, a 8% brało udział w konsultacjach społecznych.

Wykres 34. Uczestnictwo mieszkańców Działdowa w różnych formach aktywności społecznej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

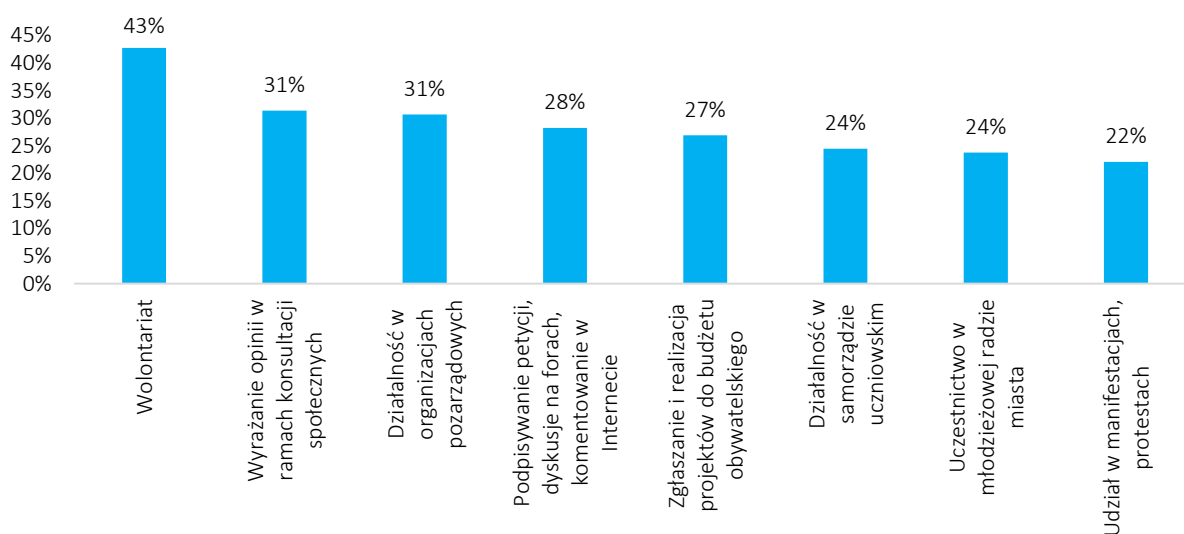
Uczestnicy badania wykazywali jednak zainteresowanie takimi działaniami i chęć większego zaangażowania co wskazuje na istniejący potencjał w tym zakresie - 66,4 % (suma odpowiedzi

zdecydowanie tak i raczej tak) ankietowanych wskazało, że chciałoby w większym stopniu angażować się w sprawy miasta i poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Z kolei w badaniu ankietowym z młodzieżą na pytanie jaki rodzaj aktywności społecznej jest dla nich atrakcyjny 43 % respondentów oceniło wolontariat jako atrakcyjny. Wynik ten wskazuje, że pomaganie innym jest dla młodzieży najchętniej rozważaną formą zaangażowania społecznego. 31% respondentów za atrakcyjne uważa wyrażanie opinii w konsultacjach społecznych, co może sugerować pewne zainteresowanie wpływem na decyzje dotyczące społeczności lokalnej, a 24% za atrakcyjne uważa uczestnictwo w Młodzieżowej Radzie Miasta.

Wykres 35. Atrakcyjne wśród młodzieży działdowskiej aktywności społeczne.

Potwierdza to zasadność szkoleń podnoszących kompetencje liderские młodych ludzi, którzy wyrażają chęć uczestnictwa w aktywnościach społecznych, ale być może brakuje im odpowiednich umiejętności.

Miasto powinno promować udział młodzieży w projektach budżetu obywatelskiego oraz w programach konsultacji społecznych, oferując jednocześnie wsparcie w formie szkoleń i warsztatów. Wzmocnienie zaangażowania młodzieży w sprawy lokalne może pomóc w budowaniu społecznej odpowiedzialności i więzi z miastem.

Aktywność społeczną można również pobudzać oferując mieszkańcom łatwy dostęp do informacji i możliwość komunikacji z władzami miasta. Jednym z takich narzędzi są aplikacje dla mieszkańców dzięki, którym władze miasta mogą informować o ważnych wydarzeniach i inicjatywach oraz zbierać opinie i sugestie mieszkańców. Ten pomysł pozytywnie ocenili również mieszkańcy miasta w badaniach ankietowych, w których 65% badanych uznało takie narzędzie za potrzebne

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE

stworzenie aplikacji mieszkańca	34%	31%	21%	7%	7%	65%	28%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

W trakcie spotkań konsultacyjnych uczestnicy wskazywali, że istnieje silna potrzeba integracji różnych grup interesariuszy, w tym mieszkańców, organizacji pozarządowych, samorządów i sektora prywatnego. Ważna dla mieszkańców jest również integracja międzypokoleniowa ponieważ uczestnicy spotkań wskazywali, że brakuje im w mieście przestrzeni do integracji między dziećmi, młodzieżą i seniorami. Odpowiedzią na te potrzeby mogą być np. miejskie place zabaw, które mogą połączyć strefy dla dzieci i siłownie miejskie dla seniorów. Część placów zabaw w Działdowie powstała w ramach programu „Radosna szkoła” działającego w latach 2009-20214, którego celem było zapewnienie najmłodszym uczniom warunków do aktywności ruchowej w szkołach. Również same dzieci odczuwają potrzebę posiadania takiej przestrzeni, o czym może świadczyć inicjatywa dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 2, które w 2023 r. odwiedziły ratusz i zwróciły się do burmistrza z prośbą o nową inwestycję.

3.9. Potencjał instytucjonalny

Gminie-Miasto Działdowo podlegają następujące jednostki organizacyjne:

1. Zespół Placówek Oświatowych nr 1 w Działdowie;
2. Zespół Placówek Oświatowych nr 2 w Działdowie;
3. Zespół Placówek Oświatowych nr 2 w Działdowie;
4. Zespół Placówek Oświatowych nr 4 w Działdowie;
5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
6. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji;
7. Samorządowy Zakład Budżetowy Miejska Służba Drogowa.

Gmina-Miasto Działdowo była również organizatorem dla trzech samorządowych instytucji kultury tj.:

1. Miejskiego Domu Kultury;
2. Miejskiej Biblioteki Publicznej;
3. Muzeum Pogranicza.

Urząd Miasta Działdowo jest jednostką organizacyjną, przy pomocy której Burmistrz realizuje zadania własne gminy oraz zadania z zakresu administracji rządowej, tak więc o potencjale rozwojowym samorządu stanowią również pracownicy administracyjny Urzędu Miasta. Na koniec grudnia 2023 r. w Urzędzie Miasta pracowały 62 osoby, z czego 46 osób stanowiły kobiety, a 16 mężczyźni. Najwięcej pracowników jest w przedziale wiekowym 40-59 lat (43 pracowników), oraz z wykształceniem wyższym (53 pracowników).

Tabela 24. Pracownicy Urzędu Miasta Działdowo wg rodzaju stosunku pracy, poziomu wykształcenia i wieku na dzień 31.12.2023

Wyszczególnienie	wiek	Umowa o pracę	Wykształcenie

płeć	24 lata i mniej	25-29	30-39	40-59	60 lat i więcej	Na czas nieokreślony	Na czas określony	Wyższe	Średnie	Pozostałe	
Pracownicy ogółem	62	1	0	15	43	3	52	7	53	8	1
Mężczyźni	16	0	0	0	13	3	13	1	11	5	0
Kobiety	46	1	0	15	30	0	39	6	42	3	1

Źródło: dane z Urzędu Miasta Działdowo

W 2023 roku rozpatrzono i załatwiono w Urzędzie Miasta 87 wniosków o udostępnienie informacji publicznej- najwięcej wniosków do realizacji dotyczyło kompetencji Wydziału Gospodarki Przestrzennej i Planowania Inwestycji (23) oraz do Sekretarza Miasta (31).

Liczba wydanych decyzji administracyjnych ogółem w 2023 r. wyniosła 9.474, w tym w zakresie zadań własnych 9.367 (8.949 w sprawach podatkowych i 373 w sprawach z zakresu zadań Wydziału GKW), a w zakresie zadań zleconych 107.⁴

Sprawnie działająca administracja wymaga ciągłego rozwoju zarówno zasobów ludzkich, ich kompetencji jak i narzędzi jakimi się posługują by usprawnić działalność samorządu.

W 2021 roku Działdowo zrealizowało projekt Rozwój e-usług publicznych w Gminie-Miasto Działdowo którego przedmiotem było uruchomienie 17 elektronicznych usług publicznych, które są świadczone przez Urząd Miasta Działdowo i placówki oświatowe gminy, digitalizacja i bezpłatne udostępnienie mieszkańcom zasobów informacji przestrzennej (IP) oraz informatyzacja procedur wewnętrznych w UM.

W ramach projektu wdrożono takie e-usługi jak:

1. System wspierający proces rekrutacji elektronicznej do szkół.
2. System e-usług zamówień publicznych
3. System zarządzania zasobami informacji przestrzennej będzie składać się z: aplikacji GIS, portalu mapowego i aplikacji dziedzinowych.
4. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP- 3PD:

Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:

1. Udział w konsultacjach społecznych
2. Wniesienie petycji
3. Wniosek o rejestrację w module komunikacji CPeUM

5. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP- 5PD:

Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:

⁴ Raport o stanie miasta Działdowo za rok 2023

1. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od nieruchomości od osób fizycznych.
2. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od nieruchomości od osób prawnych.
3. Prowadzenie spraw w zakresie podatku rolnego od osób fizycznych.
4. Prowadzenie spraw w zakresie podatku rolnego od osób prawnych.
5. Prowadzenie spraw w zakresie podatku leśnego od osób fizycznych.
6. Prowadzenie spraw w zakresie podatku leśnego od osób prawnych.
7. Prowadzenie spraw w zakresie podatku od środków transportowych.
8. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie Wieloletniej Prognozy Finansowej z uwzględnieniem planów inwestycyjnych.
9. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie planu budżetu i wykonania.
10. Udostępnienie informacji publicznej w zakresie rejestru umów.

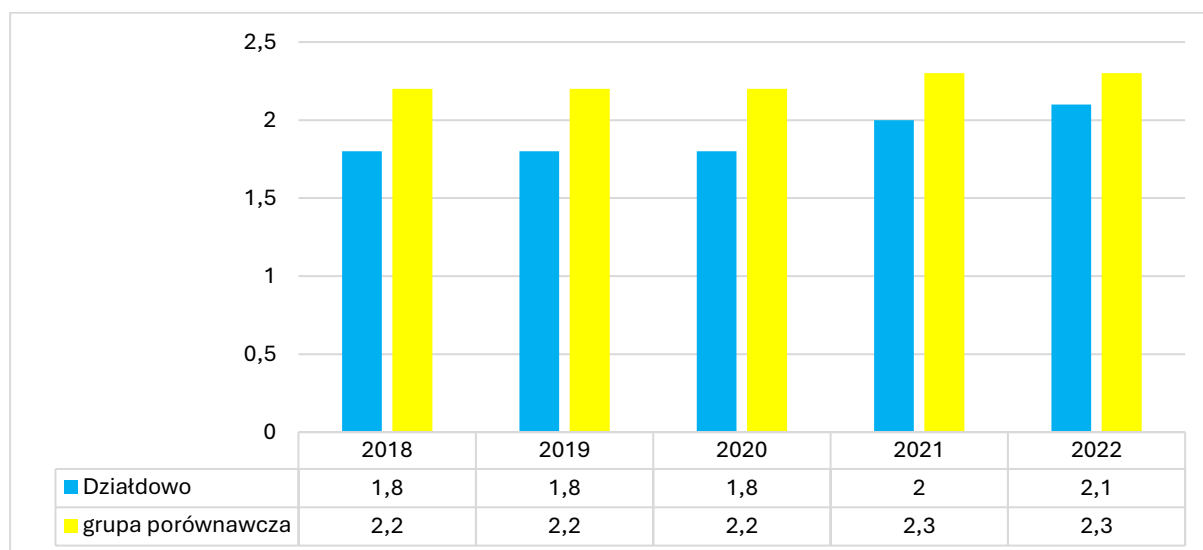
6. Opracowanie i wdrożenie e-usług na platformie ePUAP- 5PD (SIP):

Lista e-usług, które zostaną uruchomione w ramach działania to:

1. Wniosek o wydanie wypisu i wyciągu z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
2. Wniosek o wydanie zaświadczenia o przeznaczeniu działki w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Poniższy wskaźnik pokazuje dostępność mieszkańców gminy do usług publicznych, łatwość z jaką mogą korzystać ze swoich praw oraz zaspokajać potrzeby w obszarze funkcjonowania w strukturach państwa i prawa. Miasto Działdowo wypadło na przestrzeni lat 2018-2022 nieznacznie gorzej niż gminy z grupy porównawczej i na 1000 mieszkańców w 2022 roku przypadały 2,1 takie instytucje.

Wykres 36. Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego na 1000 mieszkańców

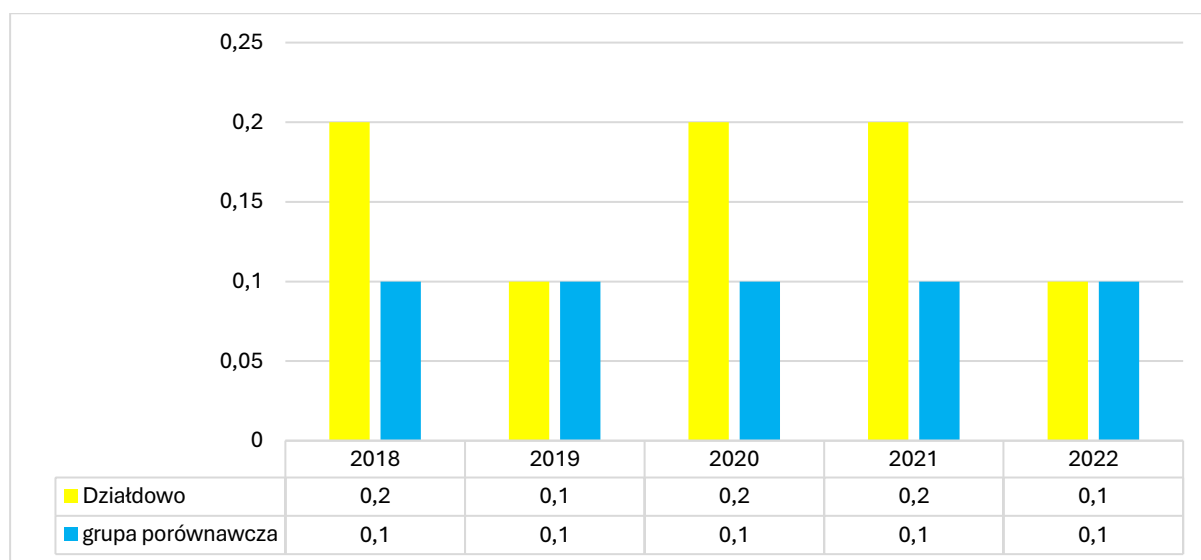

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Kompetencje kadry administracyjnej, są kluczowe dla sprawnego funkcjonowania urzędów i kompleksowej obsługi mieszkańców. Poniżej zaprezentowano procentowy poziom nakładów (w relacji do wydatków bieżących) poniesionych z budżetu JST na podniesienie kwalifikacji pracowników administracji samorządowej poprzez udział w szkoleniach. W Dziadkowie udział ten wynosił w 2022 roku 0,1% i spadł w stosunku do roku 2018, 2020 i 2021.

Wykres 37. Udział wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy pracowników w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Istnieje tu duży deficyt w nakładach na podnoszenie kompetencji pracowników zwłaszcza, że urzędnicy muszą sprawnie poruszać się w wielu, bardzo często zmieniających się uwarunkowaniach. Wpływ na to mają nie tylko nowe przepisy unijne, krajowe, zmiany w prawie lokalnym ale również zmieniające się potrzeby mieszkańców miasta. Wzrost liczby osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, których sprawy coraz częściej muszą obsługiwać urzędnicy, wymaga odpowiednich kompetencji miękkich ze strony urzędników. Coraz częściej ich praca bardziej będzie polegała na pracy projektowej, międzywydziałowej niż realizowaniu sztywno przypisanych zadań, co będzie wymagało rozwijania kompetencji pracy w zespole, radzenia sobie ze stresem. Ważne jest również umożliwianie pracownikom wizyt studyjnych, w zaprzyjaźnionych samorządach, również zagranicznych w czasie których urzędnicy mogą wymieniać się doświadczeniami i rozwiązaniami i później przenosić do własnego miasta nowe rozwiązania.

Dlatego strategicznym działaniem wspierającym rozwój miasta jest inwestowanie w zasoby ludzkie i zostało to również uwzględnione w Strategii Rozwoju Miasta w **Celu strategicznym 2**. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy i **Cel operacyjny 4.2** Rozwój instytucjonalny Gminy-Miasto Dziadkowo.

Mieszkańcy w badaniach ankietowych ocenili w 55% pozytywnie działalność lokalnych władz samorządowych, a w 46% dostęp do usług publicznych co świadczy, o sporym potencjale kadry administracyjnej Dziadkowa.

Tabela 25. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście

	1 - bardzo źle	2	3	4	5 - bardzo dobrze	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Działalność lokalnych władz samorządowych	7%	12%	27%	37%	18%	18%	55%
Dostęp do usług publicznych	4%	13%	36%	36%	11%	18%	46%

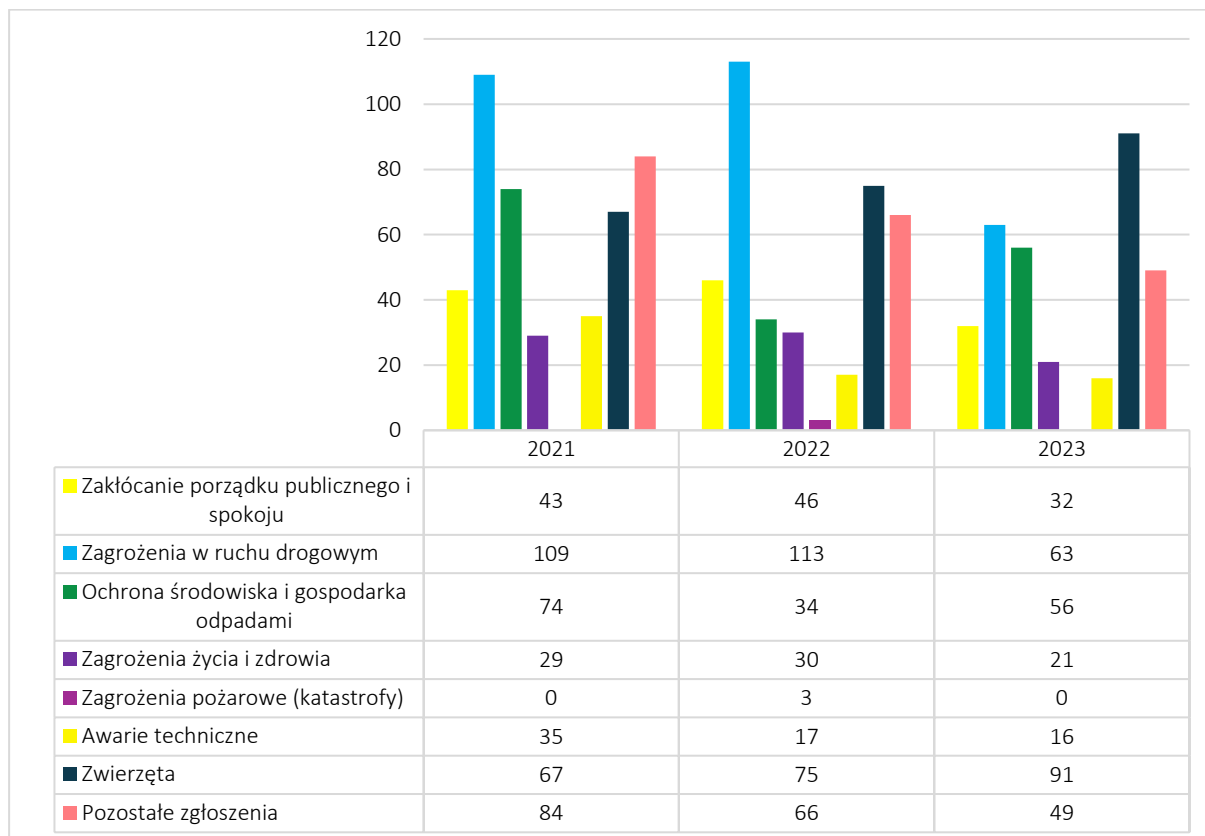
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo

3.10. Bezpieczeństwo

Za zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego w mieście odpowiada Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej oraz Straż Miejska (działająca w strukturze Urzędu Gminy- Miasto Działdowo, jako komórka organizacyjna).

Straż Miejska w Działdowie działa od 1992 roku, a w 2023 roku w jej strukturze pracowało 4 funkcjonariuszy i jeden pracownik administracyjny. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba podjętych interwencji zmalała z 441 do 328. Największa liczba zgłoszeń w 2023 roku dotyczyła zwierząt (91 zgłoszeń), zagrożenia w ruchu drogowym (63) oraz ochrony środowiska i gospodarki odpadami (56).

Wykres 38. Interwencje podjęte przez Straż Miejską na zgłoszenie mieszkańców w latach 2021-2023.

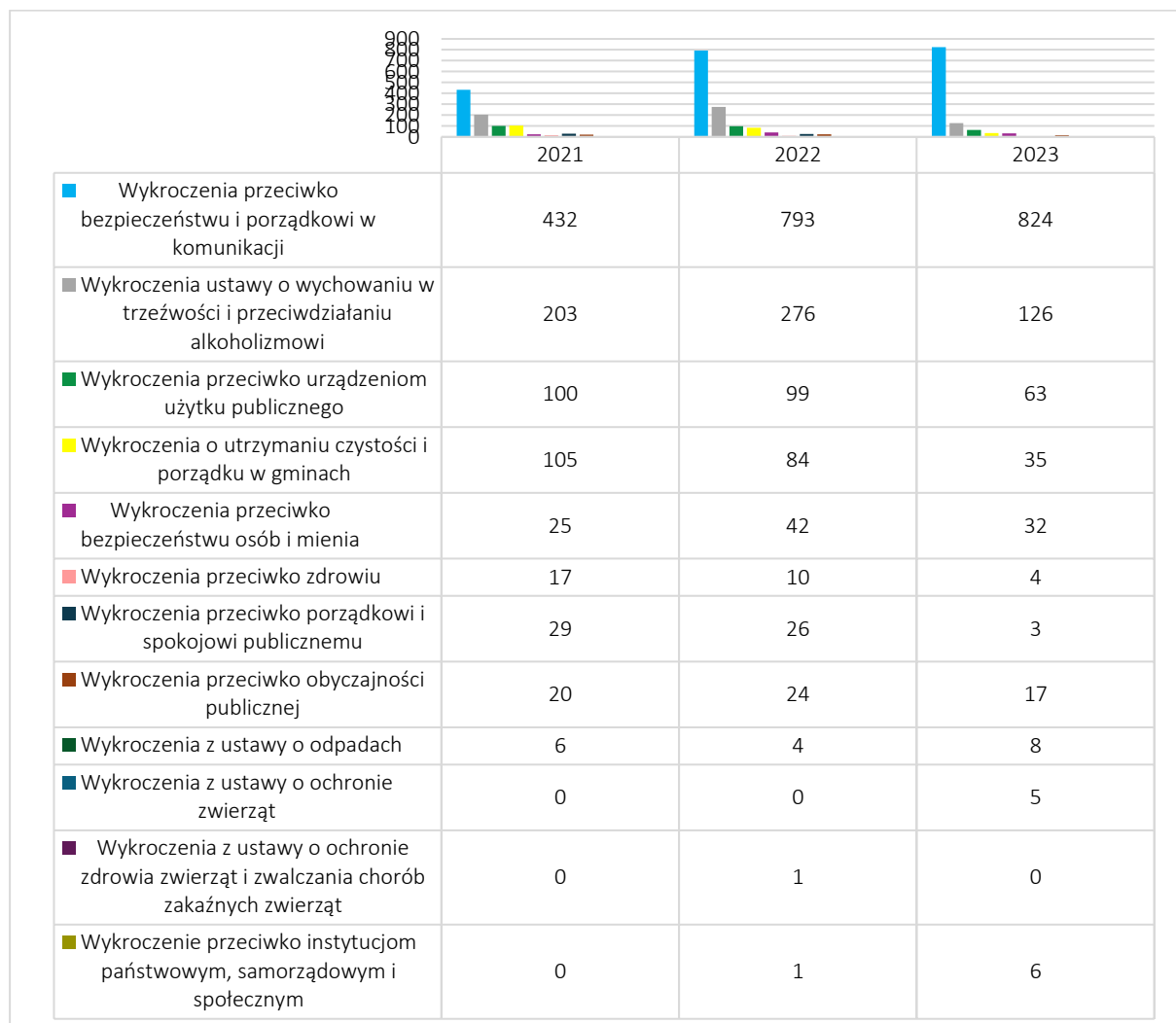

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu o stanie Gminy - Miasto Działdowo w roku 2023.

Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba wykrytych przez Straż Miejską wykroczeń wzrosła z 937 na 1123. Zdecydowaną większość, bo aż 73%, stanowiły w roku 2023 wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, a 11% wykroczenia w oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Na terenie Gminy- Miasto działa system monitoringu wizyjnego Gminy - Miasto, którym zawiaduje Straż Miejska, a obejmuje on 60 kamer, które rejestrują sytuację na terenie Gminy- Miasto. System ten jest jednak przestarzały i nie obejmuje swoim zasięgiem obszaru całego miasta. Obecnie stosowane kamery nie rejestrują obrazu w wysokiej rozdzielczości, nie obejmują dróg wlotowych do miasta. Nowoczesne, odporne na warunki atmosferyczne i uszkodzenia mechaniczne kamery pomogą w szybkim wykrywaniu incydentów drogowych, śledzeniu sprawców przestępstw i wykroczeń. W sytuacjach kryzysowych monitoring wizyjny pozwoli na ekspresowe wykrywanie incydentów oraz reagowanie przez odpowiednie służby. Kamery są jednym z elementów poprawiających bezpieczeństwo w mieście, ale należy również nieustająco modernizować i zwiększać zasoby służb wyposażając je np. w nowe pojazdy tak by przyspieszyć reakcje dotarcia do miejsca zdarzenia. Obecnie Straż Miejska w Działdowie dysponuje tylko jednym pojazdem służbowym co jest bez wątpienia niewystarczające.

Wykres 39. Wykroczenia wykryte przez Straż Miejską w latach 2021-2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu o stanie Gminy - Miasto Działdowo w roku 2023.

Według danych z Krajowej Mapy Zagrożeń na obszarze Miasta Działdowo w okresie od stycznia do września 2024 r. na 10 tys. mieszkańców odnotowano 159,28 zdarzeń z czego najczęściej stanowiły kradzież - 24,66, kradzież z włamaniem - 17,26, posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych - 12,82, uszkodzenie rzeczy - 11,34. Warto również zwrócić uwagę na występujące w Działdowie przestępstwa natury seksualnej, którym można zapobiec zwiększając świadomość osób zagrożonych i ucząc ich samoobrony np. na specjalnych kursach.

Tabela 26. Liczba zdarzeń odnotowanych przez KKP w Działdowie w okresie styczeń-wrzesień 2024 na 10 tys. mieszkańców.

Ogółem	159,28
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie	0,49
Uszczerbek na zdrowiu	2,96
Bójka i pobicie	0,00
Kradzież z włamaniem	17,26
Uszkodzenie rzeczy	11,34
Kradzież	24,66
Udzielanie innej osobie środków odurzających lub substancji psychotropowych	1,48
Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych	12,82
Kierowanie pojazdami mechanicznymi w stanie nietrzeźwości	5,42
Oszustwo na wnuczka	0,99
Oszustwo na policjanta	0,99
Seksualne	2,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa,

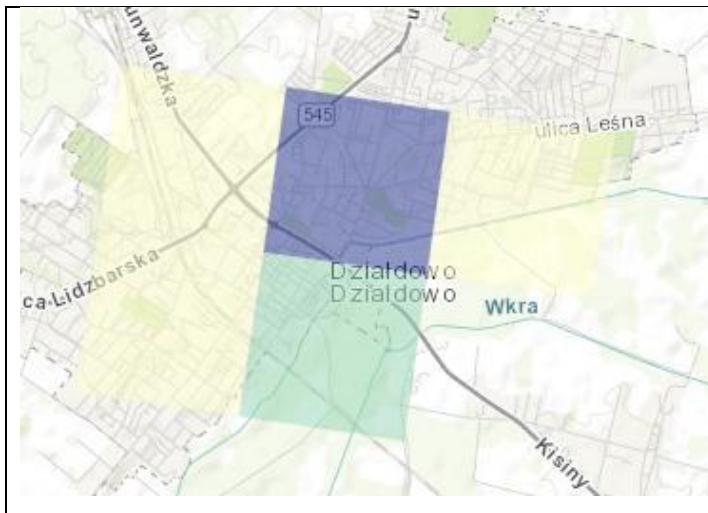
<https://policja.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=b5fc08aaa8a54296b418383584313263>, dostęp 19.12.2024

Poniżej w tabelach zestawiono liczbę interwencji policji w Mieście Działdowo związanych z zakłóceniem porządku publicznego lub spoczynku nocnego, spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym, kradzieżą mienia jako wykroczeniem, uszkodzeniem mienia jako wykroczeniem. Największą liczbę interwencji podjęto w związku z kradzieżą mienia jako wykroczeniem - 72 oraz ze spożyciem alkoholu w miejscu publicznym - 35.

Tabela 27. Zestawienie interwencji policji na terenie Miasta Działdowo w okresie styczeń- wrzesień 2024

	Interwencje Policji związane z zakłóceniem porządku publicznego lub spoczynku nocnego Liczba interwencji : 4
	Interwencje Policji związane ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym Liczba interwencji : 35
	Interwencje Policji związane z kradzieżą mienia jako wykroczenie Liczba interwencji : 72

Interwencje Policji związane z uszkodzeniem mienia jako wykroczenie

Liczba interwencji : 21

Źródło: <https://policja.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=b5fc08aaa8a54296b418383584313263>, dostęp 19.12.2024

Według mapy wypadków drogowych najczęściej dochodziło w Działdowie do wypadków na przejściach dla pieszych, jezdni, drogach, pasach ruchu i śluzach dla rowerów. Widać więc, że należy podejmować działania spowalniające prędkość, jak progi zwalniające, doświetlanie przejść dla pieszych i ciągów drogowych i wyświetlacze prędkości. Radarowe wyświetlacze prędkości pełnią nie tylko funkcję informacyjną, ale również ostrzegawczą – przypominają kierującym pojazdami o zachowaniu ostrożności i zapewnieniu bezpieczeństwa pozostałym uczestnikom ruchu drogowego. Również mieszkańcy w petycji do Burmistrza prosili o zastosowanie na niektórych drogach w mieście rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo pieszych takich jak progi zwalniające i nowe oświetlenie. Modernizacja istniejącego oświetlenia ulicznego wpłynie również korzystnie na klimat, zredukuje emisję CO₂, dodatkowo ograniczona zostanie emisja pyłów zawieszonych.

Tabela 28. Informacjami o wypadkach i ofiarach w Mieście Działdowo w latach 2021-2023

Lokalizacja wypadku	Rok		
	2021	2022	2023
Przejście dla pieszych	0	3	3
Inne miejsce dla pieszych	1	0	0
Przejazd dla rowerzystów	0	0	0
Droga, pas ruchu, śluza dla rowerów	1	0	2
Inne na jezdni	1	4	3
Pozostałe	1	1	0

Źródło: https://obserwatoriumbrd.pl/app/?lang=pl#!#wypadki_container

Nad porządkiem publicznym i bezpieczeństwem mieszkańców czuwa również Miejski Zespół Zarządzania Kryzysowego, w skład którego wchodzi przedstawiciele służb, inspekcji, straży z terenu Gminy-Miasto Działdowo oraz kierownicy komórek organizacyjnych Urzędu Gminy- Miasto Działdowo. Sukcesywnie rozwijany jest również system ostrzegania i alarmowania, na który składają się systemy alarmowej syreny elektroniczne. Ponieważ ostatnie lata pokazują możliwość występowania coraz to nowych typów

zagrożeń związanych ze zdrowiem, klimatem, bezpieczeństwem, konieczne jest doskonalenia i rozwijanie takich systemów tak, by w razie potrzeby dotrzeć do jak największej liczby osób.

Obszar miasta swoimi działaniami, oprócz Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, obejmują 2 jednostki ochotniczej straży pożarnej włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Uzdowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Petrykozach,

oraz 4 jednostki niewłączone do KSRG:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Wysokiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ruskowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Turzy Wielkiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Filicach.

W ramach działań edukacyjno-prewencyjnych Komenda Powiatowej straży pożarnej w Działdowie prowadzi salę edukacyjną „OGNIK”. Dzięki salce dzieci mogą w przystępny i obrazowy sposób poznawać różnego typu zagrożenia i uczyć się sposobów zapobiegania im. Uczestnicy zajęć wyrabiają także prawidłowe nawyki dotyczące zachowania w różnych niebezpiecznych sytuacjach, zapoznają się z podręcznym sprzętem gaśniczym oraz poznają pracę strażaków.

W sezonie grzewczym 2022/2023 Straż Pożarna w Działdowie uczestniczyła w ogólnopolskiej kampanii informacyjnej „Czujka na straży Twojego bezpieczeństwa” dotyczącej zagrożeń związanych z możliwością powstania pożarów w mieszkaniach lub domach jednorodzinnych oraz zatruciem tlenkiem węgla. W okresie jesienno-zimowym w mieszkaniach i domach jednorodzinnych wzrasta ryzyko powstania pożarów. Najczęściej dochodzi do nich w wyniku wad, albo niewłaściwej eksploatacji urządzeń grzewczych, elektrycznych i gazowych. W tym okresie odnotowuje się również wzrost liczby zatruc tlenkiem węgla, zwanym "cichym zabójcą", gdyż jest niewidoczny oraz nie ma smaku, ani zapachu. W 2023 roku na terenie miasta Straż podjęła 8 interwencji związanych z wykryciem tlenku węgla, a w 2024 już 12.

Od 23 grudnia 2024 zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy nowy budynek mieszkalny musi być wyposażony w czujkę dymu. Ostateczny termin na instalację czujników dymu i czadu w każdym mieszkaniu i domu wyznaczono na 1 stycznia 2030 roku. Głównym zagrożeniem dla mieszkańców są nieprawidłowo działające urządzenia grzewcze oraz niesprawne przewody kominowe, wentylacyjne i spalinowe. W 2024 roku Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Działdowie uruchomiła numer telefonu, pod którym można uzyskać informację o technicznych warunkach i sposobach prawidłowego montażu czujek tlenku węgla i dymu. W ślad za akcją skierowaną do mieszkańców czujki dymu i tlenku węgla powinny pojawić się również we wszystkich budynkach użyteczności publicznej, tak by zwiększyć bezpieczeństwo w przestrzeni miasta. Obecnie czujniki zamontowane są w 3 jednostkach: Przedszkolu nr 4 i 1, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, brakuje ich jednak w Samorządowym Zakładzie Budżetowym Miejskiej Służbie Drogowej, Miejskim Domu Kultury, Przedszkolu nr 3, Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji. W pozostałych jednostkach nie ma podłączonego gazu, jest ogrzewanie z pomp ciepła. W Urzędzie Miasta i Muzeum Pogranicza jest podłączony system GAZEX- systemy detekcji gazów wybuchowych.

Równie poważnym problemem co zatrucia tlenkiem węgla są pożary. W 2024 roku doszło do ponad 27,4 tys. pożarów w budynkach mieszkalnych, w których zginęło 269 osób, a 1,9 tys. zostało rannych. Wg danych PSP w Działdowie w roku 2022 miały miejsce 222 pożary, a w roku 2023- 204 pożary.

Poziom bezpieczeństwa mieszkańców zależy w dużej mierze nie tylko od działań podejmowanych przez konkretne służby porządkowe czy ratownicze, ale również od świadomości mieszkańców i wiedzy na temat potencjalnych zagrożeń. Działania edukacyjno-informacyjne powinny obejmować wszystkie grupy wiekowe. Dzieci w wieku przedszkolnym mogą uczyć się podstaw pierwszej pomocy, młodzież negatywnych skutków zażywania substancji uzależniających, seniorzy jak rozpoznać wyłudzenia na tzw. „wnuczka” czy „policjanta”. Również w badaniach ankietowych mieszkańcy uznali za potrzebne (75% pozytywnych odpowiedzi) takie działania zwiększające poziom bezpieczeństwa mieszkańców.

Tabela 29. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
realizacja projektów z zakresu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, np. szkolenia z pierwszej pomocy i samoobrony	38%	38%	14%	6%	5%	75%	20%

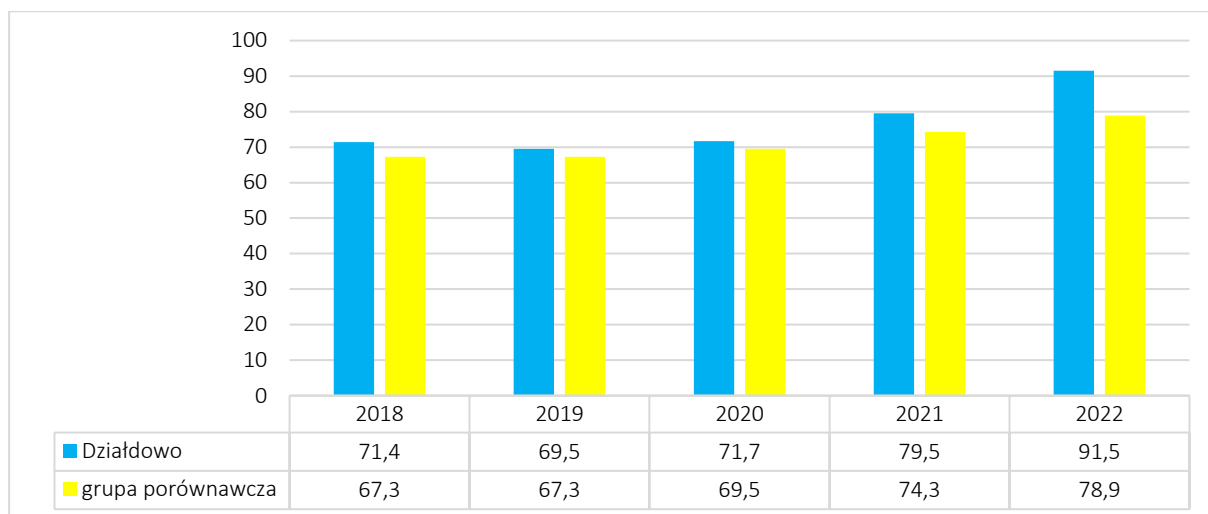
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

Na tle miast z grupy porównawczej Działdowo charakteryzowało się zasadniczo korzystnymi wskaźnikami opisującymi poziom bezpieczeństwa publicznego.

W kontekście otoczenia w jakim funkcjonuje miasto Działdowo istotną uciążliwość dla mieszkańców powiatu działdowskiego stanowią przestępstwa przeciwko mieniu. W przypadku tej kategorii przestępczości widoczna jest tendencja wzrostowa. Jednym z powodów rosnącej przestępczości przeciwko mieniu chociażby, w porównaniu do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, których jest zdecydowanie mniej, jest wymiar korzyści ekonomicznych, a także niska karalności za popełnione przestępstwo. Dlatego tak istotnym jest rozwijanie w mieście odpowiednich systemów bezpieczeństwa jak monitoring miejski, doświetlanie przestrzeni ogólnodostępnych, doposażanie służb. W 2022 roku w powiecie działdowskim odnotowano 91,5 przestępstw przeciwko mieniu w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dla porównania, wskaźnik ten w grupie porównawczej wynosił 78,9. Widać więc, że jest to problem wymagający zaadresowania i podjęcia działań.

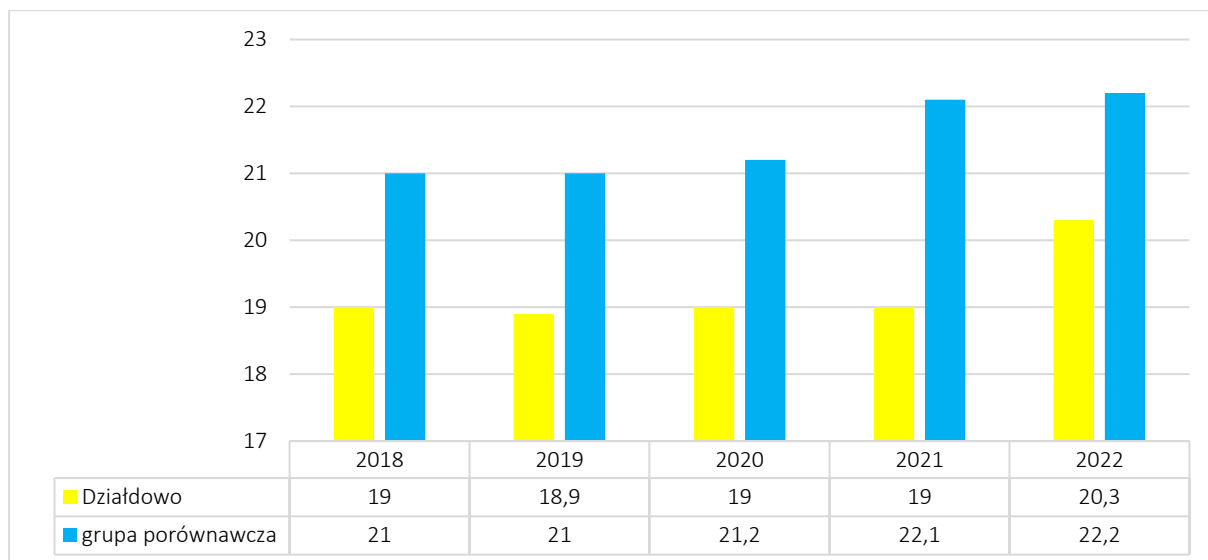
Wykres 40. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10. tys. ludności (dane powiatowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Mniej przestępstw stwierdzono w zakresie przestępstw drogowych. Ich liczba na 10. tys. mieszkańców w całym analizowanym okresie pozostawała na zbliżonym poziomie 18-20 zdarzeń, a w przypadku grupy porównawczej wynosiła 21-22 zdarzenia.

Wykres 41. Przestępstwa drogowe stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10. tys. ludności (dane powiatowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Według raportu wygenerowanego w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolidacji na przestrzeni lat 2018-2022 zmniejszyła się liczba zdarzeń z udziałem samochodów osobowych z 190 w roku 2018 do 154 w roku 2022.

Tabela 30. Liczba zdarzeń z udziałem samochodów osobowych w Działdowie w latach 2018-2022

rok	zdarzenia	zmarli	ciężko ranni	lekkoranni
2018	190			1
2019	192	1		5
2020	132		1	3
2021	194		1	
2022	154			4

Źródło: <https://sewik.pl/>, dostęp 28.11.2024

W Działdowie wciąż istnieje wiele miejsc, które wymagają doświetlenia aby poprawić bezpieczeństwo w mieście. W poniższej tabeli zestawiono wypadki w nocy, na nieoświetlonej drodze, które dotyczyły między innymi najechania na pieszego, na zwierzę, na słup, drzewo czy inny pojazd.

Tabela 31. Zdarzenia nocne, na drogach nieoświetlonych w Działdowie

Adres	Miejsce zdarzenia	Rodzaj zdarzenia	Data zdarzenia
Działdowo Księżodworska 37	Jezdnia	Najechnięcie na zwierzę	2007-02-24
Działdowo	Jezdnia	Najechnięcie na drzewo	2007-08-22
Działdowo Grunwaldzka 50	Jezdnia	Najechnięcie na drzewo	2008-07-22
Działdowo Lidzbarska 59	Jezdnia	Najechnięcie na zwierzę	2008-10-04
Działdowo Olsztyńska	Jezdnia	Najechnięcie na pieszego	2008-11-16
Działdowo Mrongowiusza 18	Jezdnia	Zderzenie pojazdów tylne	2009-01-05
Działdowo Lidzbarska	Skarpa, rów	Najechnięcie na drzewo	2009-02-06
Działdowo Olsztyńska 33	Jezdnia	Najechnięcie na drzewo	2010-03-06
Działdowo Grunwaldzka 37a	Jezdnia	Najechnięcie na zwierzę	2010-11-10
Działdowo Świerkowa / Rydygiera	Pobocze	Najechnięcie na słup, znak	2010-11-03
Działdowo Małka / Jagiełły	Przejście dla pieszych	Najechnięcie na pieszego	2011-09-22
Działdowo Leśna / Orłowskiego	Roboty drogowe, oznakowanie tymczasowe	Zderzenie pojazdów tylne	2011-11-21
Działdowo Grunwaldzka 52	Jezdnia	Zderzenie pojazdów boczne	2012-02-26
Działdowo Księżodworska 55	Przejście dla pieszych	Najechnięcie na pieszego	2013-07-21
Działdowo Grunwaldzka 8	Parking, plac	Najechnięcie na pojazd unieruchomiony	2013-09-01
Działdowo Malewskiej 2	Parking, plac	Najechnięcie na słup, znak	2013-10-16
Działdowo Raginisa	Pobocze	Najechnięcie na drzewo	2013-10-20

Działdowo Lidzbarska	Pobocze	Wywrócenie się pojazdu	2013-12-26
Działdowo Olsztyńska	Jezdnia	Najechanie na zwierzę	2014-03-02
Działdowo Olsztyńska	Skarpa, rów	Inne	2014-12-07
Działdowo Leśna 15e	Parking, plac	Najechanie na pojazd unieruchomiony	2014-12-13
Działdowo Lidzbarska / Dożynkowa	Jezdnia	Inne	2015-05-15
Działdowo Katarzyny 48	Jezdnia	Najechanie na barierę ochronną	2015-12-20
Działdowo Leśna	Jezdnia	Zderzenie pojazdów tylne	2016-01-20
Działdowo Wolności	Jezdnia	Inne	2016-01-11
Działdowo Grunwaldzka	Jezdnia	Zderzenie pojazdów tylne	2016-03-25
Działdowo Górna	Jezdnia	Najechanie na pojazd unieruchomiony	2016-08-09
Działdowo Olsztyńska	Jezdnia	Zderzenie pojazdów czołowe	2016-12-03
Działdowo Św. Wojciecha	Jezdnia	Najechanie na pieszego	2016-12-27
Działdowo Nidzicka	Przejście dla pieszych	Najechanie na pieszego	2017-10-30
Działdowo Grunwaldzka	Jezdnia	Wywrócenie się pojazdu	2019-10-04
Działdowo Lidzbarska / Żwirki I Wigury	Jezdnia	Zderzenie pojazdów boczne	2020-05-10
Działdowo Gminna	Jezdnia	Najechanie na zwierzę	2020-12-01
Działdowo Górna 3	Jezdnia	Najechanie na pojazd unieruchomiony	2021-03-27
Działdowo Lidzbarska	Jezdnia	Najechanie na pojazd unieruchomiony	2021-09-10
Działdowo Przemysłowa	Pobocze	Najechanie na drzewo	2021-11-18

Źródło: <https://sewik.pl/>, dostęp 18.12.2024

Również mieszkańcy odczuwają potrzebę poprawy bezpieczeństwa poprzez doświetlenie przestrzeni publicznych, aż 87% ankietowanych uznało takie działania za potrzebne.

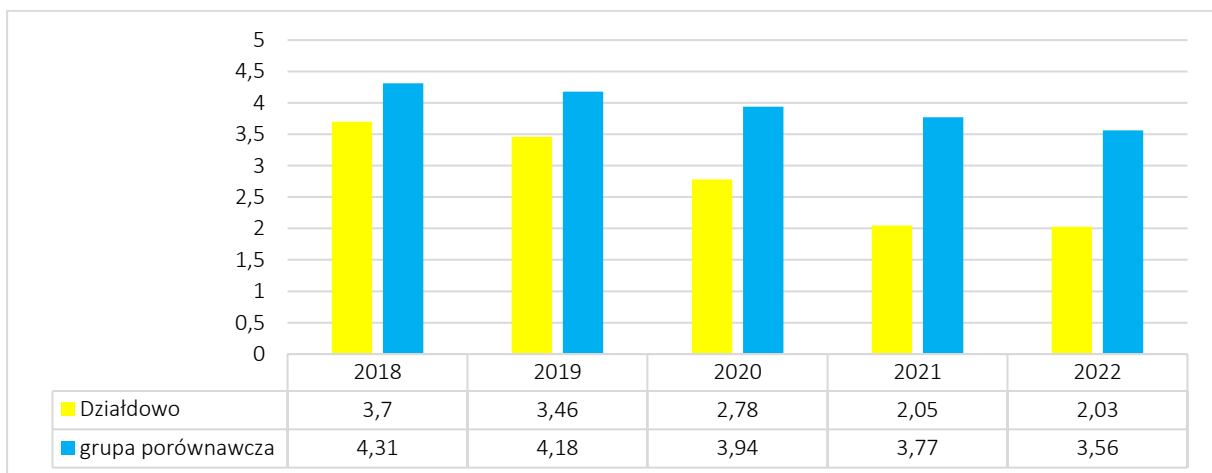
Tabela 32. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta.

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego i oświetlenia w budynkach publicznych na energooszczędne w celu zwiększenia bezpieczeństwa w mieście i obniżenia kosztów użytkowania	46%	40%	9%	2%	3%	87%	11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

Najpoważniejszą kategorią przestępstw są przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Ich liczba, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców powiatu działdowskiego, w roku 2022 wyniosła 2,03 i była najniższą odnotowaną w okresie 2018-2022. Wartość tego wskaźnika w tym roku, oraz w latach poprzednich, była niższa od średniej w grupie porównawczej. Liczba przestępstw w tej kategorii jest widocznie niższa niż w kategorii przestępstw przeciwko mieniu.

Wykres 42. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10 tys. ludności (dane powiatowe)

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Według raportu pozyskanego z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji na przestrzeni lat 2018-2022 zwiększyła się w Działdowie liczba zdarzeń z udziałem rowerów z 8 zdarzeń w 2018 roku do 12 zdarzeń w 2022 roku. Rosnąca liczba wypadków z udziałem rowerów może świadczyć o coraz większym zainteresowaniu tą formą transportu wśród mieszkańców, a co za tym idzie potrzebą rozwoju bezpiecznych dróg rowerowych.

Tabela 33. Liczba zdarzeń z udziałem rowerów w Działdowie w latach 2018-2022

rok	zdarzenia	zmarli	ciężko ranni	lekko ranni
2018	8			2
2019	7	1		2

2020	7		1	
2021	7			2
2022	12			3

Źródło: <https://sewik.pl/>, dostęp 28.11.2024

Służby bezpieczeństwa współpracują ze sobą prowadząc wspólne akcje prewencyjne oraz podejmując działania na rzecz ratowania życia i mienia oraz bezpieczeństwa osób przebywających na terenie Gminy - Miasto. Komenda Policji oraz Straż Miejska organizują wspólne patrole w rejonach zagrożonych przestępczością, zabezpieczają miejsca zgromadzeń publicznych i imprezy o charakterze masowym i rekreacyjnym. Służby organizują również spotkania z mieszkańcami na zebraniach osiedlowych, a także spotkania edukacyjne w szkołach i przedszkolach dotyczące bezpieczeństwa.

W badaniu ankietowym z mieszkańcami aspekt bezpieczeństwa został na skali ocen 1-5 oceniony na średnią ocenę 3,69 w przypadku bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej (zagrożenie napaścią, agresywnym zachowaniem) oraz na 3,51 w przypadku bezpieczeństwa mienia (ryzyko jego kradzieży). Co świadczy o tym, że mieszkańcy również dostrzegają potrzebę poprawy stanu bezpieczeństwa.

Działania służb powinny być w obecnych czasach również ukierunkowane na kampanie informacyjno-edukacyjne przestrzegające przed przestępstwami i zagrożeniami cybernetycznych skierowane do seniorów i osób młodych. Ponieważ największa liczba wykrytych wykroczeń dotyczyła bezpieczeństwa mieszkańców, należy również podnosić kompetencje mieszkańców co do ochrony własnej np. organizując kursy samopomocy.

W trakcie spotkań konsultacyjnych mieszkańcy podkreślali potrzebę rozwoju monitoringu miejskiego np. na placach zabaw, który zapewniłby poprawę bezpieczeństwa dzieci i zwiększył komfort rodziców korzystających z tej przestrzeni. Priorytetem według uczestników powinno być również dążenie do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie pieszych i rowerzystów, np. poprzez ograniczenie prędkości.

W trakcie spotkania z seniorami wybrzmiała konieczność poprawy oświetlenia w niektórych częściach miasta oraz zwiększenia liczby przejść dla pieszych w okolicach uczęszczanych przez osoby starsze.

3.11. Najważniejsze wnioski dotyczące sfery społecznej

Działdowo boryka się z wieloma problemami w sferze społecznej, które wymagają zaadresowania w działaniach podejmowanych przez miasto:

- Głównym problemem jest systematyczny spadek liczby ludności Działdowa, a trend ten należy powiązać ze stałym ujemnym przyrostem naturalnym ludności oraz ujemnymi saldami migracji.
- Dane wskazują również wyraźnie na proces starzenia się ludności. Coraz węższa staje się podstawa piramidy wieku co wydatnie pokazuje radykalne obniżanie się udziału w zbiorowości miejskiej dzieci i młodzieży.
- W mieście widoczne jest również zjawisko feminizacji w rocznikach powyżej 60 roku życia.
- W badanym okresie zwiększyła się liczba jednoosobowych gospodarstw domowych.
- Coraz więcej osób potrzebuje pomocy i opieki ze względu na niepełnosprawność i niesamodzielność.

- Integracja wspólnoty lokalnej oraz zaspokajanie nowych potrzeb różnych grup społecznych będzie jednym z najważniejszych wyzwań związanych z poprawianiem jakości życia mieszkańców oraz budowaniem atrakcyjności osiedleńczej Gminy-Miasto Działdowo.

W Strategii Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030 przewidziano w powyższym zakresie interwencję w ramach **Celu strategicznego 1**. Zintegrowana wspólnota lokalna, dla którego przypisano **Kierunek działań 1**. Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo i **Cel operacyjny 1.2**. Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo. W ramach tego celu strategicznego w Strategii, wskazano następujące działania:

- rozwijanie działań i zwiększanie dostępności do programów oraz działań profilaktycznych,
- wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia,
- zapewnienie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych,
- podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych,
- tworzenie warunków do przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez realizację systemowych projektów społecznych,
- tworzenie warunków rozwoju osobistego dla mieszkańców miasta, również poprzez włączanie ich w aktywne planowanie i realizowanie polityk.

Ze względu na zwiększający się udział w społeczeństwie osób **starszych należy również podejmować działania aktywizujące seniorów**, a działania strategiczne w tym zakresie przewidziano w Strategii Rozwoju Gminy-Miasta w **Celu strategicznym 1.**, w **Kierunku działań 1**. Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo i w **Celu operacyjnym 1.4**. Atrakcyjna polityka senioralna, a w ramach interwencji miasto przewidziało:

- realizację polityki senioralnej poprzez zwiększenie partycypacji społecznej seniorów, w tym opiniowanie i kreowanie działań podejmowanych przez Gminę-Miasto Działdowo,
- wzmacnianie istniejących oraz rozwijanie nowych inicjatyw senioralnych szczególnie edukacyjnych i kulturalnych,
- stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy jednostkami miejskimi oraz sektorem NGO i prywatnym w celu wypracowania szeregu cyklicznych i pojedynczych działań, warsztatów, projektów mających na celu zwiększenie dostępu do różnych usług dla osób w wieku senioralnym.

W zakresie opieki zdrowotnej na terenie Działdowa funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publicznych i niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. W Działdowie działa również Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, w którym funkcjonuje szpitalny oddział ratunkowy. Ponieważ publiczna opieka zdrowotna boryka się z niedofinansowaniem, co skutkuje utrudnionym dostępem do lekarzy specjalistów, a przed społeczeństwem stoją coraz to nowe wyzwania zdrowotne związane z uzależnieniami, czy chorobami cywilizacyjnymi, **kluczowe więc będzie prowadzenie kampanii edukacyjnych i profilaktycznych zwiększających świadomość mieszkańców**. W Działdowie występują również deficyty specjalistycznego sprzętu diagnostycznego, w tym mammografów, czy ultrasonografów, a mieszkańcy zwracają uwagę na **utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej**. W Strategii Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030 przewidziano w tym zakresie interwencję w ramach **Celu strategicznego 1**. Zintegrowana wspólnota lokalna w **Kierunku działań 1**. Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto

Działdowo, **Celu operacyjnym 1.2.** Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo, a w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030 w **Celu strategicznym 4.** Wzmocnienie mieszkańców w zapobieganiu problemom związanym z przemocą, uzależnieniami, przestępczością i innymi dysfunkcjami oraz w skutecznym ich rozwiązywaniu, w **Celu operacyjnym: 4.1.** Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w obszarze zjawisk dysfunkcyjnych oraz **Celu operacyjnym 4.2.** Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia.

W zakresie bezpieczeństwa miasto rozwija współpracę służb mundurowych co jest jego dużym potencjałem, ale w analizowanym okresie wzrosła liczba wykroczeń przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji oraz liczba przestępstw przeciwko mieniu co bez wątpienia wymaga podjęcia działań w tym obszarze. Miasto musi zniwelować deficyty w sieci monitoringu miejskiego, zapewnić lepszej jakości kamery i pokryć nimi większy obszar miasta. Doposażenie służb w narzędzia do codziennej pracy pozwoli wykonywać zadania bardziej efektywnie. Problemem w mieście są również wypadki drogowe na nieoświetlonych trasach, czy w gęstej zabudowie. Mieszkańcy w swoich petycjach proszą władze miasta o zastosowanie rozwiązań niwelujących te zagrożenia jak ograniczniki prędkości i nowe oświetlenie. Na obszarze miasta odnotowano również przestępstwa natury seksualnej i oszustwa „na wnuczka” w związku z tym służby powinny prowadzić kampanie społeczne na rzecz zwiększania świadomości mieszkańców, czy prowadzić kursy samoobrony. Działania na rzecz zwiększania świadomości mieszkańców powinny być podejmowane nie tylko w zakresie ich bezpieczeństwa finansowego (oszustwa „na wnuczka”), czy osobistego (gwałty i naruszenie cielesności), ale również w zakresie bezpieczeństwa energetycznego (zatrucia tlenkiem węgla), czy zdrowotnego (udzielanie pierwszej pomocy). W Strategii Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030 przewidziano w tym zakresie interwencję w ramach **Celu strategicznego 1.** Zintegrowana wspólnota lokalna, **Celu operacyjnego 1.2.** Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo.

W zakresie aktywności społecznej istnieje jeszcze w mieście duży niewykorzystany potencjał wśród mieszkańców. Spadająca frekwencja wyborcza, mała liczba zakładanych fundacji i stowarzyszeń świadczą o niskim kapitale społecznym w mieście. Brakuje oddolnych inicjatyw, nie jest rozwinięty wolontariat. Miasto powinno podejmować działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmocnienia tożsamości mieszkańców Działdowa, wspierania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, rozwijania mechanizmów partycypacyjnych zmierzających do włączania mieszkańców w procesy decyzyjne, rozwoju działań finansowanych w ramach budżetu obywatelskiego Działdowa. Rada Seniorów i Młodzieżowa Rada Miasta powinny dostać wsparcie w zakresie rozwijania kompetencji liderkich, procesów miastotwórczych czy współpracy grupowej co pozwoli im bardziej świadomie uczestniczyć w kreowaniu polityk miejskich. Działania te przewidziano w ramach interwencji w **Celu strategicznym 1.** Zintegrowana wspólnota lokalna w **Kierunku działań 2.** Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców, **Celu operacyjnym 2.4** Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego.

Chociaż Działdowo rozwija poziom dojrzałości cyfrowej e-usług, to brakuje narzędzia do bezpośredniej i łatwej komunikacji mieszkańców z władzami miasta, takiej jak aplikacja dla mieszkańca, w której zgłaszałyby swoje potrzeby i pomysły. Chociaż Urząd Miasta posiada zaangażowaną kadrę zarządzającą i administracyjną, to brakuje funduszy na podnoszenie ich kompetencji, zwłaszcza tych miękkich, które niezbędne są do pracy w zmieniającym się często warunkach pracy i coraz bardziej wymagającymi interesariuszami.

W mieście zdiagnozowano deficyty w zakresie bazy sportowo- rekreacyjnej, która może mieć wpływ nie tylko na integrację mieszkańców, ale także ich stan zdrowia. Brakuje krytych obiektów sportowych, w tym basenu. Rozpatrzyć **należy również utworzenie większej liczby placów zabaw, które staną się miejscami rozrywki i rekreacji dla najmłodszych, ale również miejscem międzypokoleniowej integracji mieszkańców.** Potrzeby te zostały uwzględnione w **Celu strategicznym 1.** Zintegrowana wspólnota lokalna w **Kierunku działań 2.** Wykorzystanie energii społecznej i aktywności mieszkańców, **Celu operacyjnym 2.1** Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego oraz **Celu operacyjnym 2.3.** Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta.

W kilku obszarach podejmowanie natychmiastowych interwencji nie jest wymagane, ale niezbędne jest długofalowe, strategiczne planowanie.

Miasto dysponuje rozwiniętą bazą mieszkaniową, która stanowi o jego potencjale, ale planuje swoje działania w tym zakresie również długofalowo poprzez kreowanie polityk miejskich uwzględnionych m.in. w Strategii Rozwoju w **Celu strategicznym 1.** Zintegrowana wspólnota lokalna, w **Kierunku działań 1.** Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo, **Celu operacyjnym 1.1** Prowadzenie przyjaznej mieszkańcom polityki mieszkaniowej.

W Działdowie potrzeby uczniów na każdym etapie edukacji są zaspokajane, co jest dużym potencjałem miasta. Liczba miejsc w szkołach i przedszkolach jest wystarczająca, natomiast Miasto w swoich działaniach kładzie duży nacisk na poprawę jakości kształcenia na każdym etapie edukacji. W Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 zaplanowano interwencje w tym zakresie w ramach **Celu strategicznego 1.** Zintegrowana wspólnota lokalna, **Celu operacyjnego 1.3** Wysokiej jakości edukacja przewagą konkurencyjną miasta Gminy-Miasto Działdowo oraz w **Kierunku działania 1.** Zapewnienie wysokiej jakości usług mieszkańcom Gminy-Miasto Działdowo. Miasto planuje działania w zakresie:

- podnoszenia standardów jakości usług związanych z wychowaniem przedszkolnym,
- podnoszenia jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania,
- modernizacji i rozbudowy infrastruktury edukacyjnej,
- doposażenie placówek oświatowych,
- rozszerzenia oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich.

4. Sfera gospodarcza

4.1. Działalność gospodarcza

Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki decydują o sytuacji ekonomicznej mieszkańców, wpływają na poziom i jakość ich życia oraz wyznaczają możliwości rozwojowe Działdowa.

Gmina-Miasto Działdowo pełni rolę centrum gospodarczego powiatu. Najistotniejszymi gałęziami gospodarki miasta są handel, budownictwo i szeroko rozumiane usługi, a także produkcja i transport. Szczególnie rozwiniętą gałęzią jest szklarstwo użytkowe oraz dekoracyjne. Na terenie Działdowa działa zakład Heinz Glas Działdowo- producent szkła należący do HEINZ-GLAS Group, znanego na świecie dostawcy opakowań ze szkła wykorzystywanego w perfumerii oraz kosmetyce oraz zakład Dekorglass- jedna z najbardziej innowacyjnych firm pod względem dekoracji szkła, która w 2019 roku rozpoczęła również jego produkcję, a firma dodatkowo współtworzy markę z Dekorplastic zajmującą się produkcją

plastikowych opakowań . W Działdowie funkcjonują również: fabryka obuwia dziecięcego Vi-GGa-Mi, mleczarnia (w 2007 roku Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Działdowie połączyła się ze Spółdzielnią Mleczarską Mlekovita), drukarnia TINTA, a także zakład KONSMETAL-SEJF produkujący, m.in. szafy pancerne. Ponadto na terenach gminy wiejskiej Działdowo, koreański inwestor Tae Sung Electronic posiada nowoczesną fabrykę.

Zgodnie z danymi BDL GUS w roku 2023 na terenie Działdowa zarejestrowanych było 2021 podmiotów gospodarczych. Od roku 2018 ich liczba wzrosła o 11,1%. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty z sektora prywatnego – 95%.

Tabela 34. Podmioty gospodarki narodowej ogółem i wg sektora własności w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
sektor publiczny - ogółem						
Powiat działdowski	193	189	188	189	188	191
Działdowo	83	82	81	85	85	85
sektor prywatny - ogółem						
Powiat działdowski	4 064	4 252	4 432	4 601	4 717	4 814
Działdowo	1 736	1 773	1 838	1 876	1 907	1 933

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie w Działdowie największą grupę stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. W mieście działały 3 podmioty zatrudniające powyżej 249 osób i 28 podmiotów zatrudniających od 50 do 249 osób. Liczba podmiotów zatrudniających minimum 10 pracowników wynosiła 54 i spadła w porównaniu do lat wcześniejszych. Wzrosła natomiast liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz liczba firm zatrudniających do 9 pracowników. To pozytywny trend świadczący o potencjale mieszkańców Działdowa, którzy w dynamicznie zmieniających się warunkach gospodarczych, mocno spotęgowanych rozwojem pandemii COVID-19, a w późniejszym czasie sytuacją geopolityczną związaną z agresją Rosji na Ukrainę oraz inflacją, podjęli ryzyko i założyli własną działalność. Działania samorządu powinny więc zostać ukierunkowane na promocję lokalnej przedsiębiorczości poprzez organizację branżowych eventów, zrzeszanie rzemieślników tak, aby podtrzymać to pozytywne zjawisko.

Tabela 35. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2017-2023 w tym osoby fizyczne prowadzące działalność

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	1 820	1 858	1 923	1 963	1 994	2 021
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 340	1 363	1 414	1 442	1 466	1 480
0-9 pracowników	1 719	1 764	1 830	1 878	1 909	1 936
10-49 pracowników	65	61	60	53	53	54
50-249 pracowników	33	30	30	29	29	28
250-999 pracowników	3	3	3	3	3	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na tle kraju oraz województwa warmińsko-mazurskiego Działdowo odnotowuje nieco niższą liczbą podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w relacji do liczby mieszkańców. Lepiej wypadła względem powiatu działdowskiego. Identyczny trend zachodził w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 36. Podmioty wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w latach 2018-2023

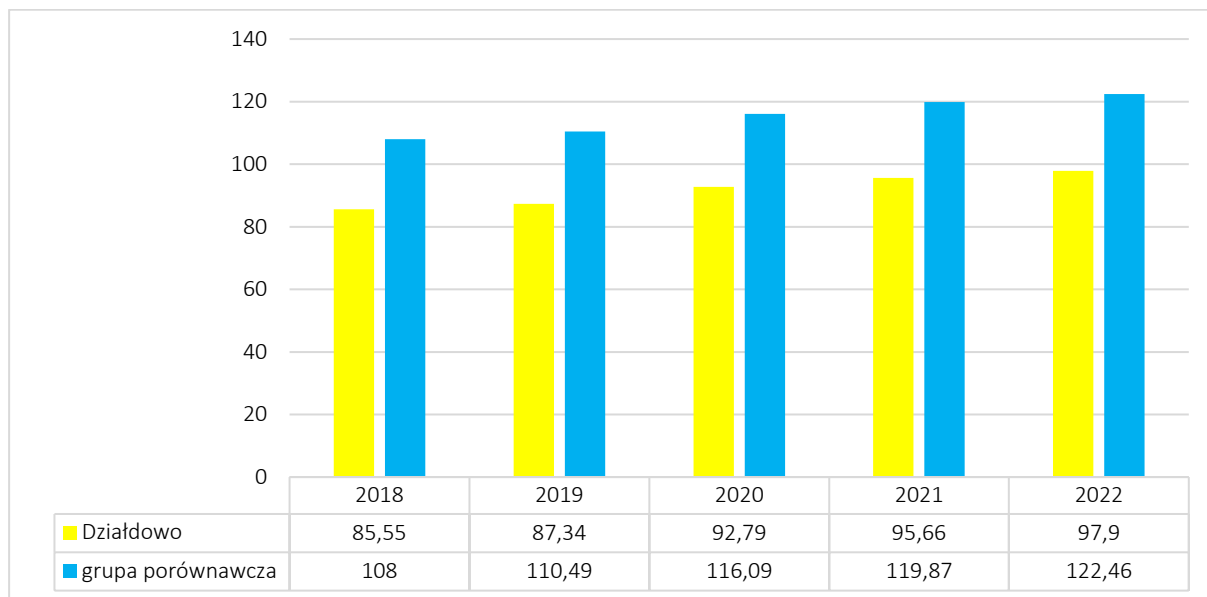
jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności						
POLSKA	1 136	1 175	1 224	1 276	1 323	1 368
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	890	927	984	1 024	1 053	1 085
Powiat działdowski	651	682	736	769	793	816
Działdowo	855	873	928	957	979	1 004
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców						
POLSKA	810	837	873	909	942	973
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	634	664	708	738	759	779
Powiat działdowski	492	518	562	588	607	622
Działdowo	630	641	682	703	720	735

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zestawiając natomiast wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców na tle grupy porównawczej można zauważyć, że Gmina-Miasto Działdowo wypada zdecydowanie gorzej, pomimo, że dla tego wskaźnika zauważalny jest trend wzrostowy.

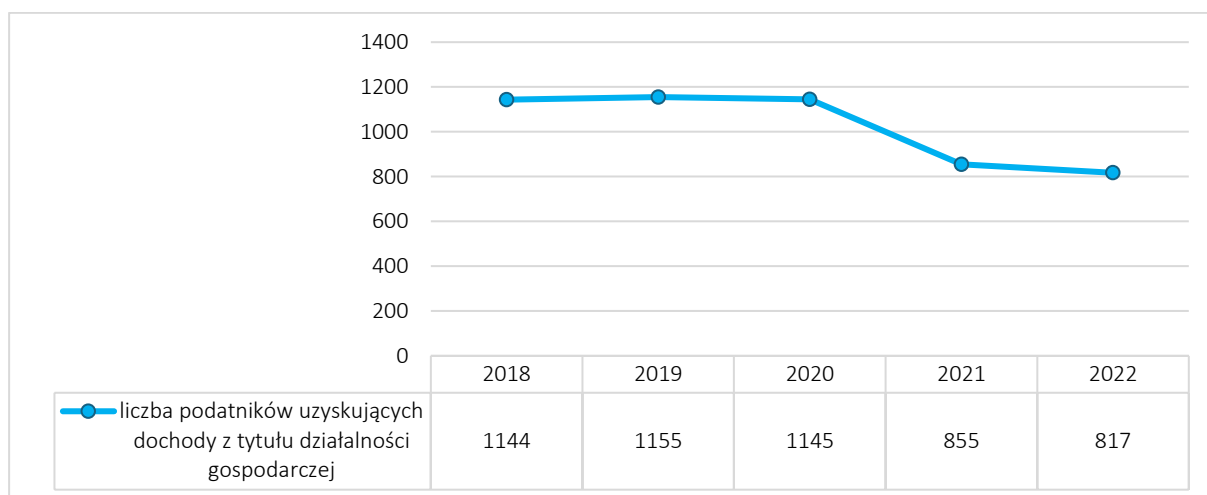
Wykres 43. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Z tytułu działalności gospodarczej dochody w 2022 roku uzyskiwało 817 podatników i było to o 28% mniej niż w roku 2018. Promocja i wsparcie mikro przedsiębiorców w kontekście tego trendu spadkowego będzie jednym z priorytetowym działaniem władz Miasta.

Wykres 44. łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej.

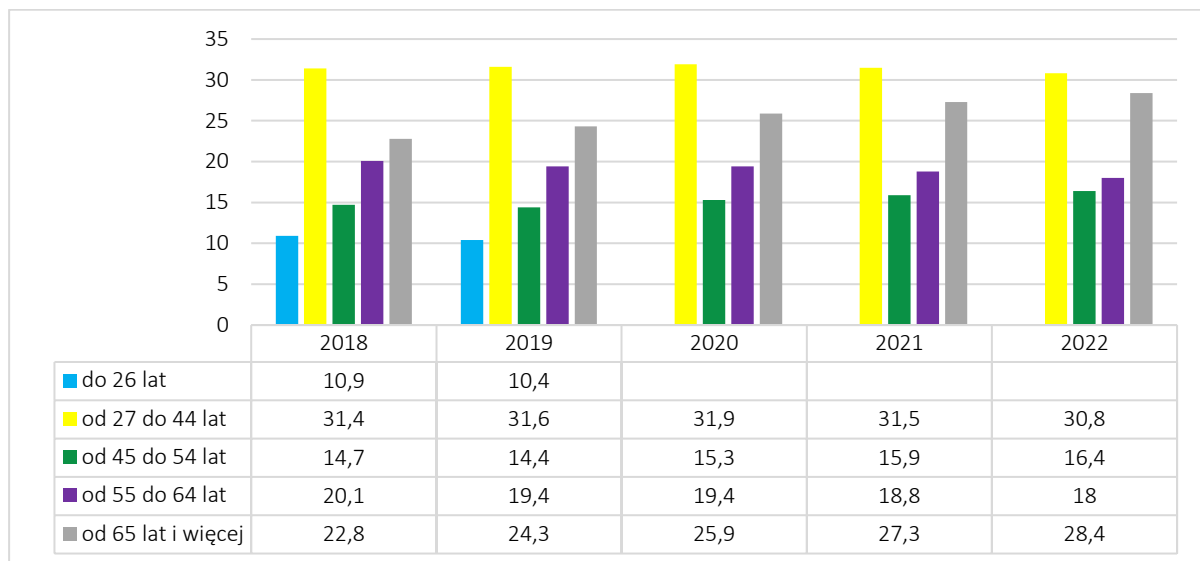

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

W projektowaniu działań pobudzających rozwój gospodarczy miasta należy również zwrócić uwagę na strukturę podatników, w której w Działdowie liczba podatników w wieku 65 i powyżej (dochody głównie z rent i emerytur) stanowiła w 2022 roku aż 28,4% wszystkich podatników, a liczba podatników w wieku 27-44 lat jedynie 30,8%.

Wykres 45. Struktura podatników według wieku w latach 2018-2022,%

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

W Działdowie funkcjonują instytucje otoczenia biznesu takie jak: Działdowska Agencja Rozwoju S.A., która wspomaga rozwój gospodarczy, kulturalny i społeczny Gminy- Miasto i Gminy Działdowo w zakresie kształtowania i realizacji polityki regionalnej, ale także współpracy z instytucjami państwowymi i samorządowymi oraz świadczy kompleksową obsługę małych i średnich przedsiębiorstw. Warmińsko-Mazurski Fundusz „Poręczenia Kredytowe” jest natomiast spółką utworzoną z inicjatywy Działdowskiej Agencji Rozwoju S.A. i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego przy współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w celu rozwoju systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Pomimo tego, że w mieście funkcjonują instytucje wsparcia przedsiębiorców i samo Działdowo wychodzi z takimi inicjatywami organizując targi, czy spotkania branżowe to dostęp do informacji i możliwości rozwoju działalności może być dla przedsiębiorców utrudniony ponieważ nie istnieje jedno miejsce online, gdzie wszystkie takie informacje byłyby zebrane. Zagubienie informacyjne np. z zakresu przepisów prawnych, informacji o wysokości składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, możliwych form opodatkowania czy dostępnych grantów i dotacji są często czynnikiem zniechęcającym ludzi do podjęcia aktywności zawodowej w formie własnej działalności gospodarczej. Taki portal sieciujący i wspierający przedsiębiorców bez wątpienia mógłby przyczynić się do pobudzenia aktywności gospodarczej w mieście.

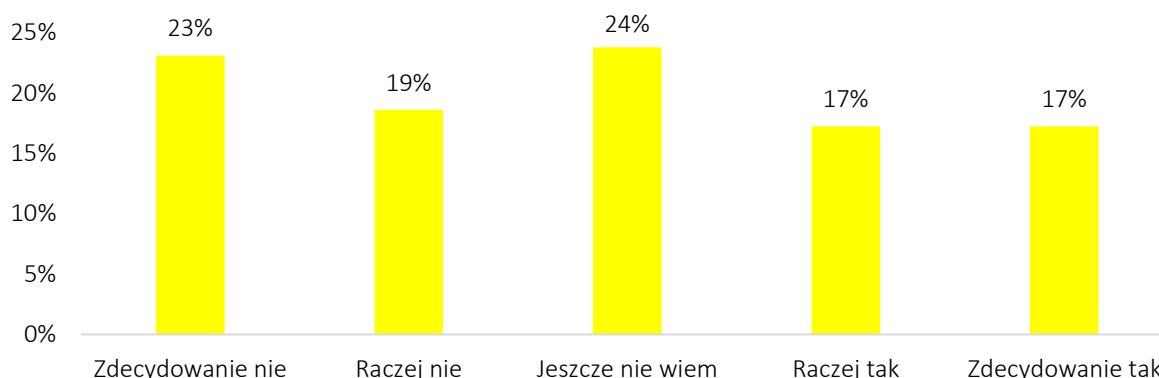
Miasta jako jednostki samorządu mogą być istotnym ogniwem systemu wspierania przedsiębiorczości mając możliwości kształtowania sytuacji na lokalnym rynku pracy poprzez odpowiednie instrumenty wspierające przedsiębiorców. Ważne jest jednak, aby te instrumenty zostały odpowiednio dopasowane do lokalnej specyfiki miasta i zaplanowane w długiej perspektywie. Obecnie w Działdowie nie ma żadnej branżowej strategii czy programu gospodarczego opartego na starannej diagnozie sytuacji w mieście uwzględniającego dostępne instrumenty instytucjonalne, prawne i finansowe bezpośredniej i pośredniej pomocy dla przedsiębiorców, opracowanego we współpracy z lokalnymi partnerami. Taki program pozwoliłby w bardziej przemyślany i skoordynowany sposób realizować zadania, które poprawią warunki prowadzenia działalności gospodarczej w mieście.

O potencjale do rozwoju przedsiębiorczości mogą również świadczyć opinie młodych osób wyrażone w badaniu ankietowym z uczniami szkół w Działdowie- 34% uczniów jest otwarta na prowadzenie własnej działalności, spora część pozostaje niezdecydowana lub niechętna wobec tej formy pracy, co

może wynikać z niepewności lub braku przekonania o korzyściach płynących z takiego modelu zatrudnienia.

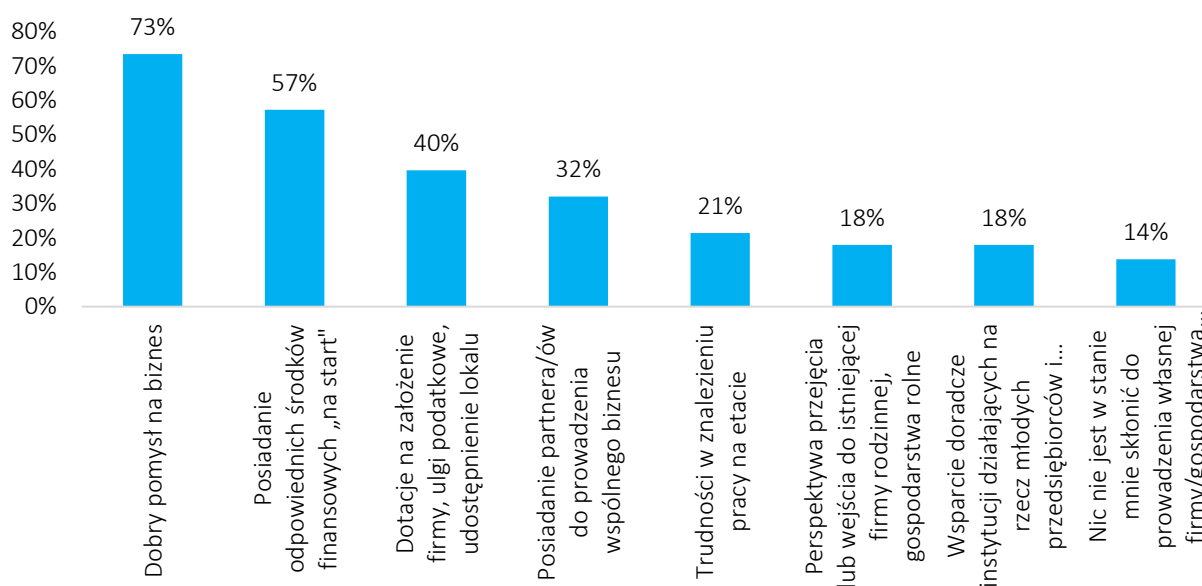
Wykres 46. Czy rozważasz prowadzenie własnej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z uczniami szkół w Działdowie.

Czynnikami, które zachęciłyby młode osoby do prowadzenia własnej działalności są dobry pomysł na biznes – aż 73% wskazań, posiadanie odpowiednich środków „na start”- 57% wskazań, dotacje na założenie firmy, ulgi podatkowe, udostępnienie lokalu – 40% wskazań, posiadanie partnerów do prowadzenia biznesu- 32% wskazań.

Wykres 47. Powody podjęcia własnej działalności gospodarczej wśród młodzieży.

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety z uczniami szkół w Działdowie.

W kontekście wszystkich powyższych danych miasto musi podejmować działania promujące lokalny biznes zwiększając tym samym jego potencjał poza granicami Działdowa, ale również wśród mieszkańców jako interesującego rynku pracy. Jednym z takich wydarzeń były zorganizowane po raz pierwszy w lutym 2024 r. targi pracy, które cieszyły się dużą popularnością wśród mieszkańców i pozwoliły stworzyć platformę między poszukującymi pracy i przedsiębiorcami szukającymi wykwalifikowanych pracowników. Miasto. Miasto powinno również podejmować działania budujące wizerunek lokalnych firmy (tzw.

Employer branding) jako dobrych pracodawców np. poprzez konkursy na najlepszą firmę-pracodawcę czy targi biznesu i rzemiosła.

Również w badaniach ankietowych mieszkańcy miasta uznali wymienione powyżej działania za potrzebne i sprzyjające poprawie jakości ich życia.

Tabela 37. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta.

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
organizacja wydarzeń branżowych promujących lokalnych przedsiębiorców i rzemieślników	32%	41%	15%	6%	6%	73%	21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

Niezbędne jest również przyciągnięcie inwestycji i stworzenie nowych miejsc pracy w sektorach, które interesują młodzież, takich jak IT, nowe technologie, kultura i rozrywka. Rozwój lokalnych firm, szczególnie w nowoczesnych branżach, mógłby zwiększyć szanse młodzieży na satysfakcjonujące zatrudnienie w regionie. Miasto mogłoby stworzyć programy wsparcia dla młodzieży zainteresowanej prowadzeniem działalności gospodarczej, oferując dotacje, ulgi podatkowe, dostęp do lokali oraz doradztwo biznesowe. Takie działania mogłyby zainspirować młodych ludzi do pozostania w Działdowie i rozwijania lokalnej gospodarki.

4.2. Rynek pracy i bezrobocie

Liczba osób pracujących oraz wskaźnik liczby osób pracujących na 1000 ludności jest dobrym indykatorem potencjału rynku pracy i zmian na nim zachodzących. Wskaźnik podawany jest przez GUS bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. W 2021 roku na 1000 mieszkańców Działdowa w podmiotach zatrudniających co najmniej 10 osób przypadało 346 osób pracujących. Na tle kraju i regionu była to wartość korzystna, bowiem dla kraju wynosiła 259, a dla województwa warmińsko-mazurskiego 206 osób. W powiecie działdowskim było to 199 osób. Porównując rok 2021 do 2018 wartość wskaźnika w Działdowie wzrosła o 14 osób.

Wskaźnik liczby pracujących na 1000 ludności, ale w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym, w przypadku Gminy-Miasto Działdowo jeszcze lepiej obrazuje sytuację na rynku pracy. Widoczna jest tutaj wyraźnie wyższa wartość dla miasta na tle średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatowej oraz wzrost liczby osób pracujących w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2018-2021. Porównując rok 2021 do 2018 wartość wskaźnika w Działdowie wzrosła o 50.

Tabela 38. Pracujący na 1000 ludności ogółem oraz w wieku produkcyjnym w latach 2018-2021

jednostka terytorialna	ROK

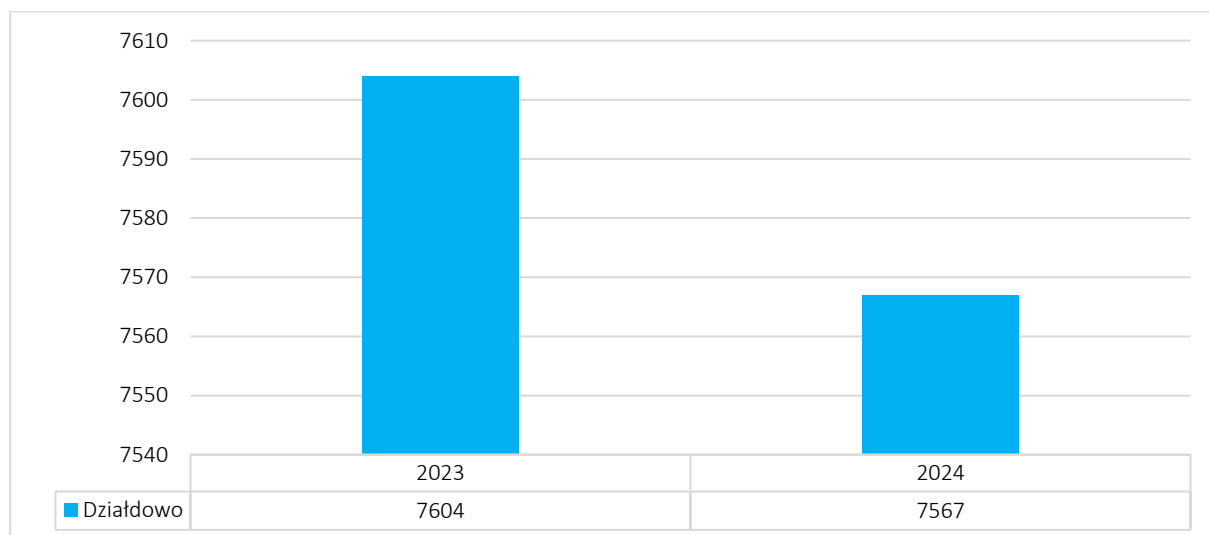

	2018	2019	2020	2021	zmiana
pracujący na 1000 ludności ogółem					
POLSKA	251	255	254	259	+8
warmińsko-mazurskie	202	203	204	206	+4
powiat działdowski	189	192	196	199	+10
Działdowo	332	343	337	346	+14
pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym					
POLSKA	414,4	425,1	426,9	438	+24
warmińsko-mazurskie	326,6	332,2	339,8	346,3	+20
powiat działdowski	304,3	311,5	326,9	335,2	+31
Działdowo	541	566,4	568,2	591,3	+50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wcześniej zaprezentowane dane odnoszące się do liczby podmiotów gospodarczych w mieście wskazują na rozwój w ciągu ostatnich kilku lat, jednak liczba osób pracujących między rokiem 2023 i pierwszą połową 2024 roku nieznacznie zmalała.

Wykres 48. Pracujący w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2023-2024 (stan na koniec kwietnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na koniec 2023 roku w Działdowie zarejestrowane były 672 osoby bezrobotne, z czego 42,7% stanowili mężczyźni, a bezrobotni długotrwale 53,5% bezrobotnych ogółem. W pandemicznym 2020 roku bezrobocie w Działdowie było najwyższe w całym badanym okresie (2018-2023) i wynosiło 857 osób. Do roku 2023 bezrobocie spadło o 21,59%.

Tabela 39. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Działdowo	846	832	857	670	751	672

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 40. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
bezrobotni ogółem	846	832	857	670	751	672
kobiety	538	523	492	399	429	385
mężczyźni	308	309	365	271	322	287
powyżej 50 roku życia	253	233	232	202	189	172
długotrwale bezrobotni	459	451	476	400	387	360

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2023 roku udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym wynosił 5,8%, co było wynikiem wyższym od średniej krajowej wynoszącej 3,6 i wojewódzkiej wynoszącej 4,9.

Jak wskazują wyniki badania GUS dotyczącego stanu koniunktury gospodarczej – do najważniejszych barier wzrostu gospodarczego i produkcji firmy zalicza się brak wykwalifikowanej siły roboczej. Dlatego tak ważne są działania na rzecz dopasowania systemów kształcenia do rynku pracy i stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz promocja lokalnych przedsiębiorców.

Tabela 41. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2023

JEDNOSTKA TERYTORIALNA	ROK						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana
POLSKA	4,2	3,8	4,6	4,0	3,7	3,6	-0,6
warmińsko-mazurskie	6,0	5,2	6,2	5,2	5,1	4,9	-1,1
powiat działdowski	9,0	8,0	8,5	7,2	7,7	7,7	-1,3
Działdowo	6,5	6,5	7,0	5,6	6,4	5,8	-0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Barometr zawodów prognozujący zapotrzebowanie na pracowników wskazuje, że na obszarze powiatu działdowskiego w 2024 roku występował duży deficyt w takich zawodach jak tapiczerzy i krawcy i pracownicy produkcji odzieży, a do deficytowych zawodów należą również między innymi brukarze, cieśle, murarze i tynkarze, ślusarze i spawacze. Powodem deficytów są zazwyczaj niewystarczające kompetencje pracowników lub niewystarczająca liczba kandydatów. Miasto powinno podejmować działania promujące deficytowe zawody organizując szkolenia podnoszące kompetencje albo przyuczające do konkretnych zawodów.

Tabela 42. Barometr zawodów deficytowych w powiecie działdowskim w roku 2024.

Grupy zawodów	Relacja między dostępnymi pracownikami a potrzebami pracodawców	Główny powód deficytu:
krawcy i pracownicy produkcji odzieży	duży deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
tapiczerzy	duży deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
betoniarze i zbrojarze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
brukarze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
cieśle i stolarze budowlani	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy

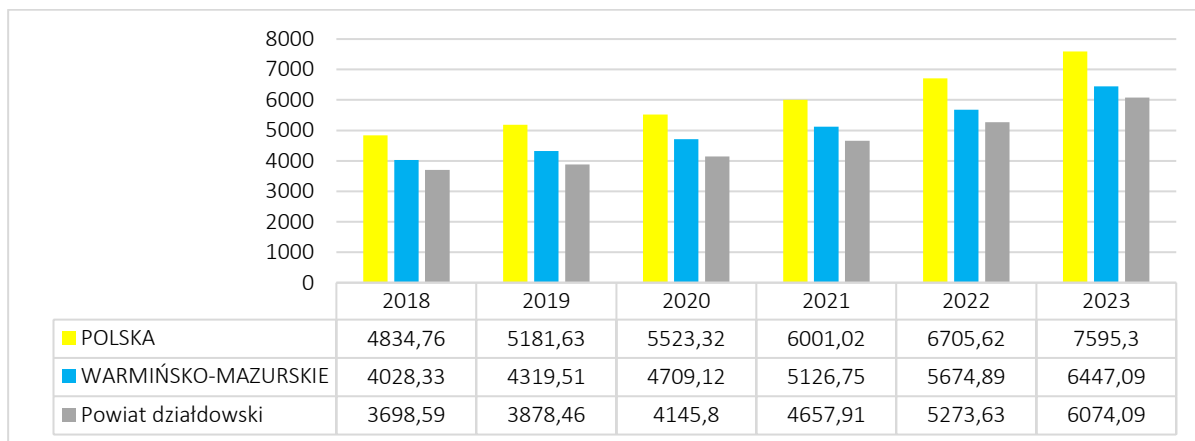
dekarze i blacharze budowlani	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
fizjoterapeuci i masażyści	deficyt	
inżynierowie budownictwa	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
kierowcy autobusów	deficyt	
kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
kierownicy budowy	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
kucharze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
lekarze	deficyt	
mechanicy pojazdów samochodowych	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
monterzy elektronicy	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
monterzy instalacji budowlanych	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
murarze i tynkarze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
nauczyciele praktycznej nauki zawodu	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
nauczyciele przedmiotów zawodowych	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
pielęgniarki i położne	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
pomoce kuchenne	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
pracownicy socjalni	deficyt	kandydatom nie odpowiadają warunki pracy
psycholodzy i psychoterapeuci	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
robotnicy budowlani	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
robotnicy obróbki drewna i stolarze	deficyt	kandydaci nie spełniają wymagań pracodawców
samodzielni księgowi	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
ślusarze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
spawacze	deficyt	brak wystarczającej liczby kandydatów do pracy
wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych	deficyt	kandydatom nie odpowiadają warunki pracy

Źródło: <https://barometrzwodow.pl>, dostęp 18.12.2024

Oceniając atrakcyjność i dynamikę zmian na rynku pracy warto zauważyć, iż w analizowanym okresie od 2018 do 2023 roku w powiecie działdowskim notowano systematyczny wzrost wynagrodzenia brutto, które jednak nie przekraczało średniej dla kraju i pozostawało niższe niż przeciętna płaca w województwie warmińsko-mazurskim.

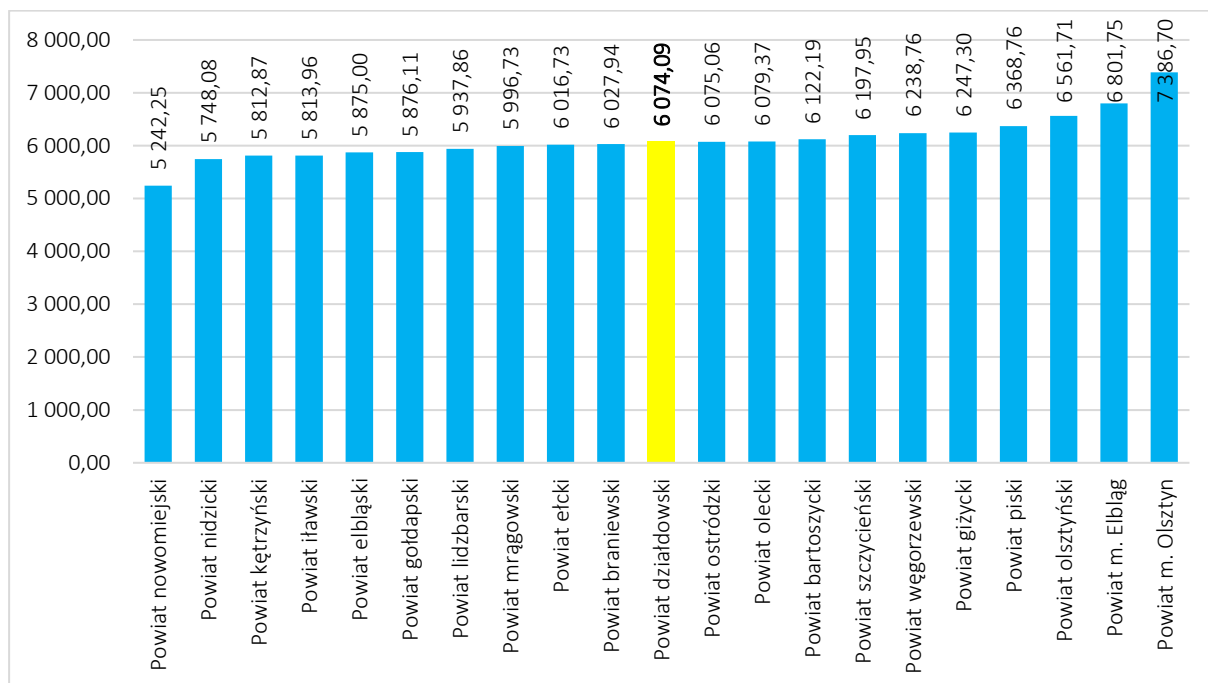
Wykres 49. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Powiat działdowski pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto znalazł się na 11 miejscu w województwie, a różnica do najlepszego w tym zestawieniu Olsztyna wynosiła prawie 1400 zł brutto. W otoczeniu Działdowa znajdują się więc ośrodki miejskie, które stanowią atrakcyjniejsze miejsce do życia pod względem finansowym i należy podejmować wszelkie starania zmierzające do zatrzymania odpływu wykwalifikowanych pracowników.

Wykres 50. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2023

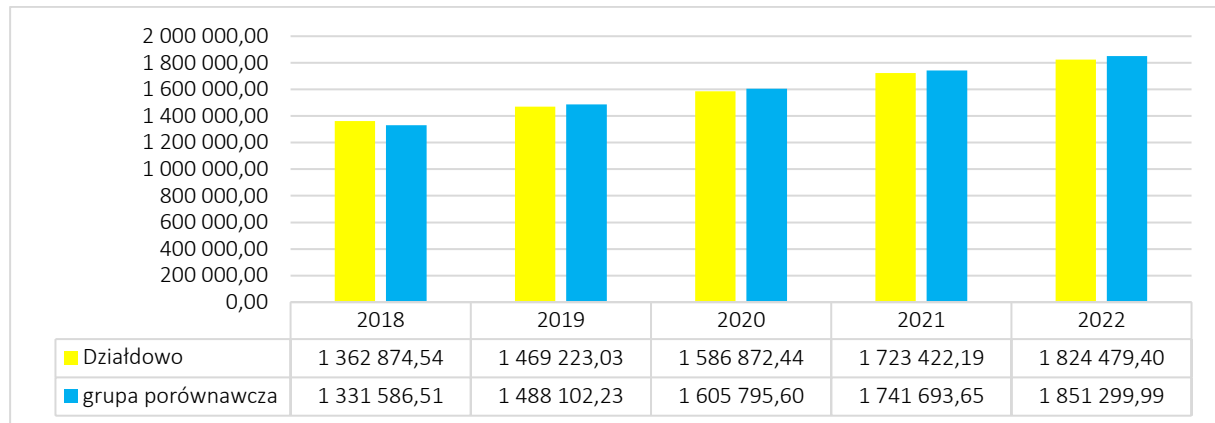
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poziom dochód budżetu Działdowa z podatku PIT jest dobrym indykatorem potencjału rynku pracy. Im wyższe dochody Gminy-Miasta, tym wyższe wynagrodzenia uzyskują jej mieszkańcy. Na tle wybranej do analizy grupy porównawczej Działdowo wypada bardzo podobnie. Według ostatnich dostępnych

danych dochody budżetu JST z tytułu udziału w PIT na 1000 osób w wieku produkcyjnym wyniosły 1,8 mln zł. Wartość omawianego wskaźnika systematycznie rośnie. Zestawienie to potwierdza istotne zmiany w poziomie dochodów mieszkańców.

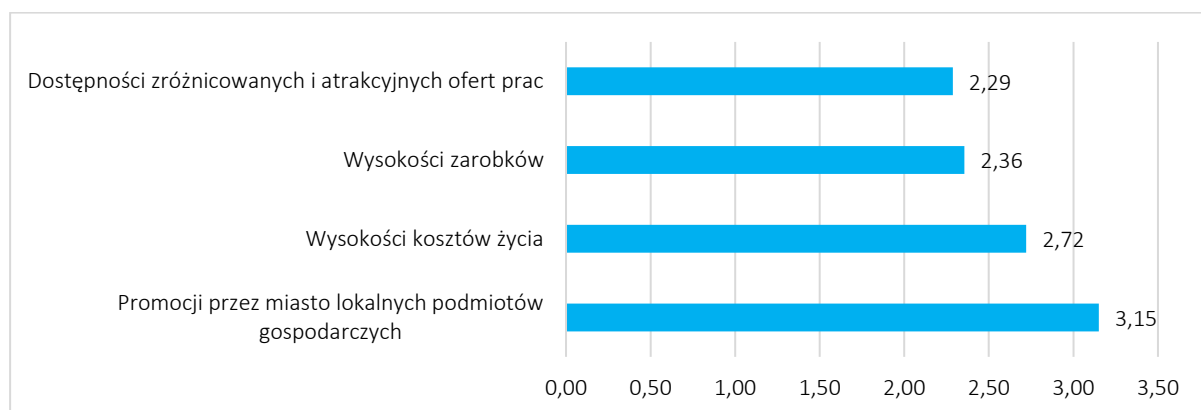
Wykres 51. Dochody budżetu JST z tytułu udziału w PIT na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

W badaniu ankietowym z mieszkańcami Działdowa poproszono ich o ocenę 31 aspektów związanych z życiem w Działdowie. Wszystkie aspekty związane z rozwojem gospodarczym, rynkiem pracy i poziomem życia zostały przez mieszkańców ocenione najgorzej. Dostępność zróżnicowanych i atrakcyjnych ofert pracy została oceniona najgorzej w całym badaniu i uzyskała średnią ocen 2,29, wysokość zarobków oceniono na 2,39, koszty życia uznano za wysokie i oceniono je na 2,72. Promocja przez miasto lokalnych przedsiębiorstw została oceniona nieco powyżej średniej ocen 3. Odczucia mieszkańców wskazują, że rozwój gospodarczy i rynek pracy są aspektami, które zdecydowanie wpływają na ich poziom życia i że wyrażają oni zdecydowane niezadowolenie w tym aspekcie.

Wykres 52. Ocena aspektów życia w Działdowie związanych z rozwojem gospodarczym i rynkiem pracy przez mieszkańców Działdowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

4.3. Turystyka

Walory historyczno-kulturowe oraz położenie miasta dają podstawy do rozwoju na tym terenie turystyki przyjazdowej, tworząc jednocześnie niezbędną bazę do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej dla mieszkańców regionu. W kontekście możliwości wykorzystywania istniejących walorów dostrzega się wysokie potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury aktywnego wypoczynku na terenie Działdowa: otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych czy ścieżek rowerowych.

Wizytówką miasta jest również piękna architektura. Zachowany jest średniowieczny układ uliczek, pochodzący z XVIII w. ratusz, a przede wszystkim zamek, który przypomina o obecności Krzyżaków na tych terenach i przynależności miasta do Prus. Na potencjał turystyczny miasta składają się, oprócz gotyckiego zamku i rynku z ratuszem, również Kościół Podwyższenia Krzyża Świętego, Kościół pw. św. Wojciecha z 1896 roku, budynek dawnej synagogi oraz cmentarz żydowski, wieża ciśniń, pruskie koszar, Sanktuarium Bł. Męczenników Działdowskich, Muzeum Pogranicza. Wszystkie powyższe atrakcje sprzyjają spotkaniom oraz integracji lokalnej społeczności, ale także zachęcają do kulturalnej aktywności zarówno mieszkańców miasta, jak i turystów.

Swój potencjał turystyczny miasto buduje również poprzez współpracę z sąsiednimi gminami. Działdowo należy do Stowarzyszenia gmin „Polskie zamki gotyckie”, które zarządza Szlakiem Zamków Gotyckich – transregionalną trasą turystyczną liczącą około 750 km prowadzącą przez województwa: pomorskie, kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie. Działdowo leży na Szlaku Grunwaldzkim (tzw. „pętla grunwaldzka”) - samochodowym szlaku turystycznym umożliwiającym zwiedzanie południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Szlak rozpoczyna się i kończy w Olsztynie. Jego długość wynosi 283 km. Działdowo znajduje się na 160 kilometrze od startu.

Analiza rynku turystycznego pozwala zaobserwować wzrost dynamiki liczby miejsc noclegowych po 2018 roku. Powiat działdowski, na tle pozostałych 20 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego, wypada dość przeciętnie. Najlepszą pozycję, jedenastą, zajmował w 2023 roku pod względem liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności. W odniesieniu do pozostałych wskaźników plasował się na 14,19-20 pozycji. Wartość większości wskaźników (oprócz miejsc noclegowych i noclegów udzielonych turystom zagranicznym) spadała w porównaniu do lat wcześniejszych.

Tabela 43. Turystyka – wskaźniki dla powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2023

jednostka terytorialna	miejsca noclegowe na 1000 lud.	udzielone noclegi na 1000 lud.	turyści korzystający z noclegów na 1000 lud.	noclegi udzielone turystom krajowym w tur. obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców	udzielone noclegi turystom zagranicznym w tur. obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	turystyczne obiekty noclegowe ogółem na 10 tys. lud.
POLSKA	21,04	2 461,59	961,30	20 104	4 512	2,6
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	29,85	2 358,51	944,43	22 055	1 530	3,6
Powiat bartoszycki	6,35	745,95	303,48	6 765	695	0,9
Powiat braniewski	7,41	483,07	227,50	3 358	1 472	2,1
Powiat działdowski	16,56	516,32	147,51	4 895	268	1,9
Powiat elbląski	8,50	619,82	265,18	5 893	305	1,1
Powiat etcki	14,64	954,61	400,23	8 762	784	1,8
Powiat giżycki	113,83	8 037,52	3 115,65	75 392	4 984	12,6

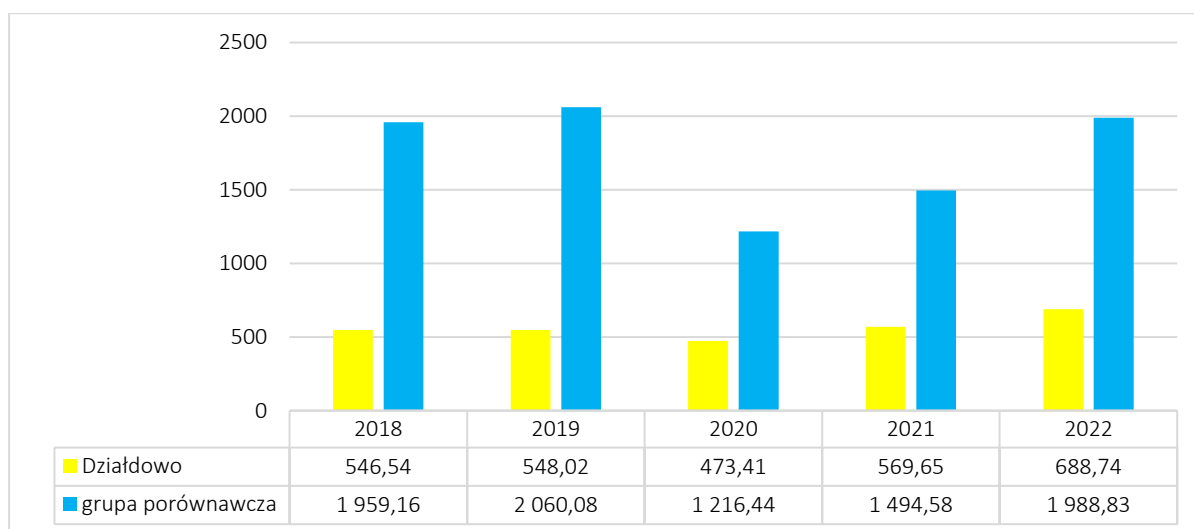

jednostka terytorialna	miejsca noclegowe na 1000 lud.	udzielone noclegi na 1000 lud.	turyści korzystający z noclegów na 1000 lud.	noclegi udzielone turystom krajowym w tur. obiektach noclegowych ogółem na 10 tys. mieszkańców	udzielone noclegi turystom zagranicznym w tur. obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	noclegi w obiektach noclegowych na 10 tys. lud.	turystyczne obiekty noclegowe ogółem na 10 tys. lud.
Powiat iławski	15,60	1 424,08	622,45	13 739	502		2,9
Powiat kętrzyński	11,12	749,33	370,96	6 663	831		1,7
Powiat lidzbarski	15,36	1 997,24	862,19	18 728	1 244		2,9
Powiat mrągowski	164,01	14 492,16	5 448,04	131 461	13 461		18,9
Powiat nidzicki	11,43	789,04	272,02	7 812	78		2,3
Powiat nowomiejski	8,90	276,20	139,19	2 714	48		1,2
Powiat olecki	23,14	1 291,09	531,98	12 376	535		3,1
Powiat olsztyński	32,71	3 016,92	1 034,67	29 848	321		3,2
Powiat ostródzki	34,43	2 535,61	1 104,32	24 367	989		3,7
Powiat piski	58,87	3 122,51	1 359,26	30 280	945		9,0
Powiat szczywieński	26,00	1 853,99	678,19	18 173	367		3,6
Powiat gołdapski	42,53	4 829,82	663,96	47 868	430		4,4
Powiat węgorzewski	37,55	1 709,05	539,29	15 636	1 455		6,7
Powiat m. Elbląg	8,52	904,65	478,80	7 618	1 428		1,1
Powiat m. Olsztyn	23,39	2 188,65	1 141,11	19 498	2 389		1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niskie wyniki w zakresie działalności turystycznej w Działdowie potwierdza także zestawienie miasta z grupą porównawczą (gmin miejskich). W roku 2022 liczba udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców była ponad dwukrotnie niższa niż w grupie porównawczej.

Wykres 53. Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

4.4. Najważniejsze wnioski dotyczące sfery gospodarczej

W sferze gospodarczej odnotowano przede wszystkim:

- niskie w porównaniu z powiatem i krajem wskaźniki zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i samozatrudnienia,
- wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym,
- niższą liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w relacji do liczby mieszkańców niż w kraju i województwie warmińsko-mazurskim,
- spadek liczby podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej.
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie jest niższe w powiecie działdowskim niż średnia dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego, a powiat działdowski zajmuje 11 miejsce pod względem wynagrodzenia w całym województwie.
- można zaobserwować dominację najmniejszych podmiotów gospodarczych, tj. w klasie wielkości do 9 osób pracujących.
- liczba podatników w wieku 65 i powyżej, których dochody stanowią głównie renty i emerytury była bardzo zbliżona do liczby podatników w wieku 27-44.
- deficyt takich zawodów jak stolarz, murarz, ślusarz, brukarz

Pożądanym jest więc tworzenie takich warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych, które działać będą stymulująco na przedsiębiorstwa, bez względu na ich wielkość. Występuje również konieczność interwencji kierunkowych ze strony władz samorządowych celem pobudzania poziomu lokalnej przedsiębiorczości. Mieszkańcy mają poczucie, że lokalny rynek pracy jest nieatrakcyjny, a oferty pracy nie są dla nich interesujące. Miasto powinno podejmować działania z zakresu promocji lokalnych firm, organizowania branżowych targów, sieciować firmy z placówkami oświatowymi tak by zniwelować deficytowe zawody.

W Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 interwencja w wymiarze gospodarczym została uwzględniona w **Celu strategicznym 2**. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy w **celach operacyjnych: 3.1** Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta, **3.2** Wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości, **4.3**. Marketing terytorialny i promocja Gminy-Miasto Działdowo w ramach, których:

- interwencja ma wykorzystać potencjał gospodarczy mieszkańców,
- zwiększyć atrakcyjność inwestycyjną miasta,
- zwiększyć poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców i wypromować Działdowo jako wysokiej rangi ośrodek miejski.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo w **Celu strategicznym 1**. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji, **Kierunku działań 1.1**. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznej i w trudnej sytuacji życiowej również przewidziano działania pobudzające przedsiębiorczość mieszkańców.

W kontekście możliwości wykorzystywania istniejących potencjałów turystycznych dostrzega się wysokie potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury aktywnego wypoczynku na terenie Działdowa: otwartych i zamkniętych obiektów sportowo-rekreacyjnych czy ścieżek rowerowych. Działania nastawione na zwiększenie potencjału turystycznego miasta zostały przewidziane w Strategii Rozwoju w **Celu**

strategicznym 1 i Celu operacyjnym 2.1 Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego, **Celu operacyjnym 2.3** Poszerzenie zasobów związanych z ofertą sportowo-rekreacyjną miasta. Miasto jest również członkiem stowarzyszeń międzygminnych, które mają wzmacniać jego potencjał turystyczny.

5. Sfera przestrzenna

W strukturze sieci osadniczej województwa warmińsko-mazurskiego, Działdowo zostało określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (pzipw) jako ośrodek ponadlokalny I rzędu, do której to kategorii plan zalicza miasta scharakteryzowane jako „powiatowe, wielofunkcyjne o zdolnościach rozwojowych- obsługujące potrzeby ponadlokalne i lokalne, wpływające także na procesy rozwojowe w skali województwa lub jego części; koncentrujące funkcje gospodarcze, dążące do tworzenia funkcji pozarolniczych, zapewniające dostęp do usług publicznych podstawowych i średniego rzędu; pełniące funkcje uzupełniające w stosunku do ośrodka regionalnego (Olsztyn, Elbląg) i subregionalnego (Ełk)”. W tej kategorii Działdowo znalazło się razem z Giżykiem, Iławą, Kętrzynem, Ostródą i Szczytnem.

Wg pzipw Działdowo jest ośrodkiem gospodarczym o znaczeniu lokalnym I stopnia i wpisuje się w ustalenia planu, który zakłada wzmacnianie rozwoju ośrodków gospodarczych poprzez wykorzystanie odpowiednio przedsięwzięć wzmacniających potencjał rozwojowy, wzmacnianie i dywersyfikację funkcji gospodarczych, wspieranie inicjatywy rozwoju centrów logistycznych.

Ponadto w planie województwa Działdowo zostało zaliczone do miast o tkance urbanistycznej w dobrym stanie zachowania i dużych walorach turystycznych, a także dużym potencjale ekonomicznym, obok takich miejscowości jak Reszel, Elbląg, Olsztyn czy Ryn, oraz zaklasyfikowane jako miasto o wyróżniających się walorach i wartościach kulturowych na tle województwa i kraju. W trakcie prac nad dokumentem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy- Miasta Działdowo do roku 2030 zdiagnozowano jednak w zakresie przestrzeni takie problemy jak: zagęszczenie zabudowy, niska funkcjonalność przestrzeni publicznych, wysoki poziom degradacji infrastruktury technicznej, brak dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji społecznej, związanych ze sportem i rekreacją, wysoka liczba budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób o szczególnych potrzebach.

Ze względu na formę użytkowania terenu, występujące uwarunkowania przyrodnicze, gospodarkę przestrzenną oraz zachodzące procesy społeczne, miasto Działdowo zostało podzielone na 4 strefy: Strefa I (strefa przestrzeni przyrodniczych) obejmuje istniejące i projektowane zasoby przyrodnicze miasta, Strefa II (strefa zabudowy mieszkaniowej i usługowej), Strefa III (strefa produkcji i składów) obejmuje składy, przemysł, bazy transportowe i budowlane oraz usługi produkcyjne i hurtowe, Strefa IV (strefa rekreacji i sportu) zapewniająca warunki rekreacji dla mieszkańców miasta oraz lokalizacja różnorodnych form regeneracji sił i zdrowia.

Dokumenty strategiczne, które kształtują politykę miasta jako główne wspólne kierunki rozwoju wskazują wzmocnienie przedsiębiorczości, wysoką jakość życia, dobre warunki do aktywności mieszkańców w każdym wieku, dostępność komunikacyjną, wysoką jakość środowiska przyrodniczego.

5.1. Środowisko i jego ochrona

Uwarunkowania przyrodnicze

Miasto ma bogate zasoby przyrodnicze: liczne ciek wodne (rzekę Działdówkę, Kanał Młyński z ciekami dopływającymi, stawy), lasy, dużo otwartych terenów zielonych, w tym łąk i terenów podmokłych. Na jego terenie występują pomniki przyrody ożywionej, w tym aleje drzew. Na wschód od granic administracyjnych oraz częściowo w obrębie miasta rozciągają się użytki ekologiczne: Torfiarki Działdowskie i Ptasie Bagno. Przy południowo-wschodniej granicy położony jest Obszar Natura 2000 „Dolina Wkry i Mławki”, zaliczany do Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO). Dolina rzeki Działdówki to obszar zagrożony powodzią, co wyklucza go z zabudowy. Potencjalnie jest to teren rekreacyjny.

Zielonych terenów rekreacyjnych miasto ma wiele, ale problemem jest ich pofragmentowanie, przez co nie tworzą spójnego systemu ogólnodostępnych przestrzeni publicznych. Brak ciągłości ma także negatywny wpływ na warunki klimatyczne miasta, szczególnie w zakresie przewietrzania, oraz małej retencji oraz na stan całego ekosystemu.

Klimat

Warunki klimatyczne panujące na terenie Gminy- Miasto Działdowo należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno-morskiego. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego miasto Działdowo położone jest głównie w obrębie dzielnicy mazurskiej, która poza obszarem górskim jest najchłodniejszym rejonem Polski.

Powietrze

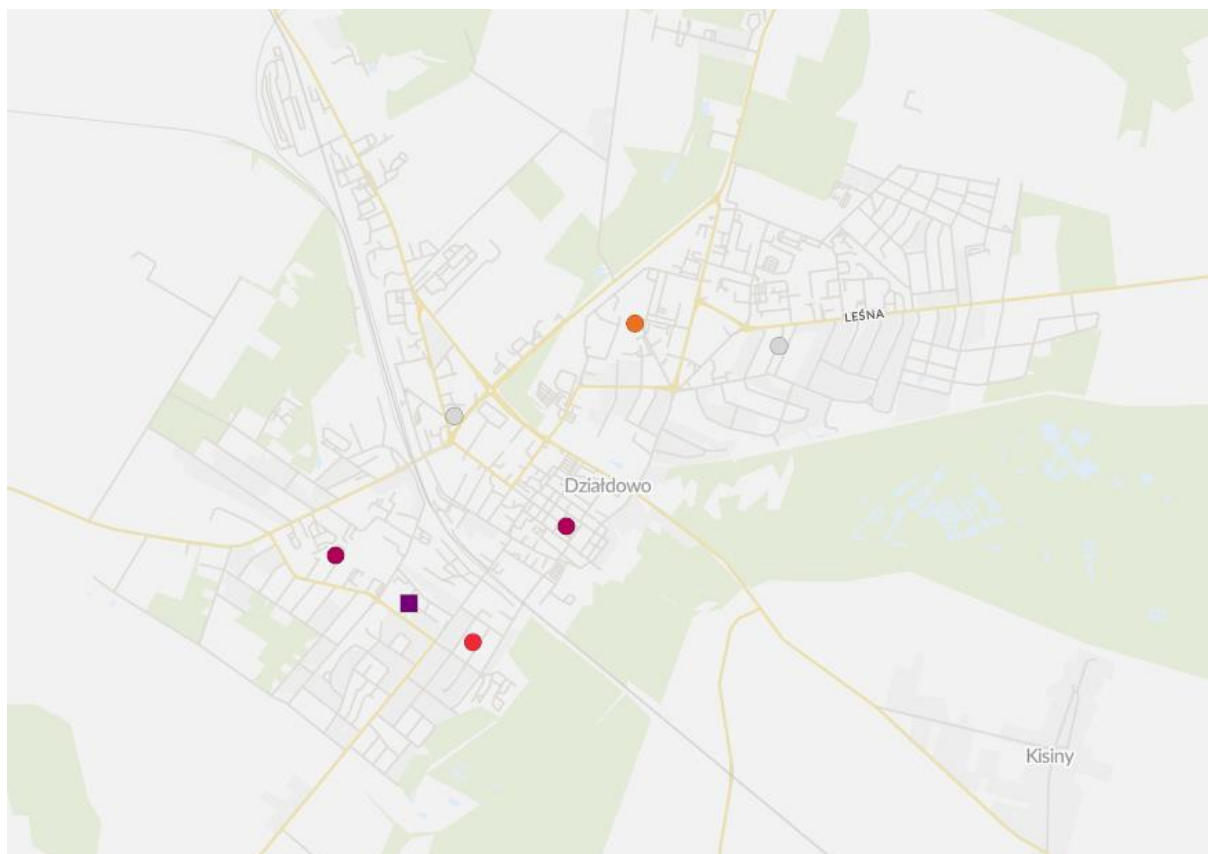
Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są: przemysł, spalanie paliwa stałego (węgiel, miął koksowy, koks), spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych.

W okresie zimowym wzrasta emisja pyłów i zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw stałych w kotłowniach indywidualnych i indywidualnych piecach centralnego ogrzewania.

Na stan jakości powietrza wpływa niska emisja z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych na terenie miasta. Emisja z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową uzależnioną od okresu grzewczego. Na terenie miasta zlokalizowanych jest 7 sensorów jakości powietrza obrazujących bieżący stan.

Rysunek 1. Lokalizacja sensorów badających jakość powietrza na terenie Gminy-Miasto Działdowo

Źródło <https://airly.org/map/pl/>, dostęp 30.10.2023

Gmina-Miasto Działdowo podejmuje ciągłe działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji. W 2018 roku Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. w Działdowie podpisało z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę o dofinansowanie Projektu pt. „Modernizacja systemu ciepłowniczego Działdowo- budowa ciepłowni bazującej na produkcji ciepłej ze spalania biomasy”. Docelowo z biomasy w Działdowie ma pochodzić 70% produkowanej energii ciepłej. Obszar miasta Działdowo jest objęty programem ochrony powietrza, o którym mowa w art. 91 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Uchwałą Nr XVI/280/20 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 26 maja 2020 r. został przyjęty Program ochrony powietrza dla strefy warmińsko-mazurskiej ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10.

Hałas

Hałas na terenie miasta Działdowo Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska definiuje jako uciążliwy dla środowiska, ale jest to głównie hałas komunikacyjny, którego podwyższone natężenie występuje w pobliżu dróg oraz innych traktów komunikacyjnych.

Na uciążliwość hałasu w ciągach drogowych wpływa głównie nieodpowiedni stan nawierzchni dróg, wzrastający udział samochodów ciężarowych w ruchu, niezadawalający stan techniczny pojazdów, brak ekranów dźwiękochłonnych izolujących otoczenie dróg tranzytowych, przekraczanie dopuszczalnej ładowności. Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest przede wszystkim z niewłaściwą

lokalizacją zabudowy mieszkaniowej względem zakładów przemysłowych i usługowych (lub z niewłaściwą lokalizacją zakładów przemysłowych i usługowych względem zabudowy mieszkaniowej).

Wody powierzchniowe i podziemne

Najważniejszymi ciekami wodnymi przepływającymi przez teren Gminy- Miasto są rzeka Wkra (która należy do dorzecza Bugu) oraz Kanał Młyński (stanowiący lewostronny dopływ Wkry-Działdówki). Do wód stojących na terenie Działdowa można zaliczyć małe zbiorniki wodne stanowiące obiekty małej retencji wodnej. Są to m.in.: stawy, śródpolne oczka wodne, wyrobiska poeksploatacyjne. Obszar Działdowa położony jest w obrębie głównych zbiorników wód podziemnych- GZWP nr 214 „Działdowo” i 215 „Subniecka Warszawska”. Stan środowiska w mieście w zakresie jakości wód, według informacji z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy- Miasto Działdowa, określa się jako umiarkowany. Głównym źródłem zanieczyszczenia rzeki Wkry są ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni zlokalizowanej w Piątkach, w Zagrzewie oraz oczyszczalni Zespołu Szkół Rolniczych w Gródkach. Do Kanału Młyńskiego spływają oczyszczone mechaniczno-biologicznie ścieki z Działdowa. Do Kanału spływają również wody gruntowe systemem otwartym, utracił swoją pierwotną funkcjonalność, co może prowadzić do ryzyka podtopień i niewystarczającego odprowadzania wód gruntowych. Dodatkowo, proces zarastania zbiornika przyczynia się do obniżenia jego efektywności- zmniejszenia jego pojemność i zdolność do gromadzenia i przepuszczania wód gruntowych. Otwarty zbiornik ogranicza również możliwości zagospodarowania terenu i powoduje straty wody, np. na skutek parowania. Gromadząca się roślinność i osady blokują przepływ wody, co zwiększa ryzyko zalewania sąsiednich działek. Tego typu zbiorniki często stają się miejscem gromadzenia odpadów, a także stanowią potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców, np. dzieci, dlatego wymagają ciągłej pielęgnacji.

Zasoby naturalne

Na terenie miasta znajduje się 5,45 ha cennych obszarów przyrodniczych, objętych różnymi formami ochrony. Stanowią 0,5% powierzchni miasta. Na formy prawnej ochrony przyrody, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody składają się:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

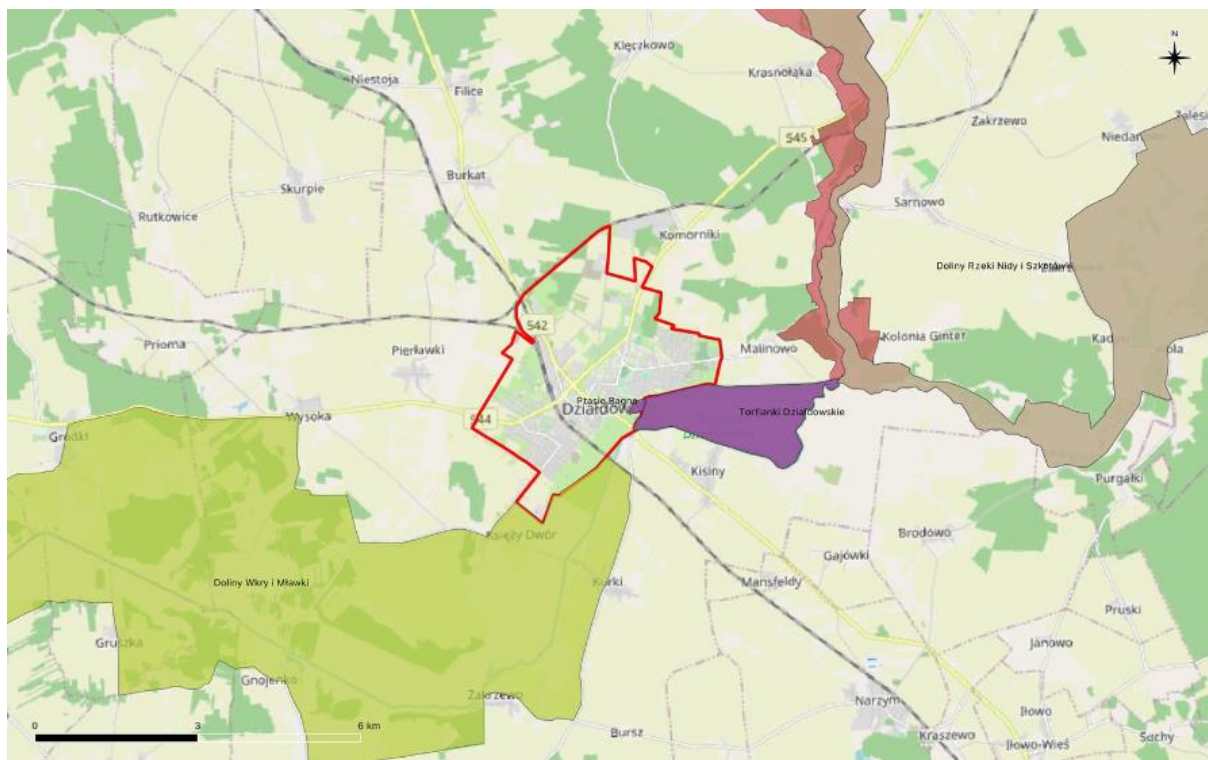
Na terenie miasta występują dwie formy ochrony przyrody:

- pomniki przyrody – 3 obiekty,
- użytki ekologiczne: Ptasię Bagno, Torfianki Działdowskie.

Południowa granica miasta sąsiaduje z obszarem Natura 2000 Doliny Wkry i Mławki (PLB140008).

Rysunek 2. Lokalizacja miasta Działdowo na tle systemu obszarów cennych przyrodniczych

Źródło: PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO dla Strategia Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Środowisko miasta Działdowo jest oceniane jako cenne i czyste. Stanowi ono o dużej atrakcyjności zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Samorząd lokalny dostrzega konieczność uporządkowania gospodarki przestrzennej i potrzeby inwestycyjne. Wskazane jest jednak, by działania związane z poprawą lub zachowaniem istniejącego stanu środowiska stanowiły integralny element wszystkich działań. Jest to jeden z istotnych warunków dalszego rozwoju miasta, zwłaszcza w kontekście planowanych usług związanych z wykorzystaniem zasobów naturalnych, np. do rozwoju turystyki.

5.2. Tereny zielone

W mieście sukcesywnie zwiększa się udział terenów zieleni w powierzchni ogółem. W 2023 roku udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej wynosił 3% powierzchni ogółem. Na jednego mieszkańca przypadało w 2023 roku ponad 23 m² terenów zieleni. Parki spacerowo-wypoczynkowe stanowią 43,2 % powierzchni terenów zieleni w mieście.

Tabela 44. Charakterystyka terenów zielonych w Mieście Działdowo w latach 2018-2023.

Tereny zielone	2018	2019	2020	2021	2022	2023
udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%)	2,0	2,0	2,0	2,2	2,9	3,0

udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem (%)	3,03	3,04	3,04	3,25	3,96	4,18
powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca (m2)	16,3	16,4	16,8	18,2	22,3	23,9
powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca (m2)	10,7	10,7	11,0	12,4	16,2	17,1
udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni danej jednostki terytorialnej (%)	31,5	31,3	31,3	35,8	46,1	43,2
liczba nasadzeń drzew i krzewów w zadrzewieniach oraz terenach zieleni na 1 km2 powierzchni danej jednostki terytorialnej (szt.)	-	-	-	-	5,8	16,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na przestrzeni lat 2018-2023 przybyły w mieście dwa parki spacerowo-wypoczynkowe, a ich powierzchnia zwiększyła się z 7,70 ha do 16,05 ha.

Tabela 45. Tereny zieleni w Działdowie w latach 2018-2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
parki spacerowo-wypoczynkowe; obiekty (szt.)	3	3	3	4	5	5
parki spacerowo-wypoczynkowe; powierzchnia (ha)	7,70	7,70	7,70	9,73	16,05	16,05
zieleńce; obiekty (szt.)	3	3	3	4	6	9
zieleńce; powierzchnia (ha)	1,20	1,20	1,20	1,75	2,52	3,80
zieleń uliczna; powierzchnia (ha)	1,60	1,75	1,75	1,75	1,75	2,80
tereny zieleni osiedlowej; powierzchnia (ha)	13,96	13,96	13,96	13,96	14,48	14,48
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej; powierzchnia (ha)	22,86	22,86	22,86	25,44	33,05	34,33
cmientarze; obiekty (szt.)	5	5	5	5	5	5
cmientarze; powierzchnia (ha)	10,07	10,07	10,07	10,07	10,58	10,58
lasy gminne; powierzchnia (ha)	0,20	0,20	0,20	0,07	0,07	0,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Zagospodarowania i pielęgnacji wymaga między innymi Kanał Młyński, który nie tylko jest zbiornikiem wodnym przyjmującym wody opadowe i oczyszczone ścieki mechaniczno-biologicznie, ale również miejscem rekreacji mieszkańców. Obecnie zarastający zbiornik negatywnie wpływa na estetykę otoczenia i obniża atrakcyjność okolicy. Istniejący teren wokół zbiornika retencyjnego w Dziadkowie, choć pełni funkcję zieleni miejskiej, jest obecnie niewykorzystany w pełni zgodnie z jego potencjałem. Obecna infrastruktura, składająca się z plaży, przepustów, mnicha żelbetowego i kładki dla pieszych, nie odpowiada na potrzeby współczesnych mieszkańców w zakresie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni rekreacyjno-sportowych. Brak zagospodarowania przestrzeni w sposób umożliwiający aktywny wypoczynek, rekreację oraz integrację społeczną ogranicza możliwości korzystania z tego terenu. Teren zielony wokół zbiornika retencyjnego ma unikalne walory przyrodnicze i lokalizacyjne. Bliskość rzeki Dziadówki oraz istniejąca zieleń mogą stanowić doskonałe tło dla stworzenia atrakcyjnej strefy rekreacyjno-sportowej.

W badaniu ankietowym mieszkańcy zagospodarowanie zaniedbanych terenów zielonych ocenili w 53% pozytywnie, estetykę przestrzeni w 66% pozytywnie, a dostępność parków i terenów zielonych w 69% pozytywnie.

Wykres 54. Ocena jakości przestrzeni i stanu środowiska naturalnego przez mieszkańców Dziadkowa w badaniu ankietowym.

	1 - bardzo źle	2	3	4	5 - bardzo dobrze	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Estetyka przestrzeni	3%	10%	22%	42%	24%	13%	66%
Zagospodarowanie pod kątem użytkowym zaniedbanych terenów zielonych	4%	14%	28%	36%	18%	18%	53%
Dostępność przyrody w otoczeniu (parki, tereny zielone, itp.)	3%	10%	19%	37%	32%	13%	69%
Stan środowiska naturalnego i jakość powietrza	5%	15%	29%	36%	15%	20%	51%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z mieszkańcami Gminy-Miasto Dziadkowo

W trakcie spotkań konsultacyjnych i badań ankietowych mieszkańcy wyrażali jednak potrzebę stworzenia nowych miejsc do rekreacji, lepszego zagospodarowania zieleni i uznali takie działania za priorytetowe - aż 87% badanych uznało zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskich poprzez rozwój zieleni miejskiej, przydrożnej, zagospodarowanie terenów zielonych za potrzebne.

Tabela 46. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskich poprzez rozwój zieleni miejskiej, przydrożnej, zagospodarowanie terenów zielonych	53%	34%	8%	3%	2%	87%	10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z mieszkańcami Gminy-Miasto Działdowo

Również seniorzy w trakcie spotkań konsultacyjnych wyrazili zapotrzebowanie na więcej przestrzeni rekreacyjnych przystosowanych do ich potrzeb, takich jak ścieżki spacerowe, parki z ławkami i oświetleniem oraz miejsca do ćwiczeń na świeżym powietrzu.

Władze powinny więc podejmować działania w zakresie tworzenia nowych terenów zielonych, remontowania istniejących parków i ogrodów, dostosowywania przestrzeni do potrzeb różnych grup oraz wprowadzania innowacyjnych rozwiązań z zakresu architektury krajobrazu.

5.3. Gospodarka wodna i ściekowa

Na obszarze Gminy-Miasto Działdowo gospodarką wodno-ściekową w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji, który działa w strukturach Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Spółka z o.o. w Działdowie. Zakład obsługuje gospodarstwa domowe, instytucje i zakłady pod względem dostarczania wody i odbioru ścieków. Zakład eksploatuje 8 ujęć podziemnych wody.

Dane GUS opisujące sieć wodociągową w Działdowie wskazują na jej ciągły rozwój – długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej według ostatnich dostępnych danych z 2021 roku wzrosła w Działdowie z 67,3 km do 71,1. W okresie 2018-2023 liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w mieście wzrosły o 5,2%. Spadła natomiast ilość wody w dm³ dostarczana gospodarstwom domowym, aż o 12%, i był to spadek znacznie większy niż w całym kraju, województwie i powiecie. Na przestrzeni lat 2018-2023 spadła również liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej i był to spadek na poziomie 5,3%, zbliżony do spadku w powiecie działdowskim (-5,8%).

Tabela 47. Charakterystyka sieci wodociągowej w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
długość czynnej sieci rozdzielczej w km							
POLSKA	307 690,4	310 897,6	313 409,6	316 685,1	-	-	-
warmińsko-mazurskie	16 431,1	16 621,9	16 731,8	16 778,6	-	-	-
powiat działdowski	681,5	684,7	685,2	690,8	-	-	-
Działdowo	67,3	68,8	69,5	71,1			
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania							
POLSKA	5 682 404	5 791 146	5 904 893	6 038 786	6 176 701	6 281 031	10%
warmińsko-mazurskie	176 911	180 943	183 729	186 693	190 235	194 164	9,7%
powiat działdowski	12 588	12 666	12 063	12 224	12 347	12 457	-1,04%

jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Działdowo	2 875	2 887	2 911	2 965	3 007	3 027	5,2%
woda dostarczona gospodarstwom domowym w dm ³							
POLSKA	1 280 758,5	1 292 211,5	1 299 945,2	1 279 792,7	1 286 529,5	1 296 355,1	1,21%
warmińsko-mazurskie	45 912,8	45 735,9	46 194,0	45 749,1	45 250,2	45 971,8	0,12%
powiat działdowski	2 132,6	2 047,5	2 088,6	2 111,8	2 128,7	1 976,6	-7,3%
Działdowo	595,1	577,8	588,8	562,1	556,7	519,9	-12,6%
ludność korzystająca z sieci wodociągowej							
POLSKA	35 350 878	35 371 510	35 134 123	35 011 460	34 920 089	34 832 724	-1,4%
warmińsko-mazurskie	1 355 567	1 351 068	1 318 166	1 308 775	1 301 876	1 294 705	-4,4%
powiat działdowski	61 015	60 776	58 704	58 214	57 889	57 417	-5,8%
Działdowo	21 066	21 066	20 524	20 325	20 176	19 937	-5,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Oczyszczalnia ścieków działająca na terenie miasta przyjmuje i oczyszcza ścieki doprowadzone siecią kanalizacji sanitarnej oraz dowożone samochodami (pojazdami) asenizacyjnymi. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest Kanał Młyński stanowiący prawy dopływ rzeki Wkry. Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym na terenie miasta jest zwiększenie długości czynnej sieci kanalizacyjnej z 58,8 km w 2018 roku do 62,7 km w roku 2023. Na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się również liczba przyłączy kanalizacyjnych w budynkach mieszkalnych i zbiorowo zamieszkałych.

Tabela 48. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej w km							
POLSKA	160 671,4	165 098,8	169 629,7	173 484,8	177 613,7	181 521,6	20850,2
warmińsko-mazurskie	7 340,7	7 468,6	7 606,1	7 699,9	7 755,5	7 971,2	630,5
powiat działdowski	337,1	337,2	338,9	351,7	354,0	377,5	40,4
Działdowo	58,8	59,2	60,7	60,8	62,7	62,7	3,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania							
POLSKA	3 367 267	3 471 400	3 580 237	3 689 408	3 818 164	3 933 001	16,80%
warmińsko-mazurskie	105 317	108 737	111 244	113 533	116 082	119 723	13,68%
powiat działdowski	7 013	7 080	7 111	7 213	7 330	7 466	6,46%
Działdowo	2 520	2 576	2 603	2 659	2 686	2 708	7,46%
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej							
POLSKA	27 179 422	27 310 526	27 257 476	27 254 517	27 286 201	27 313 299	0,49%
warmińsko-mazurskie	1 062 696	1 061 879	1 041 886	1 036 799	1 033 454	1 030 816	-3,00%
powiat działdowski	43 305	43 197	41 824	41 548	41 515	41 275	-4,69%
Działdowo	20 590	20 602	20 076	19 889	19 747	19 516	-5,22%
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca							
POLSKA	33,3	33,7	34,0	33,7	34,0	34,4	3,30%
warmińsko-mazurskie	32,1	32,1	33,2	33,2	33,0	33,7	4,98%
powiat działdowski	32,5	31,4	33,1	33,8	34,3	32,0	-1,54%
Działdowo	27,9	27,2	28,3	27,3	27,2	25,6	-8,24%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W mieście obserwuje się wzrost odsetka ludności korzystającej z wodociągów (o 0,1% między rokiem 2018 a 2023) i kanalizacji (o 0,21% między rokiem 2018 a 2023).

Tabela 49. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	ROK		zmiana
					2022	2023	
wodociągi							
POLSKA	92,0	92,2	92,2	92,4	92,5	92,6	0,65%
warmińsko-mazurskie	94,9	95,0	95,1	95,2	95,3	95,3	0,42%
powiat działdowski	93,2	93,3	93,4	93,4	93,5	93,5	0,32%
Działdowo	99,0	99,0	99,0	99,0	99,1	99,1	0,10%
kanalizacja							
POLSKA	70,8	71,2	71,6	71,9	72,3	72,6	2,54%
warmińsko-mazurskie	74,4	74,6	75,2	75,4	75,6	75,9	2,02%
powiat działdowski	66,2	66,3	66,5	66,7	67,0	67,2	1,51%
Działdowo	96,8	96,8	96,9	96,9	97,0	97,0	0,21%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pomimo ciągłego rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej na spotkaniach konsultacyjnych podkreślano konieczność jej modernizacji jako kluczowego elementu działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i ochrony środowiska.

5.4. Gospodarka odpadami

Miasto Działdowo jest odpowiedzialne za zaplanowanie i organizację systemu odbioru i zbiórki odpadów na swoim terenie, stworzenie harmonogramu odbioru, lokalizacji miejsc punktów i miejsc odbioru odpadów, dostarcza mieszkańcom informacji o właściwym postępowaniu z odpadami. Wszystkie te zadania należą do zadań własnych gminy, więc odpowiednie zarządzanie tym procesem odgrywa znaczącą rolę w rozwoju miasta i w dużej mierze wpływa na wpływ odpadów na środowisko naturalne.

Miasto Działdowo jest członkiem Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”, który organizuje system gospodarki odpadami na terenie miasta. Na przestrzeni lat 2018-2023 zmalała masa wytworzonych komunalnych odpadów, o 451,96 ton. Wzrosła natomiast masa odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych i różnica wynosiła w analizowanym okresie 364,57 ton.

Tabela 50. Odpady komunalne wytworzone na terenie Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana
komunalne odpady wytworzone w ciągu roku (w tonach)	7 513,06	7 270,88	7 728,76	8 206,18	7 738,97	7 061,10	-451,96
z gospodarstw domowych	6 298,74	5 837,47	6 497,96	7 036,52	6 761,32	6 663,31	364,57
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	1 214,32	1 433,41	1 230,80	1 169,66	977,65	397,79	-816,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pozytywną tendencję odzwierciedla spadek masy zebranych odpadów zmieszanych na terenie miasta między rokiem 2018, a 2023 o 7,84%. Największy spadek odnotowano w przypadku podmiotów gospodarczych i instytucji - aż o 71,89%. Taki wynik odzwierciedla zwiększenie świadomości społecznej w zakresie potrzeby segregowania odpadów. Należy jednak zauważyć, że w przeliczeniu na 1 osobę,

mieszkańcy Działdowa w dalszym ciągu wytwarzają więcej odpadów zmieszanych niż wynosi średnia wartość dla województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu działdowskiego.

Tabela 51. Odpady zmieszane odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku (w tonach)	4 093,66	3 822,40	3 699,04	3 951,84	3 906,74	3 772,86	-7,84%
z gospodarstw domowych	2 963,35	3 025,37	3 086,72	3 379,39	3 289,72	3 455,13	16,60%
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	1 130,31	797,03	612,32	572,45	617,02	317,73	-71,89%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Działdowo ma stosunkowo dużą masę odpadów komunalnych wytworzonych na jednego mieszkańca w stosunku do województwa i powiatu działdowskiego. W roku 2023 w Działdowie takich odpadów na jednego mieszkańca przypadało 348 kg, a w powiecie działdowskim 324 i województwie warmińsko-mazurskim 309 kg.

Tabela 52. . Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	325	332	344	360	355	357
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	308	306	311	325	320	309
Powiat działdowski	-	276	286	312	310	324
Działdowo	-	342	372	398	378	348

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 53. Odpady zmieszane odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023 w przeliczeniu na 1 mieszkańca

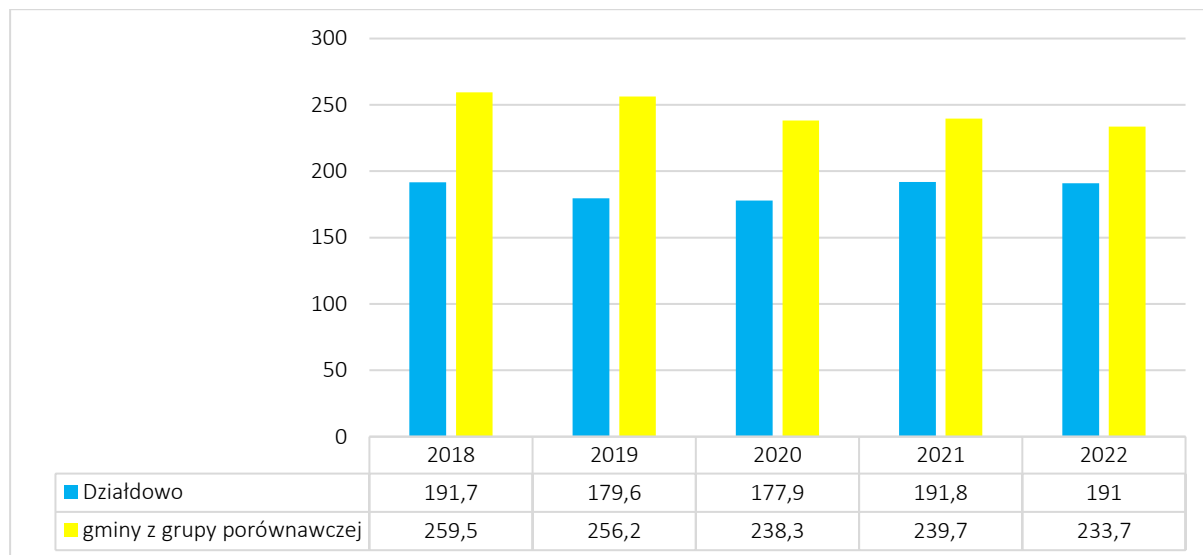
jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
ogółem na 1 mieszkańca							
POLSKA	231,1	228,6	213,3	216,7	213,1	211,7	-19,4
warmińsko-mazurskie	248,1	238,2	216	204,2	198,2	187,9	-60,2
powiat działdowski	128,9	127,4	131,7	142,9	151,1	150	21,1
Działdowo	191,7	179,6	177,9	191,8	191	186	-5,7
odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca							
POLSKA	185,6	185,4	175,1	176,2	174,9	173,9	-11,7
warmińsko-mazurskie	184	178,8	167,8	161,6	159,1	149,2	-34,8
powiat działdowski	88,8	94,8	101,7	115	123,9	125,1	36,3
Działdowo	138,8	142,2	148,4	164,1	160,9	170,4	31,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W odniesieniu do grupy porównawczej, w której na przestrzeni lat ilość odpadów zmieszanych na jednego mieszkańca systematycznie malała, w Działdowie od roku 2020 wzrosła z 177,9 kg do 191 kg w 2022 na 1 mieszkańca.

Wykres 55. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie gminy.monitorrozwoju.pl

Na przestrzeni lat 2018-2023 masa odpadów zebranych selektywnie w ciągu roku spadła w Działdowie o 3,8%. W roku 2023 masa odpadów zbieranych selektywnie na terenie Działdowa stanowiła ponad 46,6% ogółu zebranych odpadów komunalnych.

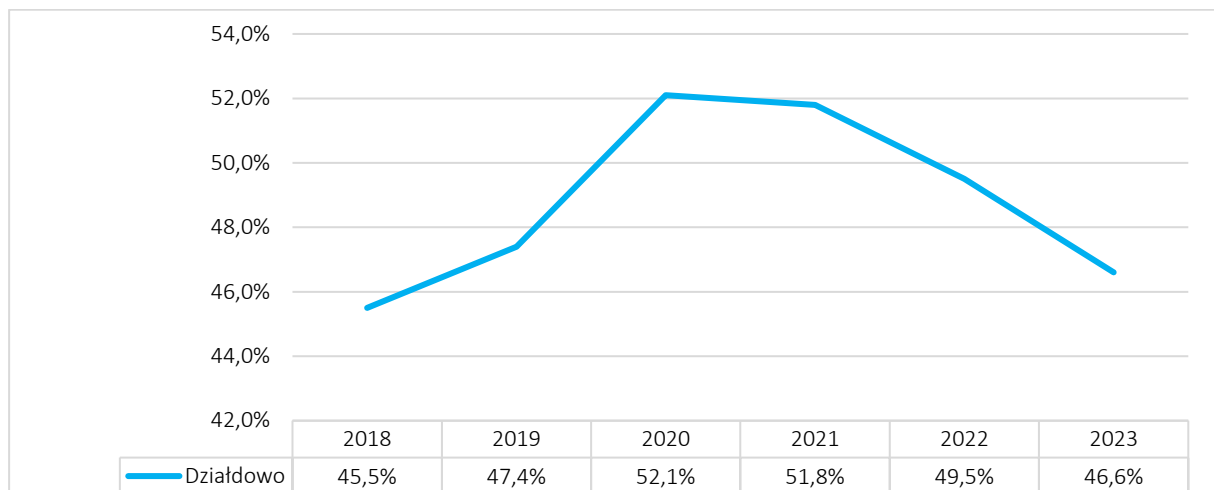
Tabela 54. Odpady zbierane selektywnie odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana
odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (w tonach)	3 419,40	3 448,48	4 029,72	4 254,34	3 832,23	3 288,24	-3,8%
z gospodarstw domowych	3 335,39	2 812,10	3 411,24	3 657,13	3 471,60	3 208,18	-3,8%
innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	84,01	636,38	618,48	597,21	360,63	80,06	-4,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tabela 55. Odsetek odpadów zbieranych selektywnie w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Między rokiem 2022 a 2023 odnotowano spadek odpadów zebranych selektywnie w kategorii papieru i tektury (- 61,38 ton), szkła (-53,98 tony), tworzyw sztucznych (-103,54 tony), zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych (-1,12 tony), odpadów biodegradowalnych (-21,34 ton).

Tabela 56. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w latach 2018-2023 z gospodarstw domowych w Gminie- Miasto Działdowo.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana
papier i tektura	238,56	217,94	307,17	356,62	349,32	287,94	-61,38
szkło	325,21	299,29	412,16	419,63	433,00	379,02	-53,98
tworzywa sztuczne	343,96	298,08	456,72	567,34	578,64	475,10	-103,54
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	10,64	4,83	10,54	6,02	3,74	2,62	-1,12
wielkogabarytowe	122,48	66,91	143,41	153,05	103,22	113,74	10,52
biodegradowalne	1 310,00	1 044,53	1 419,62	1 540,21	1 478,10	1 456,76	-21,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Miasta działa 1 punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), a publiczne kosze na śmieci są jedynie do zbiórki odpadów zmieszanych, co utrudnia mieszkańcom odpowiednie segregowanie śmieci. Obecnie brakuje ogólnodostępnych koszy do selektywnej zbiórki na ulicach, czy przy obiektach użyteczności publicznej. Śmieci są odbierane przy użyciu 1 spalinowego pojazdu, który powinien zostać zastąpiony bardziej proekologicznym pojazdem np. elektrycznym.

W projekcie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2023-2028 na podstawie analizy stanu gospodarki odpadami, zdiagnozowano następujące ogólne problemy: niewystarczające środki służące zapobieganiu powstawaniu odpadów, w związku z tym zbyt duża ilość wytwarzanych odpadów, w tym w szczególności odpadów opakowań, odpadów żywności i tekstyliów, zbyt duża ilość odpadów poddawanych składowaniu, zbyt mała ilość odpadów poddawanych przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi. W ramach celów szczegółowych przewidziano:

- minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów komunalnych,
- zmniejszenie o połowę ilości resztkowych (niepoddanych recyklingowi) odpadów komunalnych do 2030 r.
- objęcie wszystkich obiektów wytwarzania odpadów komunalnych systemem odbioru
- zapewnienie wszystkim wytwórcom możliwości selektywnego zbierania odpadów „u źródła”, w tym w szczególności odpadów niebezpiecznych i odpadów tekstyliów (od 2025 r.);

- zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie w całym strumieniu zbieranych odpadów – do 65% w 2028 r. i 75% w 2034;
- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu;
- zwiększenie recyklingu organicznego przez kompostowanie bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców;
- zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia;

Miasto powinno podejmować działania zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz uszczelnić system odbioru odpadów. Obecnie, zwłaszcza wśród mieszkańców budynków wielorodzinnych, ze względu na anonimowość mieszkańców wyrzucających śmieci odpowiedzialność zostaje rozmyta. Aby obniżyć koszty odbioru śmieci mieszkańcy deklarują selektywną zbiórkę, ale w rzeczywistości oddawane odpady są zmieszane. W 2025 roku unijne miasta muszą osiągnąć próg 55% recyklingu odpadów komunalnych, zgodnie z wymaganiami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851. Oznacza to, że co najmniej 55% masy wytworzonych odpadów komunalnych powinno być przygotowane do ponownego użycia i recyklingu. W kolejnych latach cele te będą rosły do poziomu 60% do 2030 roku i 65% do 2035 roku. Wymóg ten dotyczy m.in. selektywnej zbiórki papieru, metalu, szkła, plastiku, bioodpadów oraz innych kategorii odpadów, takich jak tekstylia. W tym momencie Miasto nie osiąga wymaganych norm.

W trakcie badań ankietowych z mieszkańcami poproszono ich o ocenę czystości w mieście jako czynnika wpływającego na jakość ich życia. Wśród respondentów 67% oceniło ten aspekt pozytywnie, a 12% negatywnie.

Tabela 57. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście

	1 - bardzo źle	2	3	4	5 - bardzo dobrze	NEGATYWNE	POZYTYWNE
Czystość w mieście	3%	9%	21%	42%	25%	12%	67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo

Interwencja w zakresie poprawy jakości środowiska poprzez należyte zarządzanie odpadami wpisuje się w zakres celu strategicznego 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu, celu operacyjnego 6.4 Ochrona bioróżnorodności.

5.5. Gazownictwo, ciepłownictwo i energetyka

Mieszkańcy oraz podmioty prowadzące w mieście działalność gospodarczą posiadają dobry dostęp do gazu sieciowego. W roku 2023 odsetek mieszkańców korzystających z instalacji gazowej wynosił 89,1%, a więc zdecydowanie więcej niż w powiecie działdowskim, województwie warmińsko-mazurskim oraz kraju. Należy pamiętać, że wraz z rozwojem rynku odnawialnych źródeł energii, coraz więcej osób świadomie rezygnuje z ogrzewania domów gazem, stawiając na nowoczesne rozwiązania oparte na prądzie (pompy ciepła, fotowoltaika). Przy rosnących cenach za energię należy intensywnie dywersyfikować źródła ciepła. Zwiększać świadomość wśród mieszkańców kampaniami informacyjnymi i poszukiwać zewnętrznych źródeł dofinansowania wymiany i modernizacji źródeł ciepła.

Tabela 58. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	zmiana
POLSKA	52,3	52,9	54,8	55,6	55,9	56,3	4
Warmińsko-mazurskie	43,1	42,6	43,3	43,6	43,3	43,6	0,5
powiat działdowski	47,7	46,3	49,3	49,5	49,7	50,9	3,2
Działdowo	93,8	88,7	90	89,7	88,2	89,1	-4,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według ostatnich dostępnych danych z sieci gazowej, jako źródła ogrzewania, korzystało ponad 7 tys. gospodarstw domowych, co w porównaniu do roku 2018 oznaczało wzrost rzędu 0,22%. Tym samym wzrosło zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe z 42,7 tys. MWh do 47,2 tys. MWh. Odnotowano przy tym wzrost liczby czynnych przyłączy sieci gazowej do budynków na poziomie 16,2%. Rosnąca liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem może być wyrazem dążenia mieszkańców do wdrażania bardziej ekologicznych źródeł ogrzewania redukujących liczbę źródeł niskiej emisji, poprawy jakości środowiska naturalnego, wygody.

Tabela 59. Charakterystyka sieci gazowej w Gminie Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK						zmiana
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
długość czynnej sieci ogółem w m	99569	100886	101426	104512	107412	109368	+9799
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	2968	3023	3109	3248	3329	3451	+16.27%
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe)	7259	6954	7203	7226	7196	7275	+0.22%
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem	2639	2470	2648	2683	3345	3321	+25.84
zużycie gazu przez gospodarstwa domowe w MWh	42730,2	45549,2	48935,2	50224,3	48688	47251,7	+4521,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	19958	18860	18653	18414	17971	17937	-10.12%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W zakresie rozwoju sieci ciepłej długość sieci ciepłej między rokiem 2018, a 2023 wzrosła o 2,4 km.

Tabela 60. Sieć ciepła w Mieście Działdowo w latach 2018-2023 w km.

Sieć ciepła	Rok					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej	7,7	7,8	8,3	9,4	9,8	10,1
długość przyłączy do budynków	4,9	5,0	5,0	3,5	3,6	3,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina-Miasto Działdowo zaopatrywana jest w ciepło sieciowe przez Przedsiębiorstwo Ciepłownicze Sp. z o.o. z siedzibą w Działdowie, ul. Marii Zientary- Malewskiej 1b. Ciepło na terenie miasta dostarczane jest przede wszystkim z 3 kotłowni mieszczących się na ul. Nidzickiej 19, na ul. Polnej 16 i na ul.

Męczenników 5. Do miejskiej sieci ciepłowniczej podłączeni są odbiorcy, których podzielić można na 3 grupy: budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne, budownictwo użyteczności publicznej oraz handel.

W ostatnich latach w Działdowie zrealizowano budowę nowej ciepłowni w ramach programu **“Modernizacja systemu ciepłowniczego w Działdowie, w celu podniesienia jego sprawności oraz efektywności energetycznej, przy wykorzystaniu energii z OZE – odnawialnych źródeł energii”**. Inwestycja zapewnienia ciepła mieszkańcom i jest proekologiczna. Ciepło dostarcza nowy kocioł na biomasę. W mieście prowadzone są również ciągłe prace modernizujące sieć ciepłowniczą, zwiększające liczbę budynków z przyłączem. Również w badaniach ankietowych mieszkańcy uznali inwestycje w sieć ciepłowniczą za potrzebne, taką potrzebę wyraziło 75% ankietowanych.

Tabela 61. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta

	Bardzo potrzebne	Raczej potrzebne	Raczej niepotrzebne	Zupełnie niepotrzebne	Nie mam zdania	POTRZEBNE	NIEPOTRZEBNE
rozwój sieci ciepłowniczej w celu zmniejszenia emisji CO ₂	40%	35%	13%	5%	7%	75%	18%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo.

Interwencja w ramach rozwoju sieci ciepłowniczej został również zaplanowana w Strategii Rozwoju Miasta w celu strategicznym 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu, celu operacyjnym 6.2 Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej.

Do niedawna w mieście obowiązywał Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy- Miasto Działdowo, który został przyjęty uchwałą Nr XVI/140/16 Rady Gminy- Miasto Działdowo z dnia 11 lutego 2016 r. Jednak w roku 2023 odstąpiono od aktualizacji planu, który zostanie zastąpiony Miejskim Planem Adaptacji do zmian klimatu dla Gminy-Miasto Działdowo.

5.6. Transport i komunikacja

Sieć drogowa na terenie Działdowa jest dobrze rozwinięta z uwagi na przebieg istotnych szlaków komunikacyjnych, a także dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. W mieście krzyżują się trzy drogi wojewódzkie nr: 542 Rychnowo-Działdowo, 544 Brodnica-Lidzbark-Działdowo-Mława-Przasnysz-Krasnosielc-Ostrołęka i 545 Działdowo-Nidzica-Jedwabno. Drogi powiatowe: 1363 N- ul. Księżodworska 1587 N- ul. Leśna.

Według ostatnich danych GUS (rok 2023; dotyczy dróg publicznych gminnych), na terenie Działdowa znajdowało się 59,4 km dróg o nawierzchni twardej, 59,9 km dróg o nawierzchni twardej ulepszonej, oraz 11,6 km dróg o nawierzchni gruntowej.

W zakresie rozwoju sieci drogowej i poprawy dostępności komunikacyjnej miasto planuje rozbudowę ulicy Północnej, przebudowę ulicy Józefa Hallera, E. Orzeszkowej, drogi dojazdowej do budynku przy ulicy Leśnej oraz modernizację infrastruktury oświetleniowej w Działdowie, która ma poprawić bezpieczeństwo na drogach i ciągach pieszych.

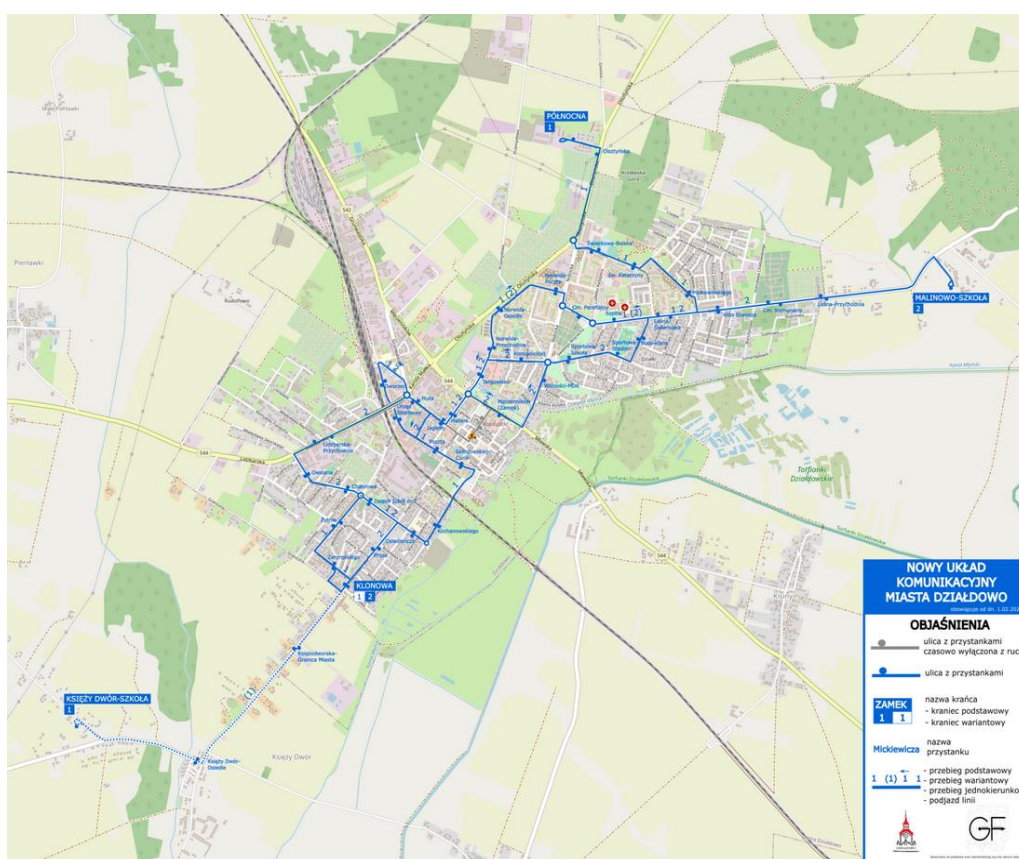

Na terenie Działdowa od 2018 roku działa komunikacja miejska. Miasto Działdowo na mocy porozumienia z Gminą Działdowo rozpoczęła świadczenie usługi publicznego transportu zbiorowego również na terenach gminy wiejskiej (Księży Dwór i Malinowo). W ramach komunikacji zostały uruchomione 4 linie autobusowe:

- linia nr 1 łączy dworzec oraz centrum z wschodnią częścią Gminy- Miasto,
- linia nr 2 łączy dworzec z pobliską miejscowością Malinowo,
- linie nr 3 i 4 łączą dworzec z miejscowością Księży Dwór, czyli zachodnią część Gminy- Miasto.

Obecnie 4 linie zostały przekształcone w dwie linie autobusowe tak by optymalnie dopasować rozkłady jazdy do potrzeb mieszkańców. Komunikacja jest w pełni bezpłatna dla wszystkich mieszkańców miasta.

Rysunek 3. Układ komunikacyjny na terenie Gminy – Miasto Działdowo

Źródło: https://www.dzialdowo.pl/wp-content/uploads/2024/01/dzialdowo_schemat.png

Od 1 lutego 2024 roku publiczny transport zbiorowy wykonywany jest za pomocą 4 autobusów elektrycznych zakupionych ze środków RPO WiM na lata 2014-2020 w ramach projektu „Rozwój niskoemisyjnej komunikacji miejskiej w Działdowie”. Od momentu uruchomienia zmodernizowanej komunikacji w roku 2024 do końca 2024 z transportu autobusowego skorzystało ponad 286 000 osób, co przerosło oczekiwania władz, ponieważ przy jej modernizacji założono, iż rocznie obsłuży ona 50 000 pasażerów. Mieszkańcy zgłaszają władzom miasta, że tabor jest za mały.

Komunikacja publiczna to ważny element o ogromnym wpływie na zrównoważony rozwój miasta. Wykorzystywane przeważnie w transporcie indywidualnym paliwa powodują wzrost emisji CO₂,

zanieczyszczenie powietrza i hałas. Zmniejszenie zanieczyszczeń spowodowanych przez emisje pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym stanowi istotny cel każdego miasta

Ponieważ komunikacja zbiorowa jest wydajna ekonomicznie i ekologicznie, a transport pasażera autobusem wymaga zdecydowanie mniej paliwa niż w przypadku transportu samochodem osobowym należy kontynuować jej rozwój tak, by zdecydowanie obniżyć emisję dwutlenku węgla i innych szkodliwych substancji w Gminie - Miasto. Transportu publicznego jest alternatywą dla komunikacji indywidualnej, a dla obszarów dotychczas pozbawianych komunikacji publicznej jest jedynym środkiem transportowym dla ich mieszkańców. Oznacza to, że powinien on być m.in.: szybki, niezawodny, gwarantujący połączenia door to door, bezpieczny, zapewniający niskie koszty przejazdu, komfortowy i dostępny dla osób ze specjalnymi potrzebami i niepełnosprawnościami. Gwarancją wysokiej jakości transportu publicznego są cykliczne inwestycje pozwalające na wysoki poziom utrzymania i eksploatacji taboru oraz infrastruktury.

Rysunek 4. Schemat przebiegu linii komunikacji miejskiej w Gminie – Miasto Działdowo

Źródło: <https://www.dzialdowo.pl>, dostęp 30.10.2024

Stan transportu miejskiego w Działdowie został bardzo pozytywnie oceniony przez mieszkańców miasta w badaniu ankietowym. Możliwość podróżowania transportem publicznym w obrębie miasta została przez mieszkańców najwyżej oceniana spośród wszystkich aspektów związanych z mieszkaniem w Działdowie i przy skali ocen gdzie 1 – oznaczało bardzo źle oceniam, a 5 – bardzo dobrze oceniam, aspekt ten uzyskał średnią ocen 4,08

Na układ komunikacyjny Działdowa składa się również sieć ścieżek rowerowych. W okresie od 19 do 26 stycznia 2022 roku na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030 przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców Działdowa dotyczące komunikacji rowerowej na terenie miasta. Rower jako wybierany środek transportu uplasował się na pozycji drugiej. Na pytanie „Czy korzysta Pan/Pani z komunikacji rowerowej?” - 80% ankietowanych zaznaczyło TAK, zaś w zakresie celu korzystania z roweru, 46% ankietowanych wskazało rekreację, 19% dojazd do pracy, 13% dojazd do miejsc publicznych, w tym instytucji, 11% zakupy. Osoby, które wzięły udział w badaniu najczęściej korzystają z komunikacji rowerowej w sezonie wiosenno-letnim (76%). Jednak aż 22% jeździ rowerem cały rok.⁵ Rozbudowa sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych wydaje się więc kierunkiem, w którym powinno podążać miasto, zwłaszcza, że mieszkańcy dostrzegają pozytywny wpływ korzystania z tego środka transportu w kontekście zwiększenia kondycji fizycznej, pozytywnego wpływu na zdrowie oraz oszczędności w gospodarstwach domowych.

Miasto w porównaniu do powiatu i województwa bardzo dobrze wypada pod względem wskaźnika długości dróg dla rowerów na 100 km², a jego wartość wzrosła między rokiem 2018 a 2023 aż o 34,88 km.

Tabela 62. Drogi dla rowerów – wskaźniki, lata 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
drogi dla rowerów na 100 km ²						
warmińsko-mazurskie	2,29	2,62	2,8	3,08	3,32	3,65
Powiat działdowski	1,87	2,01	2,65	3,09	3,31	3,57
Działdowo	77,59	77,59	82,82	95,9	95,9	112,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Długość dróg rowerowych w mieście wynosiła w 2023 roku 12,9 km, z czego najdłuższe ścieżki należały do Działdowa- 6,8 km.

Tabela 63. Długość dróg rowerowych w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023

jednostka terytorialna	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Długość dróg dla rowerów ogółem	8,9	8,9	9,5	11,0	11,0	12,9
Długość dróg dla rowerów na drogach gminy	4,7	4,7	4,7	5,0	5,0	6,8
Długość dróg dla rowerów na drogach powiatowych	1,5	1,5	1,5	2,7	2,7	2,8
Długość dróg dla rowerów na drogach wojewódzkich	2,7	2,7	3,3	3,3	3,3	3,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ramach działań strategicznych i poprawy układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo miasto planuje stworzenie studium rozwoju sieci ścieżek rowerowych na terenie Działdowa (z uwzględnieniem różnych grup użytkowników), przebudowę, modernizację i rozwój energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego (obecnie w mieście ponad 500 latarni oświetlanych jest kosztogennymi lampami sodowymi, a nie lampami LED), modernizację, przebudowę i rozbudowę

⁵ Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

sieci drogowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Na przełomie 2022 i 2023 r. we współpracy Powiatu Działdowskiego, Gminy Działdowo, Gminy Miasto Działdowo i Nadleśnictwa Lidzbark opracowano przebieg 4 tras rowerowych wokół Działdowa. Trasy te łączą się ze sobą.

Dalszy rozwój sieci ścieżek na terenie miasta pozwoli stworzyć spójną sieć ścieżek jako alternatywnego sposobu komunikacji.

W badaniu ankietowym z mieszkańcami stan sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych został oceniony na skali ocen 1-5 na 3,59 widać więc, że mieszkańcy dostrzegają w tym aspekcie pole do poprawy. Potrzebę rozwoju komunikacji miejskiej, zwiększenie dostępności i częstotliwości kursów wskazywali również uczestnicy spotkań konsultacyjnych.

W trakcie spotkań konsultacyjnych wielu seniorów zwróciło uwagę na trudności z poruszaniem się po mieście, szczególnie w kontekście niedostatecznie przystosowanych przystanków.

5.7. Obszar rewitalizacji

Przez rewitalizację należy rozumieć kompleksowy proces wyprowadzania danego obszaru ze stanu kryzysowego i zdegradowania poprzez kompleksowe działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej i działania integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

W ramach prac delimitacyjnych na obszarze Działdowa wyodrębniono 6 obszarów, których granice definiuje układ przestrzenno-funkcjonalny miasta oraz rozwój historyczny. Obszary zostały wyodrębnione w dużej mierze w oparciu o pełnione przez nie funkcje.

Zarówno proces planowania jak i realizacji szerokorozumianych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie- Miasto Działdowo opiera się o strategiczny w tym zakresie dokument, czyli Gminny Program Rewitalizacji Gminy- Miasto Działdowo do roku 2030, opracowany w oparciu o szczegółowe wytyczne Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, stanowiący wyznacznik strategicznych celów oraz kierunków działań.

W przypadku Działdowa jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska społeczne, wskazano obszar 3, który ma powierzchnię 227,51 ha, co stanowi 19,8% całej powierzchni Gminy-Miasto Działdowo, a liczba ludności zamieszkującej go to 4 577 osób, co stanowi 22,2% liczby ludności miasta Działdowo. Ponieważ wyznaczony obszar spełnia ustawowe kryteria odnośnie obszaru rewitalizacji to obszar zdegradowany jest tożsamy z obszarem rewitalizacji.

Rysunek 5. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Miasto Działdowo.

Źródło: Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030

Skupiają się tu liczne funkcje związane z występowaniem poszczególnych instytucji gminnych i powiatowych. Ponadto jest to obszar zagęszczenia punktów handlowo-usługowych. Ponieważ na obszarze tym występuje zabytkowa zabudowa jest on miejscem atrakcyjnym dla turystów. Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na obszarze występują liczne zjawiska kryzysowe, które pozostawione bez interwencji, mogą przenosić się na pozostałe części miasta, a także wpływać na spowolnienie jego rozwoju. Do głównych problemów społecznych na obszarze rewitalizacji zalicza się starzenie się społeczności lokalnej w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, wysoką liczbę osób bezrobotnych i wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. Pochodną zjawiska bezrobocia jest wysoka liczba klientów pomocy społecznej i tym samym wysoka liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej. Ponadto, na obszarze występuje niski poziom bezpieczeństwa publicznego, w tym drogowego, dochodzi także do aktów przemocy oraz sporadycznie do nadużywania alkoholu.

Program Rewitalizacji Działdowa zawiera trzy cele wpisujące się w również w założenia Strategii Rozwoju Miasta i są to:

1. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji.
2. Odnowa infrastrukturalna zdegradowanych obiektów i przestrzeni w celu wzmocnienia ich funkcji społecznych.
3. Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców.

5.8. Strefy funkcjonalne w mieście

Działdowo podzielone zostało na pięć jednostek struktury przestrzennej:

- **Jednostka A** - obejmująca obszar Starego Miasta z najbliższym otoczeniem, zawarta pomiędzy linią kolejową, ul. Karola Małłka, ul. Męczenników oraz rzeką Działdówką,
- **Jednostka B** - obejmująca obszar osiedli Nidzicka, Nidzicka- Wschód, Ogródki oraz Leśna II, III i IV, zawarte pomiędzy ulicami Olsztyńską oraz Męczenników i Mławską,
- **Jednostka C** - obejmująca obszar osiedli Księżodworska, Polna oraz Lidzbarska, położona w kierunku południowo-zachodnim od linii kolejowej Warszawa-Gdańsk,
- **Jednostka D** - obejmująca tereny przemysłowo-składowe wzdłuż ul. Grunwaldzkiej, położone pomiędzy ul. Karola Małłka, terenami kolejowymi oraz Kanałem Młyńskim (od strony północno-wschodniej),
- **Jednostka E** - obejmująca tereny najmniej zainwestowane w północnej części miasta, pomiędzy ul. Olsztyńską, a linią kolejową w kierunku Olsztyna.

W Strategii Rozwoju Miasta poczyniono założenia zmierzające do lepszego zintegrowania przestrzeni miejskich. System komunikacji pieszej i rowerowej powinien być powiązany z systemem zieleni miejskiej i przestrzeni publicznych. Zieleń miejska ma tworzyć zintegrowany system przestrzenny i funkcjonalny, połączony z terenami cennymi przyrodniczymi położonymi poza granicami miasta, a miasto ma podejmować działania zmierzające do ochrony przyrody i zachowania bioróżnorodności.

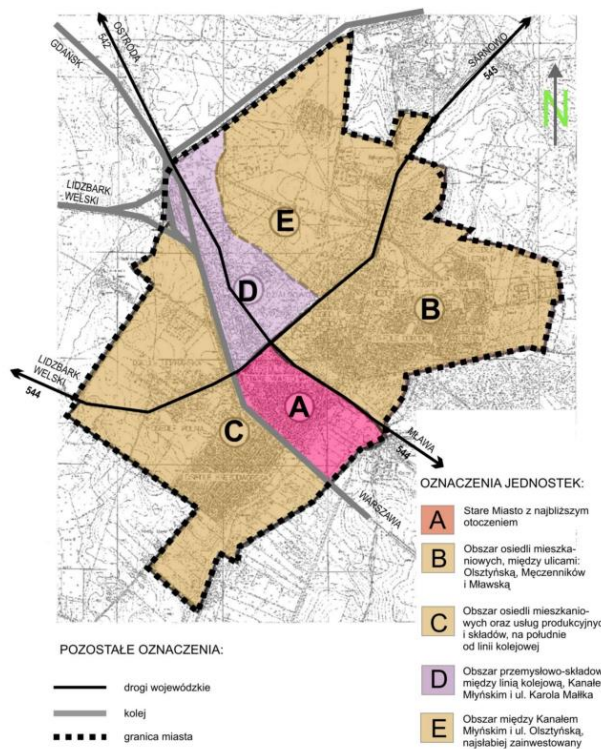
Należy zwiększać ilość ogólnodostępnych przestrzeni publicznych w mieście, kreowanych jako miejsca przyjazne mieszkańcom, przy zastosowaniu materiałów o wysokich standardach i małej architektury dostosowanej do otoczenia oraz ze szczególnym uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, przez co rozumie się zapewnienie dostępności przestrzeni publicznych osobom ze szczególnymi potrzebami.

Tereny położone w granicach jednostek struktury przestrzennej A, D oraz w południowo-zachodnią część jednostki B, na mocy Uchwały Nr XXXV/328/21 Rady Miasta Działdowo z dnia 25 listopada 2021r. zostały wyznaczone jako obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Są to tereny jednocześnie problemowe i kluczowe dla rozwoju miasta. Rewitalizacja tych obszarów wymagać będzie zintensyfikowania działań polegających między innymi na poprawie jakości powietrza, ochronie przed hałasem, dbałości o zabytki, termomodernizacji obiektów publicznych oraz ich dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Rysunek 6. Jednostki struktury przestrzennej w Gminie Miasto Dziadkowo

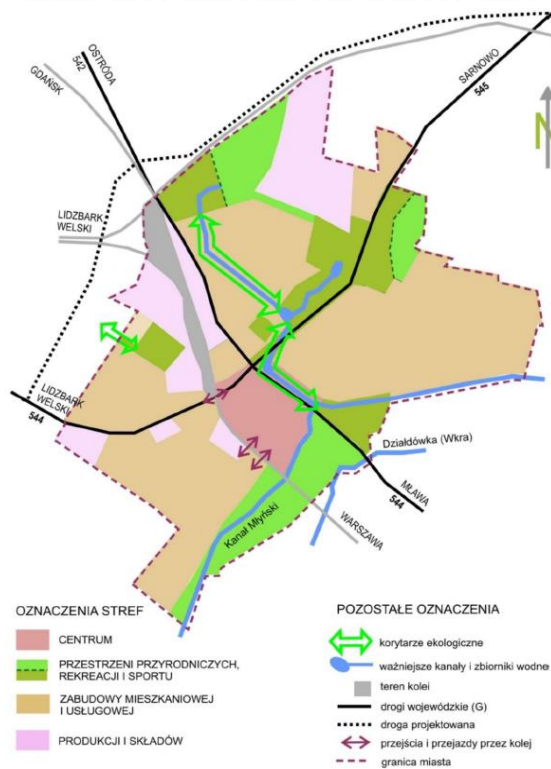
JEDNOSTKI STRUKTURY PRZESTRZENNEJ DZIAŁDOWO – MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – MAPA NR 1

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Dziadkowo do roku 2030

Rysunek 7. Strefy funkcjonalno-przestrzenne

STREFY FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE DZIAŁDOWO – MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ – MAPA NR 2

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Dziadkowo do roku 2030

Strefa centrum

W strefie centrum zlokalizowana jest większość zabytków Dziadkowa, a samo miasto posiada ciekawą historię. Utrzymanie zabytków i ich otoczenia w odpowiednim stanie pozwoli podkreślić tożsamość miejsca i poprawić estetykę przestrzeni publicznych. Ponadto, odpowiednio zadbane i wyeksponowane zabytki, pomogą w promocji miasta jako ośrodka turystyki kulturowej. Lokalizacja centrum sprawia, że przecinają się tu korytarze ekologiczne oraz cieki wodne łączące duże kompleksy zieleni, położone w różnych częściach miasta. Priorytetem jest ich zagospodarowanie jako zieleni urządzonej, z uwzględnieniem wód powierzchniowych, w tym stawów. Ma to ogromne znaczenie dla funkcjonowania całego systemu zieleni w mieście, jak również dla podniesienia estetyki przestrzeni publicznych. Ponadto część strefy położona na wschód od Kanału Młyńskiego stanowi fragment otwartych przestrzeni przyrodniczych, częściowo zagrożonych powodzią. Należy ją wyłączyć z zabudowy i zagospodarować jako zielen, na potrzeby mieszkańców.

Strefa przestrzeni przyrodniczych, rekreacji i sportu

Dbałość o przestrzenie przyrodnicze, w tym ochronę wartościowych kompleksów zieleni naturalnej, terenów zieleni krajobrazowej, zespołów leśnych i systemu wód powierzchniowych, ze względu na

wiodącą rolę, jaką odgrywają w podnoszeniu jakości życia mieszkańców, powinny być dla miasta zadaniem priorytetowym.

Najcenniejsze pod względem przyrodniczym są tereny nad rzeką Działdówką, w części położonej poza granicami miasta, stanowiące Obszar Natura 2000 „Dolina Wkry i Mławki”, zaliczany do Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO), a także użytek ekologiczny Ptasie Bagno, będący kontynuacją położonego przy granicy miasta użytku ekologiczny Torfianki Działdowskie.

W zmianie Studium z 2016 r. pojawiły się elementy mające na celu poprawę standardów zieleni miejskiej oraz zwiększenia oferty obiektów rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców. Ustalono trzy nowe obszary ogólnodostępnych terenów zieleni, rekreacji i sportu, w ramach miejskiego systemu przestrzeni publicznych. Pojawiły się potencjalne nowe możliwości budowy kubaturowych obiektów sportowych, terenów zieleni urządzonej ze sportowymi obiektami terenowymi czy ciągów pieszo-rowerowych. Obszary te wpisują się w ustaloną strefę przestrzeni przyrodniczych, rekreacji i sportu.

Strefa zabudowy mieszkaniowej i usługowej

Obecne tereny miasta są wystarczające dla zapewnienia rozwoju przestrzennego zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej. Maksymalne zapotrzebowanie na tereny pod zabudowę mieszkaniową w skali całego miasta jest zdecydowanie mniejsze, niż wskaźnik maksymalnej chłonności terenów.

Strefa produkcji i składów

Główne funkcje występujące w tej strefie to przemysł, składy, bazy transportowe i budowlane, usługi produkcyjne i hurtowe, a także zabudowa jednorodzinna z obiektami działalności gospodarczej. W tej strefie powinny zostać zlokalizowane inwestycje konfliktowe w stosunku do zabudowy mieszkaniowej – jak np. stacji przetłokowej odpadów. Strefa produkcji i składów skupia funkcje kluczowe dla rozwoju gospodarczego miasta. Tereny objęte strefą są szczególnie ważne dla Działdowa, które konsekwentnie promuje się jako ośrodek nieuciążliwych form produkcji i składów, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw. Atrakcyjność inwestycyjną, wynikającą z korzystnego położenia komunikacyjnego czy wsparcia Specjalnej Strefy Ekonomicznej należy rozwijać, zapewniając podaż terenów inwestycyjnych pod rozwój usług produkcyjnych i hurtowych. Strefa produkcji i składów rozmieszczona jest w jednostkach C, D i E. Największe rezerwy terenów inwestycyjnych zlokalizowane są w jednostce E.

5.9. Najważniejsze wnioski dotyczące sfery przestrzennej

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa Gminę- Miasto Działdowo zakwalifikowano jako ośrodek ponadlokalny I rzędu – miasto powiatowe o zdolnościach rozwojowych – obsługujące potrzeby ponadlokalne i lokalne, wpływające na procesy rozwojowe w skali województwa lub jego części.

W zakresie przestrzeni w Działdowie zdiagnozowano takie problemy jak:

- zagęszczenie zabytkowej zabudowy,
- niską funkcjonalność przestrzeni publicznych,
- wysoki poziom degradacji infrastruktury technicznej,
- brak dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji społecznej związanych ze sportem i rekreacją,

- wysoką liczbę budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób o szczególnych potrzebach.

Mieszkańcy odczuwają dużą potrzebę przebywania w estetycznej, dobrze urządzonej, zaspokajającej ich potrzeby zielonej przestrzeni.

Poprawa jakości przestrzeni została przewidziana w ramach działań w **Celu strategicznym 3**. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu w **Kierunku działania 5**. Nowoczesna infrastruktura publiczna, **Celu operacyjnym 5.2** Rewitalizacja przestrzeni publicznych.

W zakresie gospodarki odpadami w analizowanym okresie zmalała masa wytworzonych komunalnych odpadów, spadła masa wytwarzanych zmieszanych odpadów jednak w przeliczeniu na 1 osobę, mieszkańcy Działdowa w dalszym ciągu wytwarzają więcej odpadów zmieszanych niż wynosi średnia wartość dla województwa warmińsko-mazurskiego i powiatu działdowskiego. W przestrzeni publicznej i przy instytucjach użyteczności publicznej nie ma infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów.

Miasto inwestuje w rozwój i modernizację sieci ciepłowniczej. W 2021 roku uruchomiono energooszczędny kocioł zasilany biomasą. Działania zmierzające do pokrycia obszaru miasta siecią ciepłowniczą zostały zaprojektowane w Strategii Rozwoju Gminy-Miasta w **Celu strategicznym 3**. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu w **Kierunku działań 6**. Ochrona środowiska naturalnego i **Celu operacyjnym 6.2** Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej.

Miasto boryka się z sezonowymi zanieczyszczeniami powietrza wywołanymi głównie niską emisją zanieczyszczeń z pieców i hałasem wywoływanym głównie przez ruch samochodowy. W **Celu strategicznym 3**. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu w **Kierunku działania 6**. Ochrona środowiska naturalnego i **Celu operacyjnym 6.1** Ograniczenie niskiej emisji w Strategii Rozwoju Gminy-Miasta przewidziano działania poprawiające efektywność energetyczną, np.

- poprzez wymianę i modernizację oświetlenia ulicznego i oświetlenia w budynkach należących do Miasta na oświetlenie energooszczędne;
- inteligentne sterowanie systemem oświetlenia,
- realizację programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki.

Sieć drogowa na terenie Działdowa jest dobrze rozwinięta z uwagi na przebieg istotnych szlaków komunikacyjnych, a także dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Stan dróg jest zadowalający i zdecydowana większość stanowią drogi utwardzone.

Miasto rozwija komunikację miejską, która swoim zasięgiem obejmuje również Gminę Działdowo, co wymaga dodatkowych nakładów na tabor niskoemisyjny, zwiększania liczby połączeń oraz wyposażenia miasta w pojazdy do przewozu osób z niepełnosprawnościami.

Pomimo systematycznego rozbudowywania sieci dróg rowerowych, mieszkańcy w dalszym ciągu uważają, że te zasoby są niewystarczające i wyrażają swoje potrzeby w tym zakresie.

Powyższe problemy zostały zaadresowane w Strategii Rozwoju Gminy- Miasta Działdowo w **Celu strategicznym 3**. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu, w **Kierunku działań 5**. Nowoczesna infrastruktura publiczna, **Celu operacyjnym 5.1** Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo . Rozbudowa ścieżek

rowerowych jest również jednym z założeń współpracy gmin w Stowarzyszeniu Cittaslow, którego Działdowo jest członkiem.

Działdowo ma bogate zasoby przyrodnicze: liczne ciek wodne (rzekę Działdówkę, Kanał Młyński z ciekami dopływającymi, stawy), lasy, dużo otwartych terenów zielonych, w tym łąk i terenów podmokłych. Na jego terenie występują pomniki przyrody ożywionej, w tym aleje drzew. Środowisko miasta jest oceniane jako cenne i czyste. Stanowi ono o dużej atrakcyjności zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Miasto posiada wiele terenów zielonych, ale problemem jest ich pofragmentowanie przez co nie tworzą spójnego systemu ogólnodostępnych przestrzeni publicznych wysokiej jakości, często są również słabo wypielęgnowane. Skwery, parki, zieleń przydrożna, wymagają pielęgnacji, na co wskazują również dokumenty planistyczne i strategiczne w mieście. Interwencję w tym zakresie przewidziano w **Celu strategicznym 3**. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu, w **Kierunku działania 6**. Ochrona środowiska naturalnego i **Celu operacyjnym 6.4** Ochrona bioróżnorodności.

Miasto inwestuje w rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprawiając jakość życia mieszkańców. W okresie 2018-2023 liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w mieście wzrosły o 5,2%, zwiększyła się również liczba przyłączy kanalizacyjnych w budynkach mieszkalnych i zbiorowo zamieszkałych.

6. Analiza uwarunkowań zewnętrznych

Sytuację Gminy-Miasto Działdowo należy analizować w kontekście uwarunkowań zewnętrznych, jego położenia w układzie międzynarodowym, krajowym, województwa warmińsko-mazurskiego oraz powiązań subregionalnych i lokalnych. Uwarunkowania należy rozpatrywać zarówno w kontekście szans jak i zagrożeń dla realizacji polityki rozwoju Gminy – Miasto Działdowo.

Postępujące procesy integracyjne w Unii Europejskiej w wymiarze społecznym, przestrzennym i gospodarczym ciągle przyczyniają się do szeregu pozytywnych zmian jak modernizacja infrastruktury, podnoszenie jakości kształcenia i podnoszenia kompetencji kadr. Współprace partnerskie i sposób wykorzystania transferowanych do miasta znacznych środków finansowych wpływają bez wątpienia na tempo rozwoju Działdowa.

W zakresie powiązań funkcjonalno-przestrzennych Gminy - Miasto Działdowo szczególnie ważne są związki z terenami bezpośrednio otaczającymi, przy czym związki te należy rozpatrywać w następujących aspektach: powiązań funkcjonalno-gospodarczych, związków wynikających z warunków naturalnych, zasięgu i skali powiązań komunikacyjnych, powiązań infrastrukturalnych, powiązań kulturowych.

Aby zapobiec niekorzystnym trendom demograficznym i zapewnić spójność wewnętrzną w regionie miasto Działdowo w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Warmińsko-Mazurskie 2030” zakwalifikowano jako obszar strategicznej interwencji. Obszar strategicznej interwencji (OSI) to obszar, wymagający szczególnego wsparcia i interwencji, ze względu na jego potrzeby, pełnione funkcje i problemy z którymi się boryka. Działdowo zakwalifikowano do:

- **OSI Gminy - Miasto CITTASLOW** w ramach, którego oczekuje się stworzenia warunków do włączenia społecznego, rozwinięcia kompetencji kluczowych i podnoszenia kwalifikacji mieszkańców, rozwijania nowoczesnych, kompleksowych usług w obszarze srebrnej gospodarki,

rozwoju terenów inwestycyjnych, zwiększenia udziału OZE w bilansie energetycznym, rozwijania e-administracji;

- **OSI Gminy- Miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze** w ramach, którego oczkuje się profesjonalizacji zarządzania w urzędzie i rozwijania e-administracji, wzmocnienia przedsiębiorczości, prowadzenia skutecznych procesów rewitalizacyjnych, poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy - Miasto, poprawy dostępności komunikacyjnej, poprawy współpracy lokalnych społeczności.

W związku z tym działania Gminy- Miasto powinny być ukierunkowane na osiągnięcie oczekiwanych rezultatów, a jednym z kluczowych instrumentów możliwych do wykorzystania są zewnętrzne programy finansowania.

Działdowo należy do Stowarzyszenia „Polskie Miasta Sieci Cittaslow”, a jego członkami są również miasta Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Braniewo, Dobre Miasto, Działdowo, Gołdap, Górowo Iławeckie, Jeziorany, Lidzbark, Lidzbark Warmiński, Lubawa, Nidzica, Nowe Miasto Lubawskie, Olsztynek, Orneta, Pasym, Reszel, Ryn, Sępólno. W ramach integrowania i sieciowania powyższych miast powstał dokument „Miasta dobrego życia 2030. Program rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego”. W dokumencie przedstawiono cele operacyjne i kierunki działań, które są również odpowiedzią na problemy, z którymi boryka się Działdowo. W styczniu 2025 roku ma również zostać przyjęte do Związku Miast Polskich.

Powiązania funkcjonalno-gospodarcze opierają się na: korzystaniu z usług publicznych wyższego rzędu (nauka, zdrowie, oświata, kultura), zaspokajaniu różnego rodzaju usług komercyjnych, połączeniach z miejscami pracy ludności. Na terenie Działdowa swoją siedzibę mają najważniejsze urzędy i instytucje powiatu działdowskiego: Starostwo Powiatowe, Urząd Gminy - Miasto Działdowo, Urząd Gminy Działdowo, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa oraz ZUS, co wzmocnia jego funkcję jako lokalnego centrum administracyjnego. W mieście zlokalizowany jest również Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie posiadający lądowisko śmigłowcowe (sanitarne).

Szczególne znaczenie dla rozwoju Działdowa mają powiązania komunikacyjne. W Mieście krzyżują się trzy drogi wojewódzkie nr: 542 Rychnowo- Działdowo, 544 Brodnica- Lidzbark- Działdowo- Mława- Przasnysz- Krasnosielc- Ostrołęka i 545 Działdowo- Nidzica- Jedwabno. Drogi powiatowe: 1363 N- ul. Książdowska 1587 N - ul. Leśna. Najbliższe porty lotnicze oferujące połączenia krajowe i międzynarodowe znajdują się w Modlinie, Warszawie i Gdańsku. Najbliższe porty morskie do transportu materiałów sypkich oddalone od Działdowa o niecałe 3 godziny znajdują się w Gdańsku i w Gdyni, skąd firmy z Działdowa mogą wysłać towary do najważniejszych portów w Europie i na świecie. Przez Działdowo przebiegają również dwie linie kolejowe: Warszawa- Gdynia (E 65) oraz Działdowo- Olsztyn (216), a miasto posiada bezpośrednie połączenia kolejowe do wielu większych miast takich jak: Olsztyn, Warszawa, Gdańsk, Gdynia, Iława, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Radom, i Wrocław, co bez wątpienia jest jego dużym atutem. Działdowo, leżąc na granicy dwóch województw, warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego, jest dobrym miejscem, z którego firmy mogą prowadzić gospodarczą ekspansję na rynki zarówno północno-wschodnie, jak też centralnej Polski.

W ramach współpracy międzygminnej miasto jest również członkiem Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”. Jego członkami są: gmina miejska Działdowo, gmina miejsko-wiejska Lidzbark, gmina miejska Lubawa, gmina miejsko-wiejska Nidzica oraz gminy: Działdowo, Iłowo- Osada, Płońska, Rybno, Kozłowo, Janowiec Kościelny. Celami związku są: integracja gmin-uczestników Związku na rzecz

ochrony środowiska i przyrody, rozwoju ekologicznego i edukacji ekologicznej społeczeństwa, gospodarki wodnej, rekreacji i turystyki oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na zasadach określonych w przepisach o ochronie zwierząt oraz wspomaganie realizacji zadań własnych gmin-uczestników Związku w zakresie gospodarki komunalnej i wodnej, w szczególności poprzez prowadzenie wspólnej działalności dotyczącej budowy i eksploatacji obiektów służących składowaniu i utylizacji padłych zwierząt, odpadów komunalnych, obiektów służących zapobieganiu bezdomności zwierząt, organizacji systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz ochrony przed degradacją wód obszaru zlewni rzek Wel, Drwęca, Wkra, Orzyc, Mławka i Łyna⁶. Zintegrowane działania w ramach Związku pomagają utrzymać wysokiej jakości środowisko.

Wszystkie powyższe okoliczności wskazują, że miasto aktywnie poszukuje partnerów zewnętrznych do współpracy przy kreowaniu nowych, lepszych warunków rozwoju. Zrzeszanie się w związkach i nawiązywanie partnerstw pomaga wymieniać doświadczenia, budować sieć relacji i projektować działania Działdowa w szerszym kontekście niż tylko granice administracyjne miasta.

7. Wnioski z diagnozy

7.1. Identyfikacja najważniejszych wyzwań, problemów i ich przyczyn

Głównymi problemami, z którymi Gmina-Miasto Działdowo będzie musiało się zmierzyć w najbliższych latach są bez wątpienia te ze sfery społecznej.

Sfera społeczna

- 1. Depopulacja i starzenie się społeczeństwa.** Zauważalny jest spadek liczby ludności (w analizowanym okresie 2018-2023 o 5,4%, związany zarówno ze starzejącym się społeczeństwem jak i migracjami poza granice miasta) oraz ujemny przyrost naturalny (w roku 2023 na poziomie -75 osób).
- 2. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym,** co w dłuższej perspektywie doprowadzi do problemów na rynku pracy, problemów z zaspokojeniem popytu na wykwalifikowanego pracownika i zwiększy koszty funkcjonowania samorządu, który będzie musiał przeskalać swoje wydatki uwzględniając zwiększającą się grupę osób starszych.
- 3. Wysoki współczynnik feminizacji i umieralności mężczyzn w rocznikach powyżej 60 roku życia,** który może wpłynąć na **zwiększanie się liczby jednoosobowych gospodarstw domowych.** Osoby tak funkcjonujące będą potrzebowały większego wsparcia ze strony miasta w obszarze opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, w wyjściu z izolacji i integracji. Wyzwaniem rozwojowym będzie więc **przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.**
- 4. Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami,** do których powinna być kierowana pomoc również niematerialna (jak dowóz tych osób w potrzebne miejsca, czy asystencja).
- 5. Wzrost zachorowalności mieszkańców również wśród młodych grup wiekowych.** Istotne będą w związku z tym działania edukacyjne i profilaktyczne, które uświadomią i zmobilizują mieszkańców do dbania o swoje zdrowie, i podnoszenie jakości ich życia.

⁶ <https://dzialdowszczyzna.bip.net.pl/kategorie/159-charakterystyka-ogolna/artykuly/434-charakterystyka-ogolna?lang=PL>,
dostęp 22.10.2024

6. **Braki w wyposażeniu placówek podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej**, w tym w specjalistyczny sprzęt diagnostyczny.
7. **Aktywność społeczna w mieście jest na dość niskim poziomie, nie przybywa nowych fundacji, ich liczba utrzymuje się od roku 2018 na poziomie 5.** Nowe podmioty, takie jak stowarzyszenia powstają w mniejszej liczbie niż w powiecie działdowskim, również udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej jest niższy niż wskaźnik w województwie warmińsko-mazurskim i powiecie działdowskim. Ponieważ samorząd, ze względu na ograniczone fundusze i ramy prawne, nie jest w stanie samodzielnie zaspokajać wszystkich potrzeb mieszkańców, musi nawiązywać relację z organizacjami pozarządowymi i wzmacniać w mieszkańcach poczucie sprawczości, wspomagać rozwój kompetencji lokalnych liderów zarówno w ramach pewnych struktur jak Młodzieżowa Rada Miasta i Rada Seniorów, jak i wśród lokalnych społeczności. Wyzwaniem rozwojowym będzie więc w tym zakresie trwałe pobudzenie kapitału społecznego, podnoszenie kompetencji liderekich, zaangażowania w kreowanie polityk miejskich.
8. **Brak narzędzia bezpośredniej komunikacji mieszkańców z władzami miasta**, które ułatwiłoby przepływ informacji.
9. **Brak przestrzeni do integracji międzypokoleniowej.**
10. **Niskie nakłady na podnoszenie kompetencji kadry administracyjnej.**
11. **Przestarzały, niewystarczający system monitoringu miejskiego wymagający zwiększenia liczby kamer i ich unowocześnienia oraz niedostateczne wyposażenie służb.** Miasto powinno podejmować szereg działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa, ale nie tylko ze względu na liczbę odnotowywanych wykroczeń czy przestępstw, ale również ze względu na dynamicznie zmieniające się okoliczności zewnętrzne, jak regionalne wojny przy wschodniej granicy Polski, epidemie, napływ imigrantów. Służby na terenie Działdowa podejmują skoordynowane działania, ale w dalszym ciągu rozwoju i modernizacji potrzebuje oprócz systemu monitoringu w mieście również system alarmowo-ostrzegawczy w postaci syren czy czujek wykrywających tlenek węgla.
12. **Braki w infrastrukturze drogowej zwiększającej bezpieczeństwo jak oświetlenie czy wyświetlacze prędkości.**

Sfera gospodarcza

13. **Ciągły odpływ osób w migracji zewnętrznej**, a przede wszystkim w przedziale wieku od 25 do 34 oraz od 35 do 54 roku życia. Ten trend będzie miał w dłuższej perspektywie również wpływ na rynek pracy i rozwój gospodarczy.
14. Na terenie miasta **istnieją deficyty zawodów takich jak ślusarz, murarz, stolarz.**
15. **Spadająca liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej** (spadek między 2018 a 2022 o 28%).
16. **Liczba osób pracujących w stosunku do końca roku 2023 zmniejszyła się o 0,4%, a udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był wyższy niż w województwie warmińsko-mazurskim.**
17. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie jest niższe** w powiecie działdowskim niż średnia dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego, a pod względem atrakcyjności zarobkowej powiat zajmuje 11 miejsce w województwie, co powoduje odpływ wykwalifikowanych pracowników. Wyzwaniem rozwojowym miasta będzie więc również dostosowanie rynku pracy do niedoborów siły roboczej wywołanej migracjami i depopulacją.

18. Nieatrakcyjność rynku pracy według mieszkańców miasta i młodzieży

Sfera przestrzenna

19. **Ograniczone możliwości poszerzania obszaru miasta, ze względu na sąsiedztwo gminy Działdowo.** Działania planistyczne muszą być spójne i przemyślane tak, by zachować ład przestrzenny, stwarzać w mieście funkcje zaspokajające potrzeby mieszkańców np. rozwijać funkcje turystyczne i rekreacyjne (budowa nowych obiektów sportowych) przy jednoczesnym zachowaniu zasobów naturalnych. Wyzwaniem w związku z tym będzie dążenie do rozwijania miasta kompaktowego o wysokim ładzie przestrzennym.
20. **Wiele przestrzeni w mieście wymaga poprawy jakości i estetyki, dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Skwery, parki, zieleń przydrożna, wymagają pielęgnacji.** Bez wątpienia wyzwaniem rozwojowym Działdowa jest w tym zakresie poprawa jakości przestrzeni publicznych i dostosowanie ich do oczekiwań mieszkańców..
21. **Obciążeniem dla budżetu Miasta będą coraz większe koszty związane z utrzymaniem nieefektywnych energetycznie budynków i przestrzeni publicznych, czy sieci ciepłowniczych.** W mieście ponad 500 latarni oświetlanych jest sodowymi lampami, które zwiększają emisję CO₂, a system ciepłowniczy wymaga ciągłej modernizacji.
22. **Miastu grozi niewywiązanie się z norm unijnych przyjętych obligujących miasta unijne do osiągnięcia progu 55% recyklingu odpadów komunalnych.** Obecnie w Działdowie spada udział zbieranych selektywnie odpadów komunalnych.
23. **Ruch samochodowy w mieście jest jednym z głównych generatorów hałasu i zanieczyszczeń powietrza,** a inwestycje w nisko i zero emisyjne tabor, rozwój dróg rowerowych i pieszo-rowerowych pozwolą ograniczyć jego negatywne skutki i powstrzymają degradację środowiska również poprzez obniżenie emisji gazów.
24. **Potrzeba dużych nakładów na usługi transportowe** ponieważ wykraczają one również poza obszar miasta i obejmują zasięgiem również obszar Gminy Działdowo. Istotne jest również pokrycie komunikacją miejską wszystkich obszarów miasta, dostosowanie istniejącego taboru do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
25. **Niewystarczająca sieć dróg rowerowych.** Stowarzyszenie „Polskie Miasta Sieci Cittaslow” którego członkiem jest Działdowo w celach i kierunkach działań Programu rozwoju miast sieci Cittaslow województwa warmińsko-mazurskiego założyło rozwój dróg i ścieżek rowerowych jako działanie poprawiające dostępność komunikacyjną. Potrzebę rozwoju dróg rowerowych wskazują również mieszkańcy w badaniach ankietowych.

7.2. Przewidywane skutki zaniechania działań zmierzających do rozwiązania problemów

Wskazane powyżej problemy wpływają i wpłyną w dłuższej perspektywie na poziom rozwoju Działdowa. Zaniechanie działań w tych sferach doprowadzi do pogorszenia jakości życia mieszkańców zwłaszcza w wymiarze ekonomicznym i społecznym.

Ujemne saldo urodzeń i starzejące się społeczeństwo spowoduje braki na rynku pracy oraz zmianę profilu pracownika na coraz starszego. Brak działań promujących rozwój mikro i średnich przedsiębiorstw może w dłuższej perspektywie doprowadzić do wzrostu bezrobocia i większego ubóstwa mieszkańców.

Niekorzystne warunki płacowe i ograniczone możliwości zawodowe zniechęcają do osiedlania się w Działdowie, spotęgują procesy migracyjne, doprowadzą do depopulacji miasta i obniżenia jego rangi jako ośrodka miejskiego, zwiększą deficyty w potrzebnych zawodach.

Rosnąca liczba wykroczeń i przestępstw przeciwko mieniu i bezpieczeństwu osobistemu doprowadzą do obniżenia komfortu życia mieszkańców i spadku ich poczucia bezpieczeństwa. Brak inwestycji w narzędzia ochrony mieszkańców zmniejszy efektywność działania służb porządkowych.

Brak działań integrujących pokolenia i angażujących mieszkańców w sprawy miasta obniży poziom kapitału społecznego i poczucia wspólnoty. Zamiast przejmowania przez organizacje społeczne części zadań miasta, czy rozwoju wolontariatu zwiększą się koszty funkcjonowania samorządu ze względu na rosnące potrzeby mieszkańców w np. zakresie zdrowia, przeciwdziałania wykluczeniu, czy opieki społecznej.

Brak działań likwidujących bariery komunikacyjne, przestrzenne czy instytucjonalne dla osób z niepełnosprawnościami i potrzebami może doprowadzić do większego wykluczenia tych osób z życia społecznego.

W najbliższych latach, w związku ze zmianami klimatycznymi, niezbędne będzie podjęcie działań niwelujących ich skutki. Brak działań prowadzących do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, czy likwidacji zanieczyszczeń z niskiej emisji w dłuższej perspektywie doprowadzi do degradacji środowiska naturalnego oraz pogorszenia zdrowia mieszkańców.

Brak ekologicznych, energooszczędnych rozwiązań doprowadzi do wzrostu kosztów funkcjonowania JST i obniżenia wydatków na inwestycje i poprawę życia mieszkańców. Dlatego tak kluczowe jest poszukiwanie oszczędności w zakresie źródeł energii i kosztów utrzymania infrastruktury publicznej i transportowej.

Zaniechanie działań w zakresie ochrony bioróżnorodności, odpowiedniego zagospodarowywania terenów zieleni może w dłuższej perspektywie doprowadzić do degradacji środowiska, ale również do spadku zadowolenia mieszkańców z jakości otaczających ich przestrzeni.

7.3. Istniejące potencjały Gminy- Miasto

Potencjałem Gminy-Miasto Działdowo jest bez wątpienia jego **lokalizacja na granicy dwóch województw: warmińsko-mazurskiego i mazowieckiego**, oraz **usytuowanie na przecięciu trzech dróg wojewódzkich (nr 542, 544, 545)**. W mieście znajduje się również **węzeł kolejowy**, który umożliwia dojazd bezpośrednim połączeniem do większych ośrodków miejskich jak Olsztyn Warszawa, Gdańsk.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza i poziom hałasu w mieście ma rozwijanie transportu publicznego, który mieszkańcy w większości oceniają pozytywnie, a inwestycje w jego rozwój przyjmują z zadowoleniem. **Potencjałem do rozwoju jest również porozumienie z sąsiednią gminą Działdowo rozwijające siatkę połączeń.**

Miasto posiada również **większy potencjał mieszkaniowy niż istnieje zapotrzebowanie**, a dostępność mieszkań może w dłuższej perspektywie przyciągać młode osoby szukające pracy, czy chcące założyć rodzinę.

Atutem jest również dobrze **rozwinięta baza oświatowa i opieka żłobkowa**, zapewniająca miejsca również dla osób spoza miasta. Podejmowane są wszelkie niezbędne działania, mające na celu poprawę

warunków życia oraz stworzenia korzystnego środowiska do funkcjonowania i rozwoju społecznego mieszkańców w każdym wieku. Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają **współpracujące ze sobą służby**.

Chociaż **przeciętne miesięczne** wynagrodzenie brutto w powiecie działdowskim, na tle innych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego jest dość niskie, to jednak **stale na przestrzeni lat rośnie i jest wyższe niż pensja w 10 innych powiatach województwa**.

Na terenie miasta **nie ma również uciążliwego przemysłu**, a głównymi gałęziami gospodarki są handel i deweloperka. Pomimo pandemii COVID-19, w dalszym ciągu z roku na rok **wzrasta liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON** i jest w mieście energia do rozwoju działalności gospodarczej.

W Działdowie istnieje **duży potencjał rozwoju turystyki, bazy noclegowej i obiektów turystycznych**. Miasto należy do stowarzyszeń i związków gmin w ramach, których wzmacnia swoją pozycję w regionie, wymienia się doświadczeniami. **Szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, wodne) o charakterze ponadregionalnym i międzynarodowym** – otwarcie na turystów spoza regionu są dużym atutem miasta.

Miasto posiada również **bogate zasoby przyrodnicze**, które przy odpowiednim zagospodarowaniu mogą poprawić jakość życia mieszkańców oraz przyciągnąć turystów.

Działdowo **inwestuje w nowoczesne, energooszczędne technologie, jak kotły na biomasę i oświetlenie LED** poprawiające efektywność energetyczną w mieście.

Aktywność społeczna w fundacjach i stowarzyszeniach jest na dość niskim poziomie, za to o dużym potencjale kapitału społecznego może świadczyć **zwiększająca się liczba głosujących w budżecie obywatelskim**. W pierwszej edycji udział w głosowaniu wzięło tylko 800 osób, ale w ostatniej już 2000. Również w badaniach ankietowych z mieszkańcami i z młodzieżą wskazywano, na chęć podjęcia wolontariatu i zwiększenie swojej aktywności społecznej. Potencjałem są **również zaangażowani seniorzy i mieszkańcy miasta, którzy chętnie uczestniczą w spotkaniach konsultacyjnych** i wypowiadają się w sprawach miasta. Świadomość mieszkańców, którzy dostrzegają potrzebę energooszczędnych rozwiązań, jest również dużym potencjałem.

Miasto wyznacza sobie krótko i długoterminowe kierunki rozwoju, które są ze sobą spójne w ramach różnych dokumentów strategicznych i branżowych, uwzględniając również kierunki rozwoju planowane w województwie i kraju. **Dużym zasobem miasta jest wdrażająca te dokumenty kadra administracyjna, której kompetencje należy ciągle rozwijać**. Również mieszkańcy wykazują **zainteresowanie uczestnictwem w kreowaniu polityk miejskich, wydarzeniach integrujących czy akcjach profilaktycznych**.

Potencjałem Działdowa jest również **polityka regionalna ukierunkowana na miasta tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze**. Dzięki temu miasto może ubiegać się o dedykowane finansowanie i być aktywnym podmiotem w kreowaniu korzystnych dla siebie rozwiązań.

7.4. Cele projektu i ich powiązanie z celami Programu

W oparciu o wnioski z przeprowadzonej diagnozy sformułowano cele projektu, tj.

- promowanie wzrostu gospodarczego i dialogu społecznego poprzez pomoc przedsiębiorcom i osobom bezrobotnym, co zgodne jest z celem szczegółowym SECO – Promowanie wzrostu

gospodarczego i dialogu społecznego, zmniejszanie bezrobocia (wśród młodzieży) Obszaru Tematycznego 2. Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

- poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców poprzez montaż kamer, syren, systemów monitoringu i systemu alarmowania ludności, wyświetlaczy prędkości, czujników dymu i tlenu węgla oraz organizacja warsztatów i spotkań profilaktycznych, co zgodne jest z celem szczegółowym SDC - Zarządzanie migracją i wspieranie integracji. Wzrost bezpieczeństwa publicznego i ochrony Obszaru Tematycznego 4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- poprawa efektywności energetycznej poprzez budowę i przebudowę oświetlenia ulicznego na energooszczędne, wymianę oświetlenia w budynkach oświatowych oraz budowę przyłącza ciepłowniczego wraz z węzłem ciepłowniczym, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SECO Ochrona środowiska i klimatu, Obszar Tematyczny 5. Efektywność energetyczna i energia odnawialna
- rozwój nisko i zeroemisyjnego transportu zbiorowego oraz infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej poprzez zakup zeroemisyjnego taboru autobusowego oraz budowę ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SECO Ochrona środowiska i klimatu, Obszar Tematyczny 6. Transport publiczny
- poprawa gospodarki odpadami poprzez zakup i montaż koszy ulicznych do selektywnej zbiórki odpadów oraz elektrycznego pojazdu do ich zbierania, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SECO Ochrona środowiska i klimatu, Obszar Tematyczny 8. Zarządzanie odpadami
- poprawa jakości przestrzeni w zakresie w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej poprzez rozwój terenów zieleni miejskiej, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SECO Ochrona środowiska i klimatu, Obszar Tematyczny 9. Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna
- poprawa jakości świadczonych usług z zakresu opieki zdrowotnej i wzmocnienie systemów społecznych poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych oraz zakup aparatu RTG i ultrasonografu, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SDC Wzmocnienie systemów społecznych, Obszar Tematyczny 10. Zdrowie i pomoc społeczna
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z potrzebami poprzez zakup pojazdów do przewozu osób z niepełnosprawnościami, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SDC Wzmocnienie systemów społecznych, Obszar Tematyczny 11. Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej
- aktywizacja mieszkańców w życie społeczne Miasta poprzez zakup wyposażenia, organizację projektu Młodzieżowej Rady Miasta dla mieszkańców oraz utworzenie aplikacji mieszkańca, co zgodne jest z Celem Szczegółowym SDC Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość, Obszar Tematyczny 12. Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość

Projekt zakłada kompleksowy zakres działań, które poprawią jakość życia mieszkańców i pozwolą osiągnąć cele projektu.

Przewidywane działania zostały poddane ocenie mieszkańców w badaniu ankietowym co szczegółowo widać na wykresie poniżej (Wykres 56. Na ile poniższe działania i inwestycje, są Pani/Pana zdaniem potrzebne i powinny zostać zrealizowane w celu poprawy jakości życia w Działdowie).

Zdiagnozowane powyżej problemy, potencjały i wyzwania rozwojowe pozwoliły zaprojektować odpowiednie interwencje we wskazanych deficytowych obszarach. Działania zostały przewidziane w ramach projektów przypisanych do obszarów tematycznych Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast.

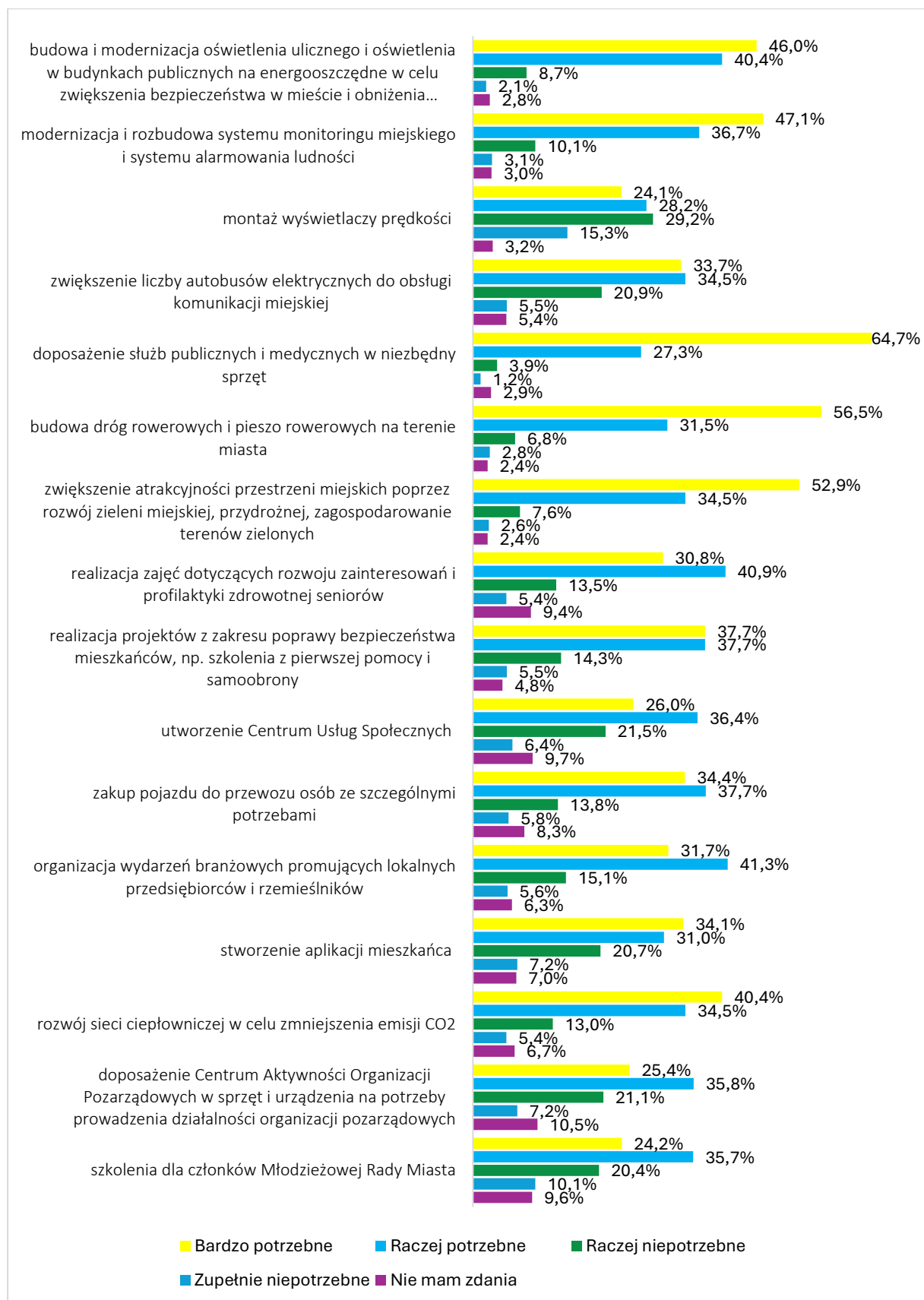
W badaniach ankietowych z mieszkańcami miasta poproszono ich o ocenę proponowanych działań na skali potrzeb.

Za **bardzo potrzebne** mieszkańcy uznali przede wszystkim doposażenie służb publicznych i medycznych w niezbędny sprzęt (**64,7%**), budowę dróg rowerowych i pieszo rowerowych na terenie miasta (**56,5%**), zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskich poprzez rozwój zieleni miejskiej, przydrożnej, zagospodarowanie terenów zielonych (**52,9%**).

Za **raczej potrzebne** uznano przede wszystkim realizację zajęć dotyczących rozwoju zainteresowań i profilaktyki zdrowotnej seniorów (**40,9%**), budowę i modernizację oświetlenia ulicznego i oświetlenia w budynkach publicznych na energooszczędne w celu zwiększenia bezpieczeństwa w mieście i obniżenia kosztów użytkowania (**40,4%**), organizację wydarzeń branżowych promujących lokalnych przedsiębiorców i rzemieślników (**41,3%**).

Wykres 56. Na ile poniższe działania i inwestycje, są Pani/Pana zdaniem potrzebne i powinny zostać zrealizowane w celu poprawy jakości życia w Działdowie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo

Z kolei w badaniu ankietowym z młodzieżą na pytanie: **Co Miasto powinno zrealizować, abyś chciał/a związać z nim swoje plany życiowe?**, młodzi ludzie udzielili następujących odpowiedzi:

1. Poprawić dostępność opieki zdrowotnej i psychologicznej. Aż 62% respondentów wskazało, że jest to obszar, którego rozwój mógłby zwiększyć ich zainteresowanie pozostaniem w mieście.
2. Zwiększyć atrakcyjność oferty kulturalnej, rekreacyjnej i rozrywkowej, które wskazało 50% badanych. Wskazuje to na potrzebę rozwoju infrastruktury sprzyjającej aktywnemu i atrakcyjnemu spędzaniu czasu wolnego, co mogłoby poprawić ogólną jakość życia w Działdowie.
3. Stworzyć atrakcyjne przestrzenie miejskie, takie jak parki, place, deptaki i ścieżki rowerowe, (wskazania 46% respondentów). Wynik ten świadczy o potrzebie modernizacji przestrzeni miejskiej, która mogłaby uczynić miasto bardziej przyjaznym i estetycznym.
4. Stworzyć lepsze połączenia komunikacyjne z regionem i światem (41%) oraz zwiększyć dostępności mieszkań (39%). Wskazuje to na potrzebę poprawy infrastruktury transportowej i dostępności lokalowej, co mogłoby ułatwić codzienne życie mieszkańców oraz zwiększyć atrakcyjność Działdowa jako miejsca do zamieszkania.

Powyższe wskazania oraz zidentyfikowane problemy i potencjały pozwoliły ustalić priorytetowe projekty, które miasto powinno w najbliższych latach zrealizować, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom.

Na zakończenie badania ankietowego, respondenci mogli samodzielnie wskazać, jakie inne niż wymienione wcześniej działania lub inwestycje powinny realizować władze miasta. Na pytanie odpowiedziało około jedna trzecia (29%) ankietowanych- 334 osoby. Większość osób wskazało zapotrzebowanie na rozbudowę lub remont infrastruktury sportowej- 21% wskazań, tworzenie nowych miejsc pracy i inwestycje - 20% wskazań i tworzenie atrakcyjnych terenów rekreacyjnych (skwerów, placów zabaw, parków) – 10% wskazań. Oczekiwane inwestycje w pełni wpisują się w planowane przez miasto projekty w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast.

Tabela 64. Inwestycje i działania oczekiwane przez mieszkańców; n=334

obszar	wskazania	[% z n]
infrastruktura sportowa - rozbudowa, remonty	70	21%
nowe miejsca pracy, inwestycje	67	20%
atrakcyjne tereny rekreacyjne (skwery, place zabaw, parki)	33	10%
poprawa usług ochrony zdrowia	30	9%
atrakcyjne miejsca i zajęcia dla młodzieży	25	7%
zwiększenie zasobu mieszkaniowego	23	7%
rewitalizacja centrum, miejsca spędzania czasu wolnego	19	6%
zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego (oświetlenie, chodniki)	19	6%
poprawa infrastruktury drogowej	17	5%
udrożnienie ruchu drogowego, obwodnica	17	5%
walka ze smogiem, rozbudowa sieci ciepłowniczej	17	5%

usunięcie z przestrzeni publicznej osób nietrzeźwych, poprawa bezpieczeństwa	16	5%
usprawnienie transportu publicznego: więcej kursów, budowa dworca	9	3%
większa dbałość o czystość i estetykę	9	3%
zwiększenie dostępności parkingów	9	3%
poszerzenie oferty kulturalno-rozrywkowej	7	2%
wsparcie osób z niepełnosprawnościami	7	2%
walka z bezdomnością zwierząt, schronisko	6	2%
więcej dialogu z mieszkańcami	6	2%
wsparcie dla seniorów	6	2%
budowa centrum handlowego, galerii	5	1%
budowa ogrodzonego wybiegu dla psów	5	1%
rozwój turystyki	4	1%
wspieranie aktywności obywatelskiej	3	1%
budowa żłobka	2	1%
modernizacja sieci wodociągowej, kanalizacji	2	1%
poszerzenie granic miasta	2	1%
rower miejski	2	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z Mieszkańcami Gminy-Miasta Działdowo

8. Podsumowanie

Poniżej w tabeli przedstawiono korelację między zdiagnozowanymi problemami, z którymi boryka się Działdowo w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej z istniejącymi potencjałami, celami rozwojowymi ze strategicznych dokumentów miasta. Proponowane przedsięwzięcia mają przeciwdziałać problemom i wyzwaniom rozwojowym, a w konsekwencji poprawić jakość życia mieszkańców.

Tabela 65. Korelacja między projektami, problemami, potencjałami, rezultatami i zapisami dokumentów strategicznych.

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Program rozwoju przedsiębiorczości	OT 2. Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	Promowanie wzrostu gospodarczego i dialogu społecznego, zmniejszanie bezrobocia (wśród młodzieży)	niskie w porównaniu z powiatem i krajem wskaźniki zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i samozatrudnienia wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym niższa liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w relacji do liczby mieszkańców niż kraju i województwie warmińsko-mazurskim spadek liczby podatników uzyskujących dochody z	instytucje otoczenia biznesu aktywne władze lokalne wysoki wskaźnik liczby pracujących na 1000 osób w wieku produkcyjnym wzrastające przeciętne wynagrodzenie brutto	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy Cel operacyjny 3.1 Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta Cel operacyjny 3.2 Wzmacnianie poziomu przedsiębiorczości Cel operacyjny 4.3 Marketing terytorialny i promocja Gminy-Miasto Działdowo	Nie dotyczy	Cel strategiczny 1. Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych i wzmocnienie lokalnej gospodarki na obszarze rewitalizacji 1.1. Włączenie społeczne i zawodowe mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznej i w trudnej sytuacji życiowej

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
			tytułu działalności gospodarczej • przeciętne miesięczne wynagrodzenie jest niższe w powiecie działdowskim niż średnia dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego				

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy-Miasta Działdowo	OT 4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Zarządzanie migracją i wspieranie integracji. Wzrost bezpieczeństwa publicznego i ochrony	• wzrostowa tendencja liczby przestępstw popełnianych przeciwko mieniu • niewystarczający, przestarzały system monitoringu miejskiego • starzenie się społeczności lokalnej • występowanie przestępstw seksualnych na obszarze miasta • brak miejsc do integracji międzypokoleniowej • przestarzałe place zabaw	• rozwinięta kooperacja służb • liczne akcje informacyjno-edukacyjne • zaangażowani Seniorzy i mieszkańcy miasta	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna, Cel operacyjny 1.2. Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych w Gminie-Miasto Działdowo	Cel strategiczny 4. Wzmocnienie mieszkańców w zapobieganiu problemom związanym z przemocą, uzależnieniami, przestępczością i innymi dysfunkcjami oraz w skutecznym ich rozwiązywaniu. Cele operacyjne: 4.1. Zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej w obszarze zjawisk dysfunkcyjnych. 4.2. Zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym dysfunkcji lub nimi zagrożonym dostępu do bezpośredniego, specjalistycznego wsparcia.	Nie dotyczy

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Poprawa efektywności energetycznej i przyłączenie do sieci ciepłowniczych – budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych wraz z węzłami do miejskiej sieci ciepłowniczej dla szpitala, przedszkola, MDK i bibliotek	OT 5. Efektywność energetyczna i energia odnawialna	Ochrona środowiska i klimatu	• światowe trendy wzrostu kosztów energii • przestarzały system oświetlenia wykorzystujący wysokoprężne lampy sodowe generujący emisję CO2 • wypadki drogowe z udziałem pojazdów i pieszych na nieoświetlonych drogach • niezadowolenie mieszkańców wyrażane petycjami do burmistrza • przestarzała sieć ciepłownicza	• świadomość mieszkańców, którzy dostrzegają potrzebę energooszczędnych rozwiązań • Nowoczesna kotłownia z kotłem na biomasę	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu Cel operacyjny 5.1 Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo Cel operacyjny 6.1 Ograniczenie niskiej emisji Cel operacyjny 6.2 Działania na rzecz rozwoju sieci ciepłowniczej	Nie dotyczy	Cel strategiczny 3. Ochrona środowiska oraz łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do ich skutków jako element budowania jakości życia mieszkańców Kierunek działań 3.1. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji i rozwój wdrażania energooszczędnych technologii

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Rozwój transportu autobusowego oraz infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej	OT 6. Transport publiczny	Ochrona środowiska i klimatu	• hałas generowany ruchem samochodowym • zanieczyszczenie powietrza generowane transportem indywidualnym • mało terenów atrakcyjnych rekreacyjnie • deficyt ścieżek rowerowych	• porozumienie z sąsiednią gminą rozwijające siatkę połączeń • dedykowane finansowanie na rozwój mobilności miejskiej • obecność ciekawych obiektów turystycznych • warunki terenowe do uprawiania sportu i rekreacji • duży potencjał rozwoju turystyki, bazy noclegowej i obiektów turystycznych • członkostwo w Stowarzyszeniu „Polskie Miasta Sieci Cittaslow”	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu Cel operacyjny 5.1 Poprawa układu komunikacyjnego i skomunikowania Gminy-Miasto Działdowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Poprawa jakości gospodarki odpadami na terenie Gminy-Miasta Działdowo	OT 8. Zarządzanie odpadami	Ochrona środowiska i klimatu	• spadek mas selektywnych odpadów komunalnych odbieranych z gospodarstw domowych • brak infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeni publicznej i przy obiektach użyteczności publicznej.	• współdziałanie z innymi członkami Ekologicznego Związku Gmin „Działdowszczyzna”	Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu Cel operacyjny 6.4		

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Rozwój terenów zieleni miejskiej	OT 9. Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna	Ochrona środowiska i klimatu	• zdegradowanie przestrzeni miejskich • brak przestrzeni wysokiej jakości • brak przestrzeni do integracji mieszkańców	• bogate zasoby przyrodnicze	Ochrona bioróżnorodności Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel operacyjny 2.1 Działania na rzecz rozbudowy potencjału turystycznego Cel strategiczny 3. Nowoczesna przestrzeń publiczna w atrakcyjnym ekosystemie i adaptacja miasta do zmian klimatu Cel operacyjny 5.2 Rewitalizacja przestrzeni publicznych Cel operacyjny 6.4 Ochrona bioróżnorodności	Nie dotyczy	Cel strategiczny 2. Odnowa infrastrukturalna zdegradowanych obiektów i przestrzeni w celu wzmocnienia ich funkcji społecznych Kierunki działań: 2.2 Stworzenie miejsc aktywnej integracji społecznej 2.3 Stworzenie korzystnych warunków do rozwoju turystyki i usług okołoturystycznych

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Poprawa jakości świadczonych usług z zakresu opieki zdrowotnej i opieki społecznej	OT 10. Zdrowie i opieka społeczna	Wzmocnienie systemów społecznych	• starzenie się społeczności lokalnej • starzejące się społeczeństwo • utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów • braki w sprzęcie diagnostycznym w tym RTG i ultrasonografu	• potencjał kadry administracyjnej • zainteresowanie mieszkańców akcjami profilaktycznymi	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel operacyjny 1.2 Poprawianie dostępności i rozbudowywanie oferty usług społecznych	Cel strategiczny 3. Poprawa warunków i jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorujących Cel operacyjny 3.3. Zapewnianie dostępu osób o ograniczonej samodzielności do wysokiej jakości form opieki oraz wsparcia	Nie dotyczy
Wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu Miasta	OT 11. Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej	Wzmocnienie systemów społecznych	• starzenie się społeczności lokalnej • wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność	• pozytywny odbiór takich działań przez mieszkańców	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel operacyjny 1.4 Atrakcyjna polityka senioralna	Cel strategiczny 3. Poprawa warunków i jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych oraz chorujących Cel operacyjny 3.2. Zmniejszenie poczucia izolacji i osamotnienia osób starszych, niepełnosprawnych i chorujących.	Nie dotyczy

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
Aktywizacja mieszkańców w życie społeczne Miasta	OT 12. Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość	Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość	• niezadawalający poziom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i mechanizmów współdecydowania • brak narzędzi sprzyjających dialogowi mieszkańców z samorządem	• zwiększająca się liczba głosujących w budżecie obywatelskim • zainteresowanie mieszkańców uczestnictwem w kreowaniu polityk miejskich	Cel strategiczny 1. Zintegrowana wspólnota lokalna Cel operacyjny 2.4 Wzmacnianie potencjału społeczeństwa obywatelskiego Cel operacyjny 2.2 Rozwijanie infrastruktury i oferty kulturalnej dedykowanej mieszkańcom i budującej rangę Gminy-Miasto Działdowo	Cel strategiczny 1. Wzmacnianie kompetencji służących prawidłowemu i efektywnemu wypełnianiu ról rodzinnych, społecznych i zawodowych. Cel operacyjny 1.1. Rozwijanie wiedzy, umiejętności i postaw mieszkańców sprzyjających aktywności, samodzielności i zaradności życiowej. Cel strategiczny 5. Tworzenie warunków rozwoju aktywności i integracji lokalnej społeczności na rzecz dobra wspólnego i wsparcia osób w trudnej sytuacji.	Nie dotyczy

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
						Cele operacyjne: 5.1. Zwiększenie potencjału mieszkańców w działaniach służących lokalnej społeczności. 5.2. Wsparcie oddolnej aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. 5.3. Wzrost poziomu partycypacji obywatelskiej mieszkańców.	
Szkolenia dla pracowników (samodzielność, kreatywność, radzenie sobie ze stresem, języki obce, umiejętności liderskie)	OT 13. Rozwój potencjału instytucjonalnego	Rozwój potencjału instytucjonalnego i współpraca bilateralna	niskie nakłady w budżecie miasta na szkolenia pracowników	zaangażowana kadra administracyjna pozytywna ocena kadry administracyjnej przez mieszkańców w badaniu ankietowym	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy Cel operacyjny 4.2 Rozwój instytucjonalny Gminy-Miasto Działdowo	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Wizyty studyjne, szkolenia tematyczne	OT.14 Współpraca bilateralna	Rozwój potencjału instytucjonalnego	należy doprecyzować. nie otrzymaliśmy dokładnych danych.	zaangażowana kadra administracyjna	Cel strategiczny 2. Silna gospodarka - atrakcyjny rynek pracy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Proponowane projekty	Obszary tematyczne Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Cel projektu w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast	Zdiagnozowane problemy	Istniejące potencjały	Cele strategiczne Strategia Rozwoju Gminy-Miasta Działdowo do roku 2030	Cele Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy – Miasto Działdowo na lata 2021-2030	Cele rewitalizacji Gminny Program Rewitalizacji Gminy-Miasto Działdowo do roku 2030
dla pracowników samorządowych	(obligatoryjne założenie we wniosku)	i współpraca bilateralna		pozytywna ocena kadry administracyjnej przez mieszkańców w badaniu ankietowym	Cel operacyjny 4.2 Rozwój instytucjonalny Gminy-Miasto Działdowo		

9. Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu

Tabela 66. Spodziewane rezultaty realizacji projektów.

Proponowane projekty	Spodziewane rezultaty	Problemy, dla których odpowiedź stanowi projekt
Program rozwoju przedsiębiorczości	• poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców • poprawa dialogu pomiędzy władzami miasta i przedsiębiorcami • poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej • zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w mieście • poprawa środowiska prowadzenia działalności gospodarczej w mieście • wzrost rozpoznawalności miasta jako miejsca atrakcyjnego do inwestowania oraz organizowania prestiżowych wydarzeń gospodarczych	• niskie w porównaniu z powiatem i krajem wskaźniki zarejestrowanych podmiotów gospodarczych i samozatrudnienia • wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym • niższa liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w relacji do liczby mieszkańców niż kraju i województwie warmińsko-mazurskim • spadek liczby podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej • przeciętne miesięczne wynagrodzenie jest niższe w powiecie działdowskim niż średnia dla kraju i województwa warmińsko-mazurskiego
Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Gminy-Miasta Działdowo	• poprawa bezpieczeństwa w mieście • poprawa efektywności służb kryzysowych w sytuacjach zagrożenia • wzrost świadomości mieszkańców w zakresie zapobiegania zagrożeniom bezpieczeństwa • poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców • integracja międzypokoleniowa w społeczności lokalnej za pomocą działań edukacyjnych • poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zwiększenie świadomości potencjalnych zagrożeń • kształtowanie potrzeb i kompetencji do rozwiązywania problemów zdrowotnych, a także zwiększanie potencjału zdrowia	• wzrostowa tendencja liczby przestępstw popełnianych przeciwko mieniu • niewystarczający, przestarzały system monitoringu miejskiego • starzenie się społeczności lokalnej • występowanie przestępstw seksualnych na obszarze miasta • brak miejsc do integracji międzypokoleniowej • przestarzałe place zabaw
Poprawa efektywności energetycznej i przyłączenie do sieci ciepłowniczych – budowa sieci i przyłączy ciepłowniczych wraz z węzłami do miejskiej sieci ciepłowniczej dla szpitala, przedszkola, MDK i bibliotek	• obniżenie kosztów funkcjonowania JST • poprawa jakości środowiska naturalnego • poprawa miejskiej infrastruktury oświetleniowej • poprawa efektywności energetycznej budynków • poprawa jakości życia mieszkańców • poprawa stanu infrastruktury sieciowej	• światowe trendy wzrostu kosztów energii • przestarzały system oświetlenia wykorzystujący wysokoprężne lampy sodowe generujący emisję CO2 • wypadki drogowe z udziałem pojazdów i pieszych na nieoświetlonych drogach • niezadowolenie mieszkańców wyrażane petycjami do burmistrza • Przestarzała sieć ciepłownicza

Proponowane projekty	Spodziewane rezultaty	Problemy, dla których odpowiedź stanowi projekt
Rozwój transportu autobusowego oraz infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowe	• utrwalanie postaw prośrodowiskowych wśród mieszkańców miasta • ograniczenie niskiej emisji transportowej • poprawa jakości środowiska naturalnego • poprawa stanu transportu publicznego na terenie miasta • zmniejszenie natężenia ruchu drogowego na głównych ciągach komunikacyjnych • wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców • poprawa infrastruktury dla rowerów • utrwalanie postaw prośrodowiskowych wśród mieszkańców miasta	• hałas generowany ruchem samochodowym • zanieczyszczenie powietrza generowane transportem indywidualnym • hałas generowany ruchem samochodowym • zanieczyszczenie powietrza generowane transportem indywidualnym • mało terenów atrakcyjnych rekreacyjnie • deficyt ścieżek rowerowych
Poprawa jakości gospodarki odpadami na terenie Gminy-Miasta Działdowo	• poprawa jakości środowiska • wzrost udziału selektywnych odpadów w ogólnej masie odpadów • zmiana postaw mieszkańców na proekologiczną, nastawioną na dbałość o czystość wspólnych przestrzeni	• brak infrastruktury do selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeni publicznej i przy obiektach użyteczności publicznej. • spadek mas selektywnych odpadów komunalnych odbieranych z gospodarstw domowych
Rozwój terenów zieleni miejskiej	• zagospodarowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych • poprawa estetyki obszaru rewitalizacji • powstanie przestrzeni przyjaznych mieszkańcom • wzmocnienie funkcji społecznych zagospodarowanych terenów • ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska	• zdegradowanie przestrzeni miejskich • brak przestrzeni wysokiej jakości • brak przestrzeni do integracji mieszkańców
Poprawa jakości świadczonych usług z zakresu opieki zdrowotnej i opieki społeczne	• wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców z usług świadczonych przez miasto • zwiększenie dostępności usług społecznych • zwiększenie wykrywalności chorób nowotworowych • obniżenie kosztów leczenia poprzez upowszechnienie profilaktyki • poprawa stanu zdrowia mieszkańców miasta	• starzenie się społeczności lokalnej • starzejące się społeczeństwo • utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów • braki w sprzęcie diagnostycznym w tym mammografu i ultrasonografu
Wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu Miasta	• zapewnienie dostępności komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami • poprawa komfortu jazdy i bezpieczeństwa w ruchu drogowym	• starzenie się społeczności lokalnej • wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność
Aktywizacja mieszkańców w życie społeczne Miasta, aplikacja mieszkańca	• wdrożenie oprogramowania i systemów wspierających mieszkańców w korzystaniu ze świadczonych usług • wzrost świadomości obywatelskiej, w tym u dzieci i młodzieży • poprawa warunków do aktywności społecznej	• niezadowalający poziom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i mechanizmów współdecydowania • brak narzędzi sprzyjających dialogowi mieszkańców z samorządem

Proponowane projekty	Spodziewane rezultaty	Problemy, dla których odpowiedź stanowi projekt
	• bardziej efektywne wykorzystanie kompetencji mieszkańców miasta	
Szkolenia dla pracowników (samodzielność, kreatywność, radzenie sobie ze stresem, języki obce, umiejętności liderские)	• usprawnienie pracy administracji publicznej• polepszenie jakości usług świadczonych przez administrację publiczną	• Niskie nakłady w budżecie miasta na szkolenia pracowników
Wizyty studyjne, szkolenia tematyczne dla pracowników samorządowych	• usprawnienie pracy administracji publicznej	• Należy doprecyzować. Nie otrzymaliśmy dokładnych danych.

10. Spis rysunków, tabel i wykresów

Rysunki

Rysunek 1. Lokalizacja sensorów badających jakość powietrza na terenie Gminy-Miasto Działdowo....	76
Rysunek 2. Lokalizacja miasta Działdowo na tle systemu obszarów cennych przyrodniczych	78
Rysunek 3. Układ komunikacyjny na terenie Gminy – Miasto Działdowo.....	90
Rysunek 4. Schemat przebiegu linii komunikacji miejskiej w Gminie – Miasto Działdowo	91
Rysunek 5. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Gminie Miasto Działdowo.	94
Rysunek 6. Jednostki struktury przestrzennej w Gminie Miasto Działdowo	96
Rysunek 7. Strefy funkcjonalno-przestrzenne	96

Tabele

Tabela 1. Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	14
Tabela 2. Mieszkania na 1000 ludności w latach 2018-2023.....	15
Tabela 3. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w latach 2018-2023 (m ²)	16
Tabela 4. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w latach 2018-2023 (m ²)	16
Tabela 5. Wybrane dane odnoszące się do dostępności zasobów mieszkaniowych w latach 2018-2022 (dane powiatowe).....	17
Tabela 6. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2018-2023 (%)	19
Tabela 7. Wybrane przyczyny przyznania pomocy społecznej w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023.....	19
Tabela 8. Liczba osób z niepełnosprawnościami (prawną i biologiczną łącznie), rok 2021	20
Tabela 9. Wskaźniki dla publicznych instytucji kultury	23
Tabela 10. Kluby i sekcje sportowe oraz liczba ćwiczących w Gminie-Miasto Działdowo w roku 2022 ..	25
Tabela 11. Liczba przychodni i porad udzielonych w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023 ...	26
Tabela 12. Przychodnie na 10 tys. ludności w latach 2018-2023	27
Tabela 13. Stan zasobów sprzętowych w powiecie działdowskim w latach 2017-2022.	28
Tabela 14. Zachorowalność na nowotwory w powiecie działdowskim na 100 tys ludności w latach 2020-2022.....	29
Tabela 15. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście w zakresie ochrony zdrowia przez mieszkańców Działdowa w badaniach ankietowych.....	30
Tabela 16. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia według mieszkańców Działdowa wyrażona w badaniach ankietowych z mieszkańcami miasta. ...	31
Tabela 17. Liczba żłobków, miejsc i dzieci w latach 2018-2023	31
Tabela 18. Opieka żłobkowa w latach 2018-2021	32
Tabela 19. Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat w latach 2020-2023	33
Tabela 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023 (dane na koniec pierwszego półrocza)	35
Tabela 21. Realizacja Rocznej Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi w 2023	35

Tabela 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności oraz udział fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w ogólnej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w latach 2018-2023	36
Tabela 23. Frekwencja w wyborach do sejmiku, samorządu i w wyborach na Prezydenta od 2019 do 2024 roku.....	37
Tabela 24. Pracownicy Urzędu Miasta Działdowo wg rodzaju stosunku pracy, poziomu wykształcenia i wieku na dzień 31.12.2023	41
Tabela 25. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście	45
Tabela 26. Liczba zdarzeń odnotowanych przez KKP w Działdowie w okresie styczeń-wrzesień 2024 na 10 tys mieszkańców.	47
Tabela 27. Zestawienie interwencji policji na terenie Miasta Działdowo w okresie styczeń- wrzesień 2024	48
Tabela 28. Informacjami o wypadkach i ofiarach w Mieście Działdowo w latach 2021-2023	49
Tabela 29. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia	51
Tabela 30. Liczba zdarzeń z udziałem samochodów osobowych w Działdowie w latach 2018-2022	53
Tabela 31. Zdarzenia nocne, na drogach nieoświetlonych w Działdowie	53
Tabela 32. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta.	55
Tabela 33. Liczba zdarzeń z udziałem rowerów w Działdowie w latach 2018-2022	55
Tabela 34. Podmioty gospodarki narodowej ogółem i wg sektora własności w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023	60
Tabela 35. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2017-2023 w tym osoby fizyczne prowadzące działalność	60
Tabela 36. Podmioty wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności w latach 2018-2023	61
Tabela 37. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta.	65
Tabela 38. Pracujący na 1000 ludności ogółem oraz w wieku produkcyjnym w latach 2018-2021	65
Tabela 39. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023	66
Tabela 40. Bezrobotni zarejestrowani w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023	67
Tabela 41. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2023	67
Tabela 42. Barometr zawodów deficytowych w powiecie działdowskim w roku 2024.	67
Tabela 43. Turystyka – wskaźniki dla powiatów województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2023 ..	71
Tabela 44. Charakterystyka terenów zielonych w Mieście Działdowo w latach 2018-2023.	78
Tabela 45. Tereny zielone w Działdowie w latach 2018-2023.....	79
Tabela 46. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia	81
Tabela 47. Charakterystyka sieci wodociągowej w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023	81
Tabela 48. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	82
Tabela 49. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2018-2023	83
Tabela 50. Odpady komunalne wytworzone na terenie Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	83
Tabela 51. Odpady zmieszane odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	84

Tabela 52. Odpady zmieszane odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023 w przeliczeniu na 1 mieszkańca	84
Tabela 53. Odpady zbierane selektywnie odbierane z terenu Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023.....	85
Tabela 54. Odsetek odpadów zbieranych selektywnie w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	86
Tabela 55. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w latach 2018-2023 z gospodarstw domowych w Gminie-Miasto Działdowo.....	86
Tabela 56. Ocena elementów składających się na poczucie jakości życia w mieście	87
Tabela 57. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w latach 2018-2023	87
Tabela 58. Charakterystyka sieci gazowej w Gminie Miasto Działdowo w latach 2018-2023.....	88
Tabela 59. Sieć ciepłna w Mieście Działdowo w latach 2018-2023 w km.....	88
Tabela 60. Ocena potrzeby wdrożenia działań i realizacji inwestycji mających za zadanie poprawę jakości życia w Działdowie przez mieszkańców miasta	89
Tabela 61. Drogi dla rowerów – wskaźniki, lata 2018-2023.....	92
Tabela 62. Długość dróg rowerowych w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	92
Tabela 63. Inwestycje i działania oczekiwane przez mieszkańców; n=334	109
Tabela 64. Korelacja między projektami, problemami, potencjałami, rezultatami i zapisami dokumentów strategicznych.	111
Tabela 65. Spodziewane rezultaty realizacji projektów.	121

Wykresy

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	6
Wykres 2. Piramida wieku w Gminie- Miasto Działdowo w 2023 roku.	7
Wykres 3. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2018-2022 jako % ludności w roku bazowym	7
Wykres 4. Liczba mieszkańców Gminy- Miasto Działdowo według ekonomicznych grup wieku w latach 2018 i 2023	8
Wykres 5. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2018-2023 roku	8
Wykres 6. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie- Miasto Działdowo, powiecie działdowskim i województwie warmińsko-mazurskim w 2018 i 2023 roku.	9
Wykres 7. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2018-2022.....	9
Wykres 8. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022	10
Wykres 9. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 15-64 lata w latach 2018-2022	10
Wykres 10. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogóle ludności w latach 2018-2022.....	11
Wykres 11. Liczba mieszkańców w wieku 25-34 lat na 1000 ludności w latach 2018-2022.....	11
Wykres 12. Ruch naturalny w Gminie- Miasto Działdowo w latach 2018-2023	12
Wykres 13. Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2018-2022	12
Wykres 14. Ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały w Działdowie w latach 2018-2023	13
Wykres 15. Saldo migracji na 1000 osób (średnia 3-letnia) w latach 2018-2022	13
Wykres 16. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały według grup wieku w Działdowie w latach 2018-2022	14

Wykres 17. Liczba mieszkań na 1000 ludności w latach 2018-2022	15
Wykres 18. Liczba mieszkań komunalnych na 1000 ludności w roku 2018, 2020 i 2022	15
Wykres 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w latach 2018-2022 (m ²)	16
Wykres 20. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie - Miasto Działdowo, w latach 2018-2023.....	18
Wykres 21. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w Gminie- Miasto Działdowie w okresie od 2018 do 2023 roku.....	18
Wykres 22. Bezrobotni niepełnosprawni w powiecie działdowskim w latach 2018-2023.....	20
Wykres 23. Ocena społecznych aspektów funkcjonowania Działdowa przez mieszkańców.	22
Wykres 24. Liczba członków klubów sportowych na 1000 ludności.....	25
Wykres 25. Wydatki JST na kulturę fizyczną, sport i rekreację na 1 mieszkańca w latach 2018-2023....	26
Wykres 26. Liczba udzielonych porad lekarskich na 1000 ludności w latach 2018-2022	27
Wykres 27. Liczba lekarzy i lekarzy dentyistów wg podstawowego miejsca pracy na 1000 mieszkańców w latach 2018-2022 (dane powiatowe)	28
Wykres 28. Zachorowalność kobiet na raka piersi w powiecie działdowskim w roku 2022.....	29
Wykres 29. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2018-2023	32
Wykres 30. Uczniowie szkół podstawowych w latach 2018-2023	33
Wykres 31. Uczniowie szkół ponadpodstawowych w gminie Działdowo w latach 2018-2023.....	34
Wykres 32. Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. ludności w latach 2018-2022	36
Wykres 33. Ocena aktywności społecznej mieszkańców.	39
Wykres 34. Uczestnictwo mieszkańców Działdowa w różnych formach aktywności społecznej.	39
Wykres 35. Atrakcyjne wśród młodzieży działdowskiej aktywności społeczne.	40
Wykres 36. Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego na 1000 mieszkańców.....	43
Wykres 37. Udział wydatków na szkolenia i rozwój zawodowy pracowników w wydatkach bieżących (średnia 3 letnia).....	44
Wykres 38. Interwencje podjęte przez Straż Miejską na zgłoszenie mieszkańców w latach 2021-2023.	45
Wykres 39. Wykroczenia wykryte przez Straż Miejską w latach 2021-2023.....	46
Wykres 40. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu na 10. tys. ludności (dane powiatowe).....	52
Wykres 41. Przestępstwa drogowe stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 10. tys. ludności (dane powiatowe).....	52
Wykres 42. Przestępstwa stwierdzone przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko życiu i zdrowiu na 10 tys. ludności (dane powiatowe).....	55
Wykres 43. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON na 1000 ludności w latach 2018-2022	62
Wykres 44. Łączna liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu działalności gospodarczej.....	62
Wykres 45. Struktura podatników według wieku w latach 2018-2022,%.....	63
Wykres 46. Czy rozważasz prowadzenie własnej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego?	64
Wykres 47. Powody podjęcia własnej działalności gospodarczej wśród młodzieży.....	64
Wykres 48. Pracujący w Gminie-Miasto Działdowo w latach 2023-2024 (stan na koniec kwietnia)	66
Wykres 49. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w latach 2018-2023.....	69
Wykres 50. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2023	69

Wykres 51. Dochody budżetu JST z tytułu udziału w PIT na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022	70
Wykres 52. Ocena aspektów życia w Działdowie związanych z rozwojem gospodarczym i rynkiem pracy przez mieszkańców Działdowa	70
Wykres 53. Liczba udzielonych noclegów na 1000 mieszkańców (dane powiatowe) w latach 2018-2022	72
Wykres 54. Ocena jakości przestrzeni i stanu środowiska naturalnego przez mieszkańców Działdowa w badaniu ankietowym.	80
Wykres 55. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca.....	85
Wykres 56. Na ile poniższe działania i inwestycje, są Pani/Pana zdaniem potrzebne i powinny zostać zrealizowane w celu poprawy jakości życia w Działdowie.	108